

15.1.2025

KAUHAJOKI-KARIJOKI-KRISTIINANKAUPUNKI-TEUVA-ISOJOKI

Kankalonselkä Tuulivoimapuistoalueen ja sähkönsiirtoreittien arkeologinen inventointi 2024

Tilaaaja:
Sitowise Oy

Toteuttaja:
Heilu Oy

Sisällysluettelo

1. Johdanto	6
2. Perustietoa tutkimusalueesta	9
2.1. Suunnittelualueen kuvaus.....	9
2.2. Aikaisemmat tutkimukset ja tunnetut kohteet	10
2.3. Alueen historia ja historiallinen kartta-aineisto	11
3. Inventointityö.....	16
4. Tulokset	17
5. Arkeologisen kulttuuriperinnön kohteet (uusi kohde *).....	18
Kiinteät muinaisjäännökset	20
1. Lapinniityt	20
2. Timperoistenmäki	22
3. Kärmesharju	24
4. Katinhäntä*	26
5. Mustaisneva*	28
6. Santeri-torpan korpi	30
7. Kankalonselkä*	32
8. Ämmänojanneva 1*	34
9. Karhukangas 1*	36
10. Karhukangas 2*	38
11. Karhukangas 3*	39
12. Luomanperä*	41
13. Kotoneva.....	43
Muut kulttuuriperintökohteet.....	45
14. Kytölänloukko*	45
15. Härkämäki*	48
16. Isonneva*	51
17. Mustaisnevan kapulasilta	54
18. Lapväärtti-Kauhajoki Kankalonselkä*	57
19. Uusi-Koivula*	62
20. Ämmänojanneva 2*	65

Löytöpaikat.....	66
21. Paskoonkorpi.....	66
Muut havainnot.....	68
Kakkorinkorven ja Isosaaren tilusrajojen rajamerkit	68
Kylmä-Jokela	71
6. Lähteet	73
Maastossa tarkastetut alueet.....	76
Kuvia.....	79

Karttaluettelo

Kartta 1. Inventointialueen lähestymiskartta.	5
Kartta 2. Yleiskartta inventointialueista.....	7
Kartta 3. Tuulivoimalapuistoalueen yleiskartta.....	8
Kartta 4. Vuonna 1866 laadittu yleiskartta hankealueesta.....	12
Kartta 5. Vuonna 1952 laadittu yleiskartta hankealueelta.	13
Kartta 6. Perälän ja Teuvan kylät vuoden 1845 pitäjänkartalla.....	14
Kartta 7. Perälän ja Teuvan kylät vuoden 1971 peruskartalla.....	14
Kartta 8. Vanhakylä vuoden 1843 pitäjänkartalla.....	15
Kartta 9. Vanhakylä vuoden 1971 peruskartalla.....	15
Kartta 10. Yleiskartta inventointialueiden muinaisjäännöksistä.....	19
Kartta 11. Lapinniittyjen kohdekartta.....	21
Kartta 12. Timperoistenmäen kohdekartta.....	22
Kartta 13. Kärmesharjun kohdekartta.....	24
Kartta 14. Katinhännän kohdekartta.....	26
Kartta 15. Mustaisnevan kohdekartta.....	28
Kartta 16. Santeri-torpan korven kohdekartta.	31
Kartta 17. Kohteen 7 sijainti. Tervahaudan aluerajaus on merkitty punaisella rasterilla.....	32
Kartta 18. Ämmänojanneva 1 kohdekartta.	34
Kartta 19. Karhukangas 1 (numero 9) ja Karhukangas 2 (numero 10) kohdekartat.	36
Kartta 20. Karhukangas 3 kuoppajäännöksen kohdekartta.	39
Kartta 21. Luomanperän kohdekartta.....	41
Kartta 22. Kotonevan kohdekartta.	43
Kartta 23. Kytölänloukon rajamerkin kohdekartta.	45
Kartta 24. Rajamerkki vuoden 1846 pitäjänkartoilla.	46
Kartta 25. Kytölänloukon rajamerkin kohta rajattu sinisellä Ilmajoen kihlakunnan karttaotteeseen (1809–1904).....	46
Kartta 26. Rajamerkki vuonna 1971 laaditulla peruskartalla.	47
Kartta 27. Härkämäen rajamerkin kohdekartta.....	48

Kartta 28. Rajamerkki vuoden 1846 pitäjänkartoilla.	49
Kartta 29. Härkämäen rajamerkin sijainti rajattu sinisellä Ilmajoen kihlakunnan karttaotteeseen (1809–1904).	49
Kartta 30. Rajamerkki vuoden 1971 peruskartalla.	50
Kartta 31. Isonnevan rajamerkin kohdekartta.	51
Kartta 32. Rajamerkki vuoden 1846 pitäjänkartalla.	52
Kartta 33. Rajamerkki vuoden 1971 peruskartalla.	52
Kartta 34. Mustaisnevan kapulasillan kohdekartta. Aluerajaus merkitty ruskealla rasterilla.	55
Kartta 35. Mustaisnevan kapulasilta vuoden 1932 yleiskartalla.	55
Kartta 36. Mustaisnevan kapulasilta vuoden 1971 peruskartalla.	56
Kartta 37. Lapväärtti-Kauhajoki Kankalonselkä -tielinja asemoituna maastokartalle.	58
Kartta 38. Lapväärtti-Kauhajoki Kankalonselkä kohdekartta.	58
Kartta 39. Tie Lapväärtti-Kauhajoki Kankalonselkä vuoden 1650 pitäjänkartalla.	59
Kartta 40. Tie Lapväärtti-Kauhajoki Kankalonselkä vuoden 1847 pitäjänkartalla.	59
Kartta 41. Tie Lapväärtti-Kauhajoki Kankalonselkä vuoden 1971 yleiskartalla.	60
Kartta 42. Uusi-Koivulan (numero 19) ja Ämmänojanneva 2 (numero 20) kohdekartat.	62
Kartta 43. Uusi-Koivula (numero 19) ja Ämmänojanneva 2 (numero 20) vuoden 1847 pitäjänkartalla.	63
Kartta 44. Uusi-Koivulan ja Ämmänojanneva 2 rajamerkkien sijainnit rajattu sinisellä Ilmajoen kihlakunnan karttaotteeseen (1809–1904).	63
Kartta 45. Uusi-Koivulan (numero 19) ja Ämmänojanneva 2 (numero 20) rajamerkit vuoden 1971 yleiskartalla.	64
Kartta 46. Paskoonkorven löytöpaikan kohdekartta.	67
Kartta 47. Kakkorinkorven (A) ja Isosaaren (B) tilusrajojen rajamerkit.	68
Kartta 48. Kakkorinkorven (A) ja Isosaaren (B) rajamerkkien sijainnit rajattu sinisellä vuoden 1846 pitäjänkartalle. Suunnitellut sähkönsiirtoreitit on merkitty vihreillä viivoilla.	69
Kartta 49. Kartta Karijoen Alakylän Kylmä-Jokelan alueesta.	71
Kartta 50. Sähkönsiirtoreittien VEA, VEB ja VEC tarkastetut alueet.	76
Kartta 51. Tuulivoimapuistoalueella tarkastetut alueet.	77
Kartta 52. Sähkönsiirtoreitin VED tarkastetut alueet.	78

KAUHAJOKI-KARIJOKI-KRISTIINANKAUPUNKI-TEUVA-ISOJOKI

Kankaanselkä tuulivoimapuistoalueen ja sähkönsiirtoreittien arkeologinen inventointi 2024

Arkistotiedot

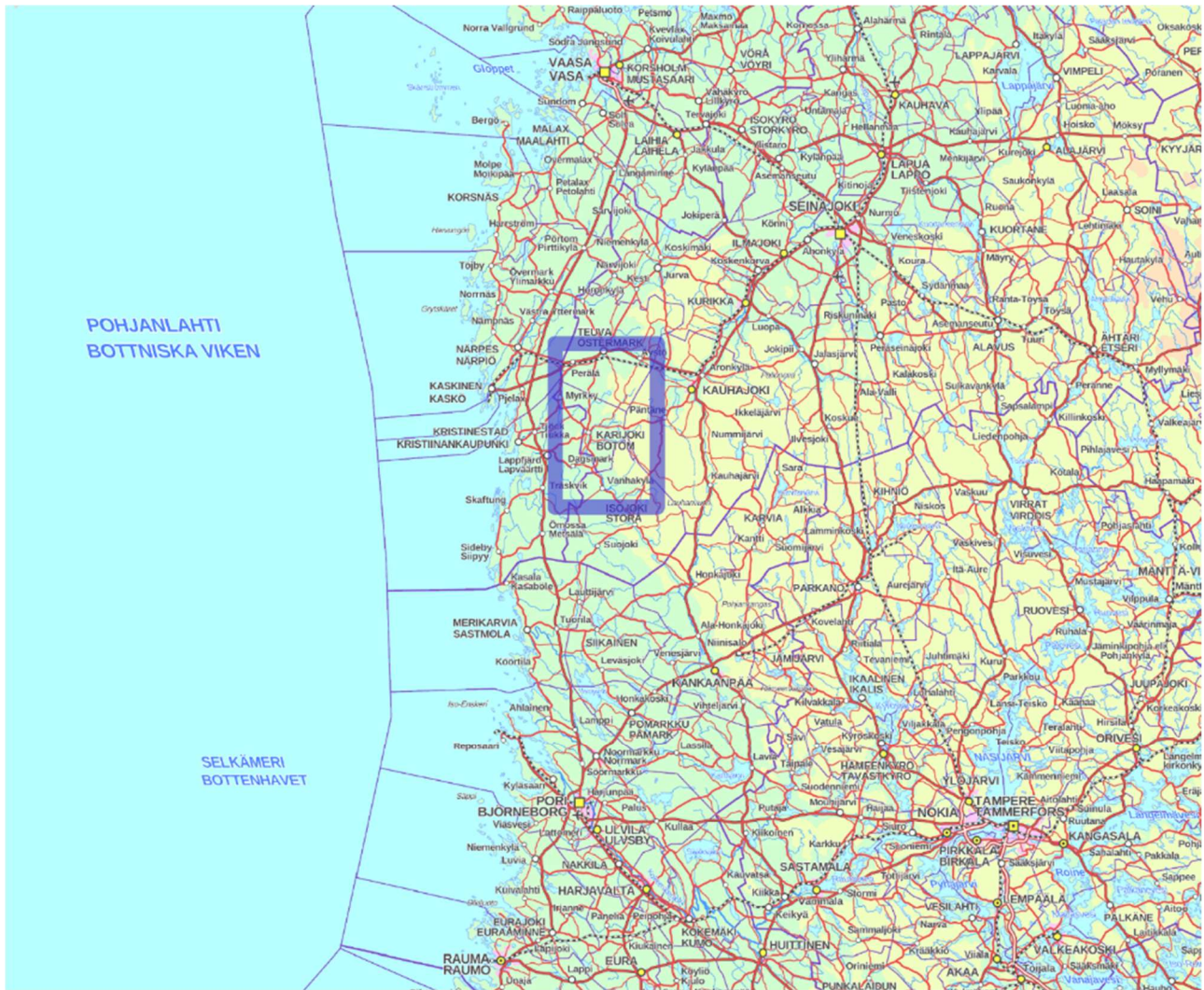
Tutkimustyyppi:	Arkeologinen inventointi
Tutkimuksen tekijä:	Heilu Oy / FM Jussi-Pekka Hiltunen, FM Jaakko Ervasti, HuK Maria Södö, FM Sinikka Kärkkäinen ja FM Teemu Tiainen
Kenttätyöaika:	1.11. ja 4.–7.11. sekä 12.11.2024
Tutkimuksen tilaaja:	Sitowise Oy
Alueelle sijoittuneet aiemmat tutkimukset:	Antti Bilund, Joel Karhapää inventointi 2023 Ville Hemminki inventointi 2022 Jaana Itäpalo, Hans-Peter Schulz inventointi 2017 Timo Jussila, Timo Sepänmaa inventointi 2014 Pentti Risla tarkastus 2013 Jaana Itäpalo inventointi 2012 Vesa Laulumaa inventointi 2006 Kaarlo Katiskoski inventoinnit 1991 Kaarlo Katiskoski täydennysinventointi 1991 Kaarlo Katiskoski inventointi 1990 Juha Laurén inventointi 1989 Markku Torvinen inventointi 1983 Markku Torvinen inventointi 1975 Anja Torvinen inventointi 1975

Tiivistelmä

Elements Suomi Oy suunnittelee Kauhajoen kaupungin lounaisosaan Kankalonselän alueelle tuulivoimapuistoa, joka ulottuu myös osittain Karijoen koilliskulmaan. Hankkeeseen liittyvät sähkönsiirtoreitit sijoittuvat Kauhajoen lisäksi Karijoen, Kristiinankaupungin, Teuvan ja Isojoen kuntien alueelle. Hankkeen taustaselvityksiin liittyvästä arkeologisesta inventoinnista vastasi Heilu Oy. Inventoinnin maastotyöt tehtiin marraskuussa 2024. Selvityksen tässä vaiheessa tarkasteltiin 56 voimalan paikkaa (VE1 35 kpl, VE2 21 kpl) ja neljän ulkoisen sähkönsiirtoreittivaihtoehdon sijoittumista.

Tuulivoimapuiston hankealueelta tunnettiin entuudestaan yksi kiinteä muinaisjäänös, yksi mahdollinen muinaisjäänös sekä yksi muu kulttuuriperintökohde. Sähkönsiirtoreittivaihtoehtojen alueelta ja läheisyydestä tunnettiin kolme kiinteää muinaisjäänöstä, yksi löytöpaikka ja yksi poistettu kiinteä muinaisjäänös.

Marraskuussa 2024 tehdyn inventoinnin jälkeen tuulivoimapuistoalueelta tunnetaan kahdeksan kiinteää muinaisjäänöstä ja kuusi muuta kulttuuriperintökohdetta. Sähkönsiirtoreittien vaikutusalueelta tunnetaan viisi kiinteää muinaisjäänöstä, yksi muu kulttuuriperintökohde ja yksi löytöpaikka.

Kartta 1. Inventointialueen lähestymiskartta.
Inventointialueet sijoittuvat sinisen neliön sisäpuolelle.

Kansikuva: Hankealueen pohjoisosaan Härkämäelle suunnitellun voimalan aluetta. Kuvattu koilliseen.

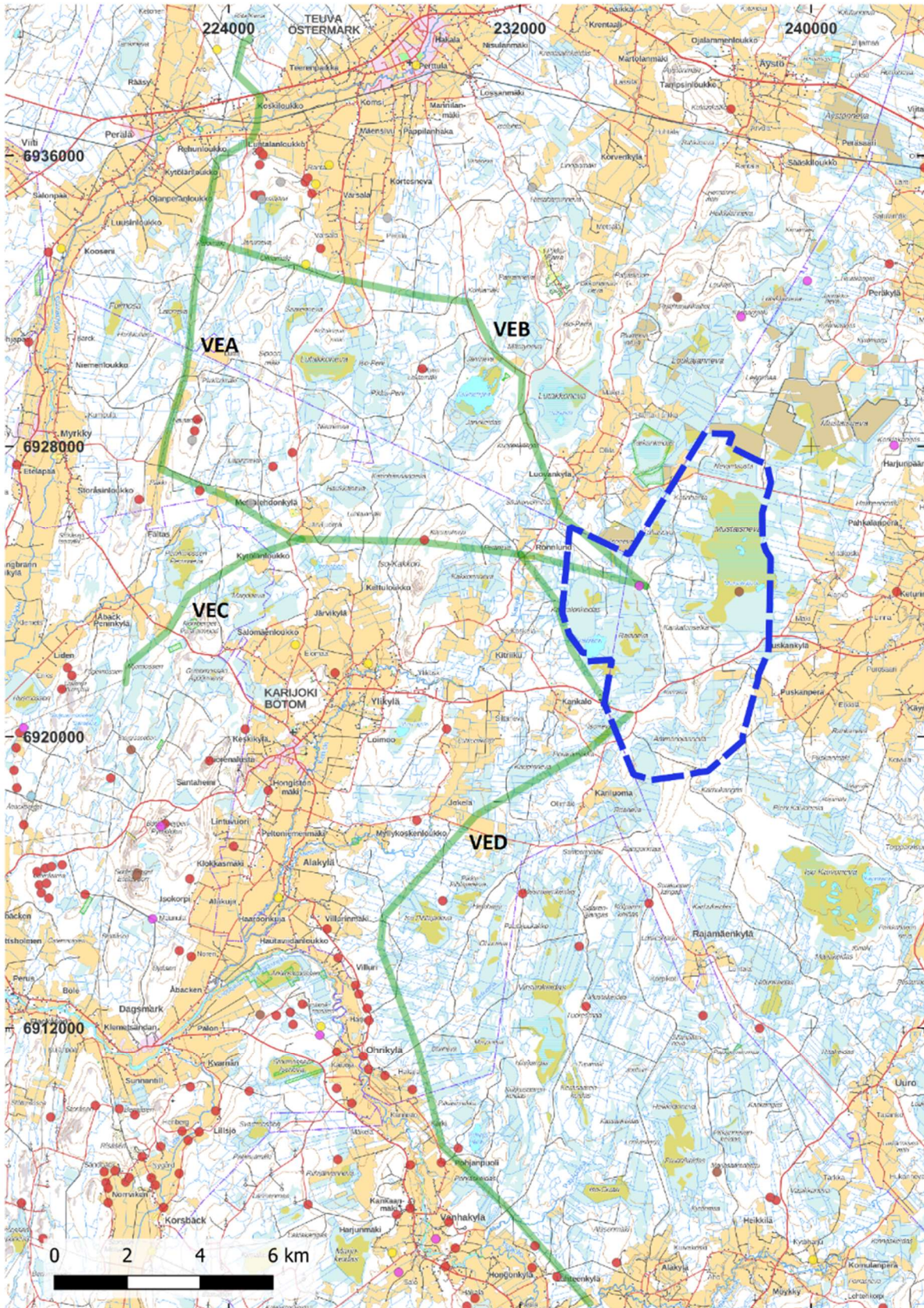
Taustakarttoina Maanmittauslaitoksen karttakuvapalvelun (WMTS) 11–12/2024 aineistoa, ellei toisin mainita. Koordinaatisto on ETRS-TM35FIN, korkeus N2000. Maanmittauslaitoksen laserkeilausaineiston 5 p käyttölisenssi MML 3052157703/05 00 00/2024.

Raportin valokuvat: Jussi-Pekka Hiltunen, Jaakko Ervasti, Maria Södö, Sinikka Kärkkäinen ja Teemu Tiainen.
Raportin kartat: Maria Södö.

1. Johdanto

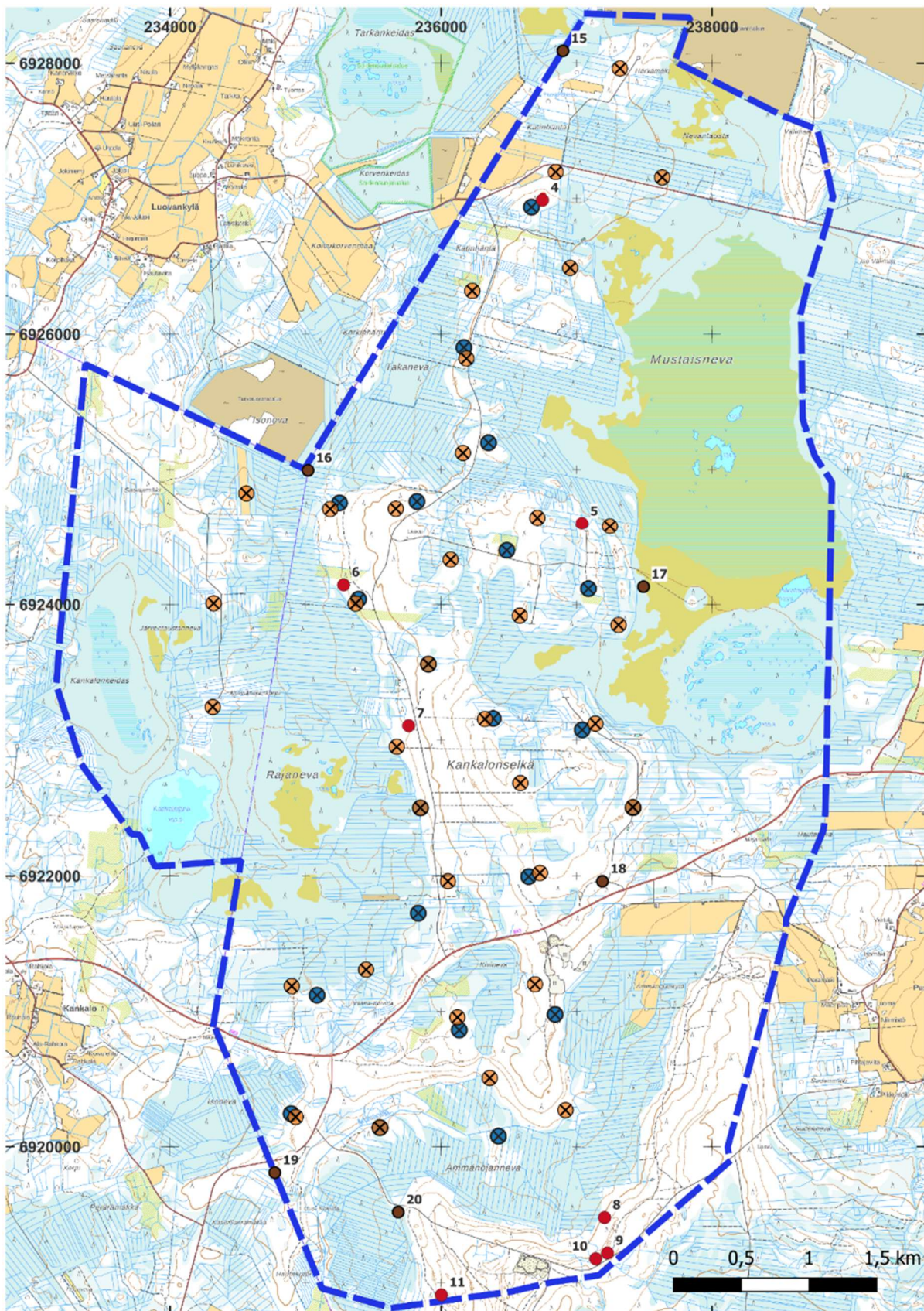
Elements Suomi Oy:llä on suunnitteilla tuulivoimapuisto Kauhajoen kaupungin lounaisosaan Kankalonselän alueelle. Alue ulottuu osittain myös Karijoen koilliskulmaan. Hankealue sijaitsee noin 13 kilometriä lounaaseen Kauhajoen keskustaaajamasta. Suunniteltu tuulivoimapuisto sisältää varauksen enintään 35 voimalalle noin 3600 hehtaarin kokoisella alueella. Tuulivoimapuisto on alustavasti suunniteltu liitettäväksi sähkönsiirtoverkkoon ilmajohtona. Hankkeeseen kuuluu neljä vaihtoehtoista sähkönsiirtoreittiä, jotka sijoittuvat Kauhajoen, Karijoen, Kristiinankaupungin, Teuvan ja Isojoen alueelle. Voimajohtolinjojen vaihtoehdot VEA ja VEB on suunniteltu kulkevaksi Teuvan Kärppiön sähköasemalle, vaihtoehto VEC Kristiinankaupungin Åbackin sähköasemalle ja vaihtoehto VED Isojoen Lähteenkylän sähköasemalle. Suunniteltujen sähkönsiirtoreittivaihtojen yhteispituus on noin 75 kilometriä.

Heilu Oy laati tuulivoimapuiston hankealueen ja sähkönsiirtoreittien arkeologisen inventoinnin osana suunnittelutyön ympäristöselvityksiä. Inventoinnin tavoitteena oli etsiä ennestään tuntemattomia arkeologia kohteita ja tarkastaa tunnettujen kohteiden tila Seinäjoen museon lausunnon (SM 14/2024) mukaisesti. Inventoinnin maastotyöt tehtiin marraskuussa 2024 viiden arkeologin toimesta (FM Jussi-Pekka Hiltunen, FM Jaakko Ervasti, HuK Maria Södö, FM Sinikka Kärkkäinen ja FM Teemu Tiainen). Inventointiraportin laativat Södö, Kärkkäinen ja Tiainen ja sen koosti Södö.

Kartta 2. Yleiskartta inventointialueista.

Tuulivoimapuiston hankealue on merkitty sinisellä katkoviivalla ja suunnitellut sähkönsiirtoreitit vihreillä viivoilla (VEA-VED). Entuudestaan tunnetut kiinteät muinaisjäännökset on merkitty punaisilla, muut kulttuuriperintökohteet ruskeilla ja löytöpaikat keltaisilla pisteillä. Mahdolliset muinaisjäännökset on merkitty vaaleanpunaisilla pisteillä ja poistetut kiinteät muinaisjäännökset harmailla pisteillä.

Kartta 3. Tuulivoimalapuistoalueen yleiskartta.

Hankealue on merkitty sinisellä katkoviivalla. Suunnitellut voimalat on merkitty oransseilla (VE1) ja sinisillä (VE2) pisteillä. Kiinteät muinaisjäännökset on merkattu punaisilla pisteillä ja muut kulttuuriperintökohteet ruskeilla pisteillä. Kohteiden vieressä oleva numero on tämän raportin kohdenumero.

2. Perustietoa tutkimusalueesta

2.1. Suunnittelualueen kuvaus

Suunniteltu tuulivoimapuistoalue sijaitsee Kauhajoen ja Karijoen kuntien alueella, Kauhajoen ja Karijoen keskustataajamien välisellä asumattomalla metsä- ja suoalueella. Hankealueen koko on noin 3600 hehtaaria. Alueen eteläosan poikki kulkee seututie 663, jonka nimi tuulivoimapuiston kohdalla on Karijontie. Tuulivoimapuistoalueella risteilee lisäksi useita yksityis- ja metsäautoteitä.

Hankealueella on laajoja suoalueita, joista suurin osa on ojitettu. Alueella on myös jonkin verran ojittamattomia avosoita. Hankealueella sijaitsee kaksi pientä järveä; hankealueen länsiosassa Kankalonjärvi ja itäosassa Mustaisjärvi. Havupuuvaltaiset metsäalueet ovat metsätalouskäytössä. Hankealueen maaperä on alavilla alueilla pääosin turvetta ja harjanteilla pääsääntöisesti vähäkivistä hiekkamoreenia. Alueen maisemakuvaa hallitsee muutamasta selännealueesta muodostuva kumpuileva ryhmä, joiden välisissä alavammissa kohdissa on soita. Korkeimmat alueet ovat noin 140 metriä merenpinnan yläpuolella. Matalimmillaan alue on sen länsiosassa, jossa Kankalonjärven pinnankorkeus on noin 102 m mpy.

Kuva 1. Ojittamattomat suot erottuvat avoimina maisematiloina. Mustaisnevan suoaluetta hankealueen keskiosassa. Itään.

Sähkönsiirtoreittien maisemakuvaa hallitsevat tasaiset ojitetut havupuuvaltaiset talousmetsäalueet ja paikoin pääosin ojitetut suot sekä korkeammat mäkialueet. Varsalan eteläpuolella, Kankalojärven länsi- ja eteläpuolella sekä Villurin ja Hongankylän koillispuolella sijaitsee kuivempia metsäosuuksia. Palo- ja Oikiamäellä sijaitsee kalloisia alueita. Sähkönsiirtoreittivaihtoehtoista kaksi pohjoisinta ylittävät Teuvanjoen ja Karijoen ja eteläisin

vaihtoehto Isojoen. Teuvan Koskiloukon kohdalla reitti sivuaa Kaskistentien varrella olevia asutuksia. Sähkönsiirtoreittien varrelle sijoittuu paljon olemassa olevaa tiestöä. Osa sähkönsiirtoreittivaihtoehtoista sijoittuvat nykyisten voimajohtolinjojen rinnalle.

Kuva 2. Teuvan Koskiloukon pohjoisimman sähkönsiirtoreittivaihtoehtojen alueella. Koilliseen.

2.2. Aikaisemmat tutkimukset ja tunnetut kohteet

Tuulivoimapuiston hankealuetta ei ole aiemmin inventoitu kokonaisuudessaan. Kauhajoen esihistoriallisten muinaisjäännösten perusinventointi on tehty vuonna 1991 ja Karijoen vuosina 1975 ja 2006. Keski-Pohjanmaan Arkeologiapalvelu on inventoinut hankealueen pohjoisosassa vuonna 2012 Mustaisnevan tuulivoimahankkeen inventoinnin yhteydessä.

Sähkönsiirtoreittivaihtoehtojen alueilla on tehty useita osin niille sijoittuneita arkeologisia inventointeja. Isojoen muinaisjäännösten perusinventointi on tehty 1990–1991. Museovirasto on inventoinut Kristiinankaupungin Tiukan (Tjock) aluetta vuonna 1975 sekä Teuvan aluetta vuosina 1983 ja 1989. Teuvan Ristiharjunkalliota inventoi Keski-Pohjanmaan Arkeologiapalvelut vuonna 2017 tuulivoimahankkeen yhteydessä. Mikroliitti Oy tehnyt Kristiinankaupungin, Karijoen ja Isojoen alueilla voimajohtolinjahankkeeseen (Kristiinankaupunki Åback – Nokia Melo) liittyvää arkeologista inventointia vuosina 2022 ja 2023. Lisäksi Mikroliitti Oy on inventoinut alueita Isojoelta ja Karijoelta Rajamäen kylän tuulivoimapuistohankkeen yhteydessä vuonna 2014.

Inventoidut alueet kuuluvat Teuvanjoen, Lapväärtinjoen ja Kyrönjoen päävesistöalueisiin. Inventointialueella nykyinen 120 metrin korkeustaso ajoittuu Ancylijärvivaiheen lopulle (n. 7200 eKr.) ja 80 metrin korkeustaso Litorinamerivaiheen alkuun (n. 5800 eKr.)¹. Lähimmät tunnetut kivikauden asuinpaikat sijaitsevat Kauhajoen Keturinkylässä noin 3,5 kilometriä hankealueelta itään, noin 107–110 metrin korkeustasoilla. Reilu kilometri hankealueen itäpuolelta (Luoman alueelta) on löydetty kivikautinen kirves (KM 14403) 1950-luvulla, joka sijaitsee noin 120 metrin

¹ Jussila & Sepänmaa 2014: 5 ja Katiskoski 1992:5

korkeustasolla. Lisäksi noin 7 km hankealueen kaakkoispuolella sijaitsee kivistä asuinpaikka (Uuronjärvi 232010014), jota korkeustasonsa (+135 m mpy) puolesta voidaan pitää mesoliittisena.

Sähkönsiirtoreittien läheisyydestä tunnetaan useita esihistorialliselle ajalle ajoittuvia muinaisjäännöskohteita. Pohjoisimman sähkönsiirtoreitin kivistä asuinpaikat sijoittuvat Teuvan Komsinjärven ja Pettumäen läheisyyteen korkeustasoille 58–67 m. Suurin osa eteläisimmän sähkönsiirtoreitin kivistä asuinpaikoista sijaitsee Isojoen rantatörmillä korkeustasoilla 45–86 m. Sähkönsiirtoreittien varrella olevat hautapaikat keskittyvät Karijoen Lapinnevaa ympäröiville kallioisille selänteille korkeustasoille 53–70 m.

Tuulivoimapuiston hankealueelta tunnettiin entuudestaan yksi muu kulttuuriperintökohde *Mustaisnevan kapulasilta* (muinaisjäännöstunnus 1000050259). Ko. kohdetta ei ole aiemmin tarkastettu maastossa. Hankealueelta tunnettiin myös yksi mahdollinen muinaisjäännös *Santeritorpan korpi* (1000050258). Kyseessä on MML:n korkeusmallista paikannettu tervahauta, mutta sitäkin kohdetta ei ollut tarkastettu maastossa.

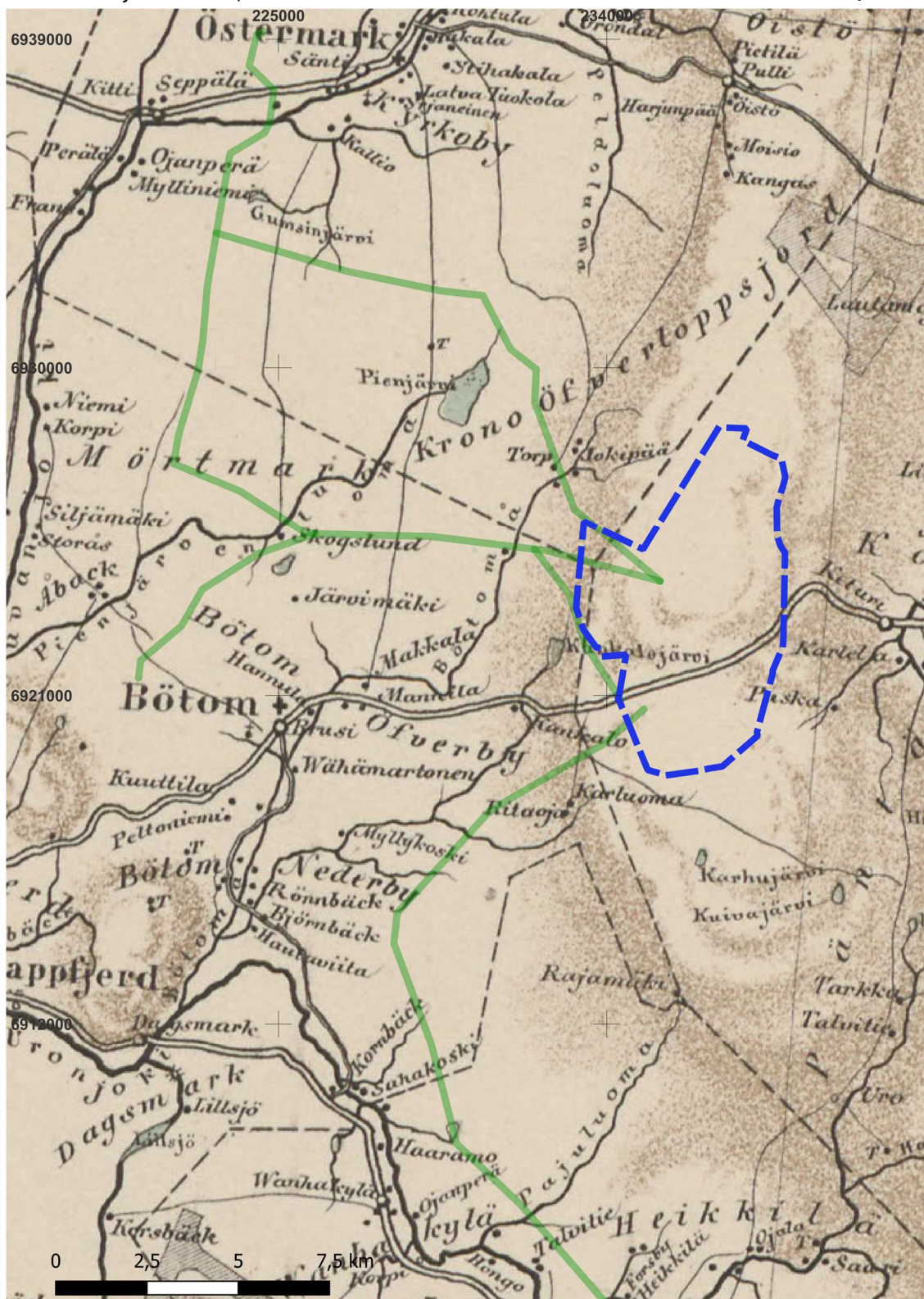
Sähkönsiirtoreittivaihtoehtojen vaikutusalueelta tunnettiin ennen inventointia kolme kiinteää muinaisjäännöstä sekä yksi löytöpaikka. Kaksi tunnetuista kiinteistä muinaisjäännöksistä, *Kärmesharju* (1000006865) ja *Lapinniityt* (218010002) ovat röykkiöitä. *Kärmesharju* ajoittuu pronssi/rautakaudelle ja sijaitsee noin 110 m korkeudella. *Lapinniityt* ajoittuu pronssikaudelle ja se sijaitsee noin 50–55 m korkeustasolla. Kolmas kiinteä muinaisjäännös, *Kotoneva* (1000047083) on historiallisen ajan tervahauta. Entuudestaan tunnetulta löytöpaikalta *Paskoonkorpi* (1000046460) on löytynyt kivistä liuskerengas (KM 13671:83) noin 10 x 30 metrin kokoiselta hiekkakuopalta. Markku Torvinen on tarkastanut kohteen vuonna 1987 Teuvan inventoinnin yhteydessä, eikä havainnut mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa. Raportissa kuoppa todettiin kuoppa sammaloituneeksi ja se oli täyttynyt vedellä.

2.3. Alueen historia ja historiallinen kartta-aineisto

Inventoinnin esitöiden yhteydessä aluetta kuvaavista vanhoista kartoista tarkastettiin Claes Claessonin vuonna 1650 ja 1659 laatimat Laihian, Maalahden, Närpiön ja Lapväärtin pitäjän kartat, Olof Lundhgrenin vuonna 1680 laatima Pohjanmaan yleiskartta, Hermelinin vuonna 1798 laatima Vaasan maakuntakartta, vuonna 1770 laadittu Ilmajoen pitäjää kuvaava kartta, vuosina 1843–1847 laaditut pitäjänkartat, Gyldenin vuosina 1863–1873 laatima Suomen yleiskartta, vuoden 1932 Rajanevan pitäjänkartta, vuoden 1933 Kauhajoen pitäjänkartta, vuoden 1935 Karijoen pitäjänkartta sekä vuosien 1968 ja 1971 peruskartat. Karttojen lisäksi Paikkatietoikkunasta tarkasteltiin historiallisia ilmakuvia.

Tuulivoimapuiston hankealue ja sähkönsiirtoreittivaihtoehdot ovat vanhojen karttojen perusteella olleet pääsääntöisesti asumatonta ja rakentamatonta metsä- ja suoaluetta. 1800-luvun kartoilla asutus on keskittynyt Teuvan kirkonkylän ja Perälän alueille sekä Karijoen Vanhakylän alueelle. Alueen tervantuotannosta kertovat lukuisat peruskartalle merkityt

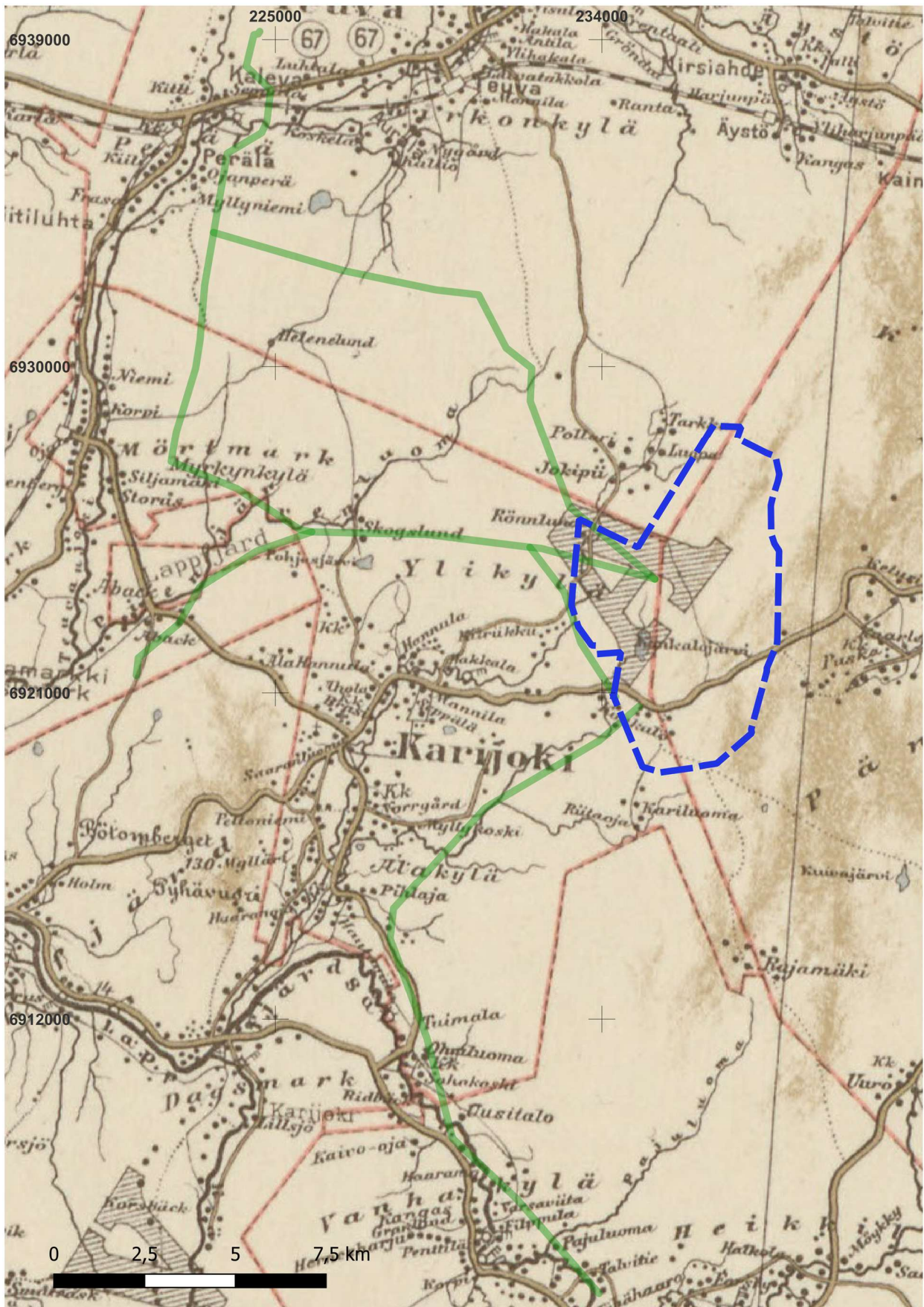
tervahaudat. Tervanpoltto on ollut Kauhajoen pääelinkeino vielä 1800-luvun alkuvuosikymmeninä, mutta suurin osa alueen tervahaudoista on luultavasti 1700-luvulta.²

Kartta 4. Vuonna 1866 laadittu yleiskartta hankealueesta.

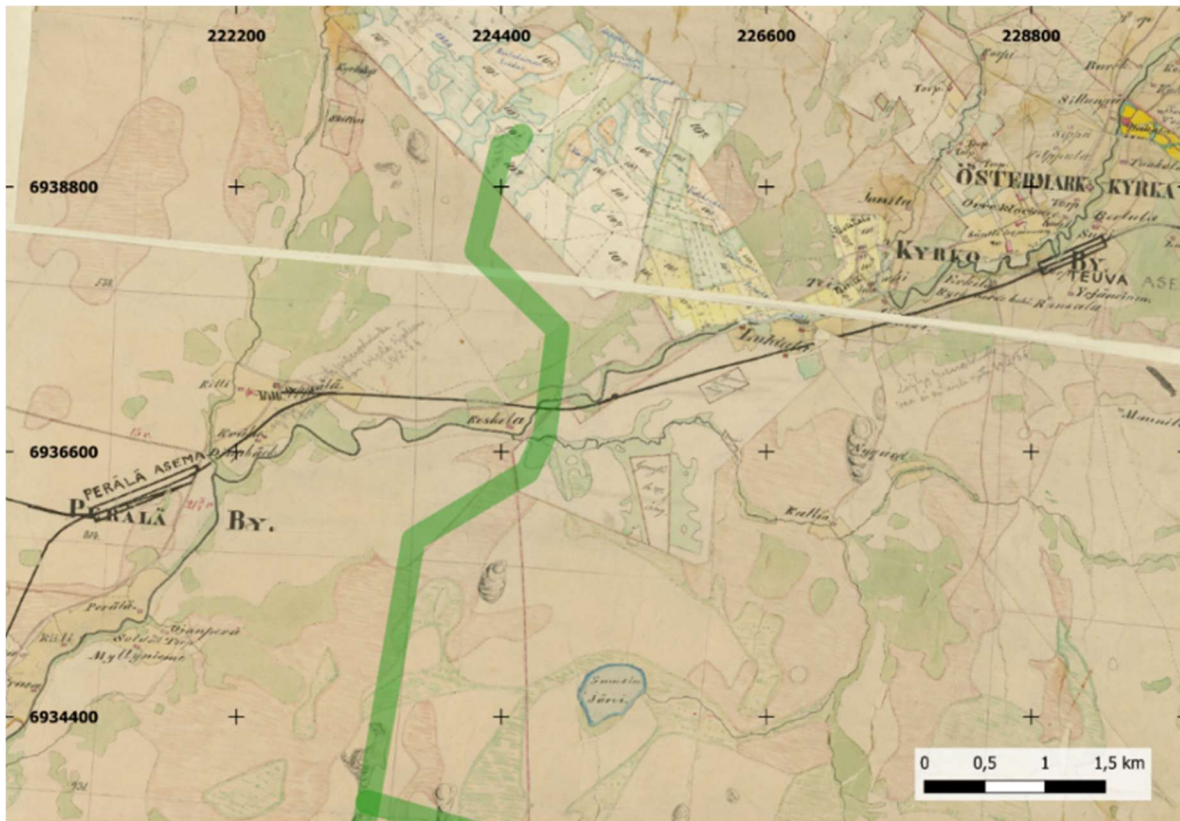
Karttaan on merkitty hankealue sinisellä katkoviivalla ja sähkönsiirtoreitit vihreillä viivoilla.

² Ruismäki 1987: 185, 480

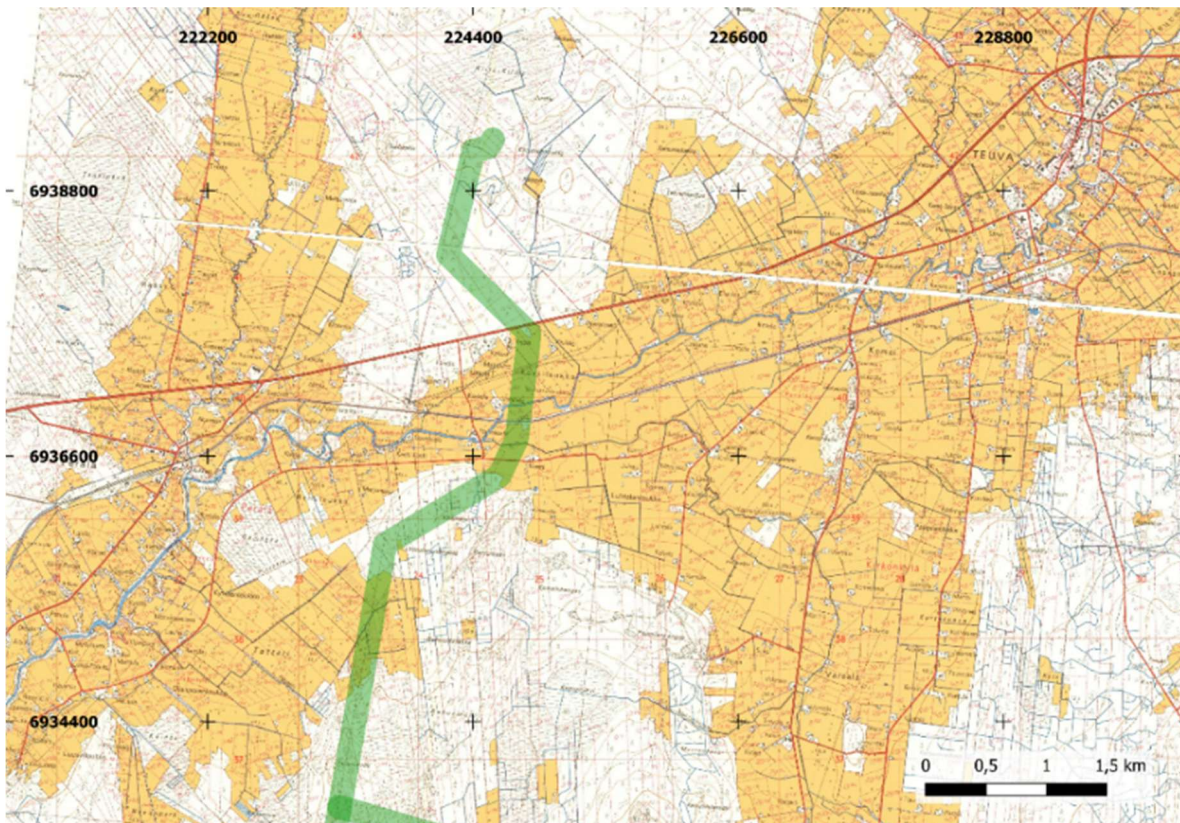

Kartta 5. Vuonna 1952 laadittu yleiskartta hankealueelta.

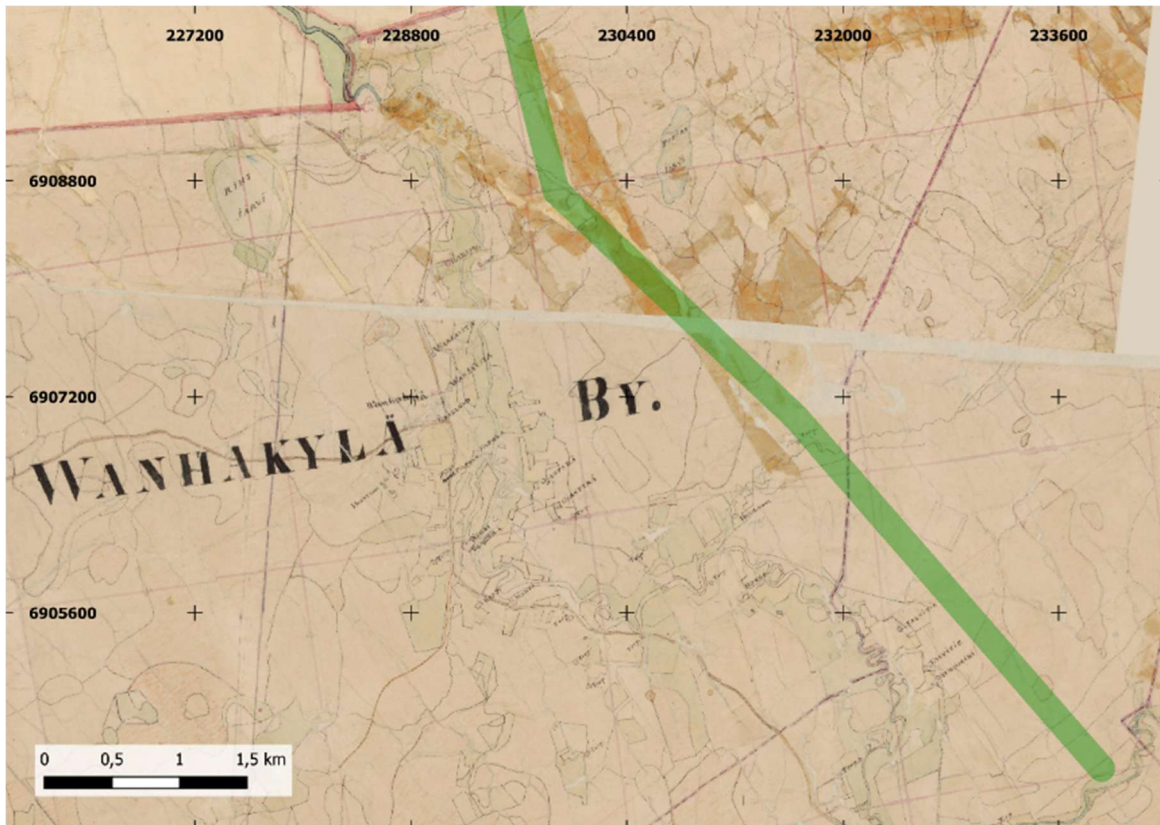
Karttaan on merkattu hankealue sinisellä katkoviivalla ja sähkönsiirtoreitit vihreillä viivoilla.

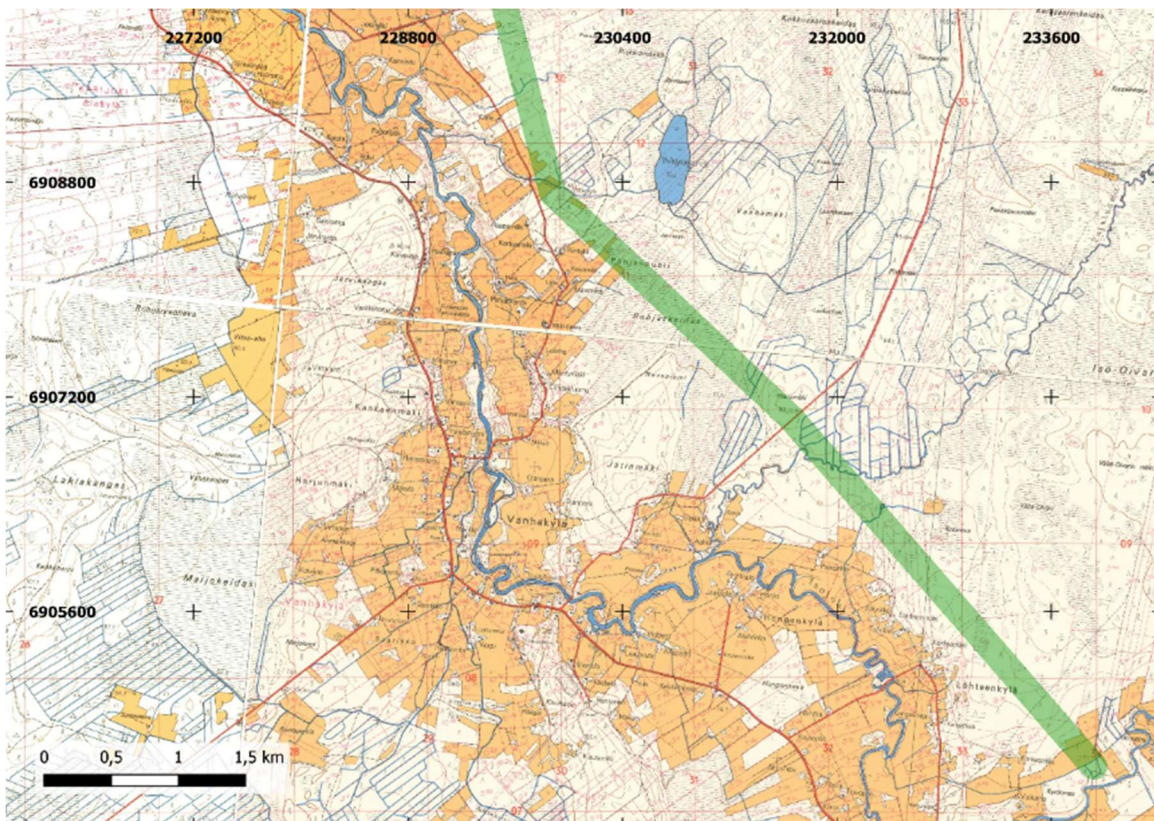
Kartta 6. Perälän ja Teuvan kylät vuoden 1845 pitäjänkartalla.
Sähkönsiirtoreitit on merkitty vihreillä viivoilla.

Kartta 7. Perälän ja Teuvan kylät vuoden 1971 peruskartalla.

Kartta 8. Vanhakylä vuoden 1843 pitäjänkartalla.
Sähkönsiirtoreitti on merkitty vihreällä viivalla.

Kartta 9. Vanhakylä vuoden 1971 peruskartalla.

3. Inventointityö

Ennen maastotyövaihetta selvitettiin tuulivoimapuiston hankealueella ja sähkönsiirtoreittivaihtoehtojen vaikutusalueella sijaitsevien arkeologisten kohteiden sijainnit ja muinaisjäännöstyypit sekä lähialueilla tehdyt arkeologiset tutkimukset. Sähkönsiirtoreittejä tarkasteltiin yhteensä 200 metrin levyiseltä käytävältä. Ensisijaisena lähteenä käytettiin Kulttuuriympäristön palveluikkunasta (kyppi.fi) saatavilla olevia tietoja ja aiemmin tehtyjen arkeologisten tutkimusten raportteja. Inventoinnin valmisteluvaiheessa käytiin läpi myös Maanmittauslaitoksen 5 p laserkeilausaineisto, josta pyrittiin paikantamaan arkeologisesti mielenkiintoisia maarakenteita sekä anomalioita, kuten tervahautoja, hiilimiiluja ja muita kuoppajäännöksiä. Lisäksi karttojen paikannimiin kiinnitettiin huomiota. Inventoitavilta alueilta käytiin läpi myös GTK:n tuottama maaperäaineisto, MML:n ortokuvat sekä aluetta kuvaavia vanhoja karttoja, joista etsittiin potentiaalisia arkeologisia kohteita, kuten talonpaikkoja, torppia, myllyjä sekä kylien- ja pitäjien rajoja.

Inventoinnin maastotyöt tehtiin marraskuussa 2024. Maastossa tarkastettiin tunnettujen kohteiden lisäksi valmisteluvaiheen aikana muinaisjäännösten löytymisen kannalta potentiaalisiksi arvioituja paikkoja. Hankealueen eteläosan, Ämmänojannevan pohjoispuolista hiekkaharjua tarkasteltiin kivikautisia kohteita silmällä pitäen. Muitakin hiekkaisia maastonkohtia Kankalonselän alueella ja Mustaisnevan suon länsireunalla tarkasteltiin, mutta kivikautta ei havaittu. Lisäksi maastossa tarkastettiin suunniteltujen tuulivoimaloiden paikat ja niiden lähialueet lukuun ottamatta piirteettömälle suolle sijoittuvia, arkeologisesti mielenkiinnottomia voimalanpaikkoja. Sähkönsiirtoreittien varrelta tarkastettiin kuivempia kangasalueita ja kallioalueita, joissa voisi periaatteessa sijaita muinaisjäännöksiä. Viimeisimpinä inventointipäivinä maan pinnalle oli satanut ohut lumikerros. Se ei kuitenkaan haitannut voimajohtolinjojen inventointia, joiden kohdilla sijaitsi historiallisen ajan tervahautoja.

Inventointimetodina oli silmämääräinen havainnointi. Maan pinnalle näkymättömien muinaisjäännösten löytymisen kannalta potentiaalsiin kohtiin tehtiin maaperäkairauksia sekä pieniä koepistoja lapiolla. Inventoinnin kulkua dokumentoitiin sanallisen kuvauksen lisäksi ottamalla valokuvia ja tallentamalla kuljetut reitit ja tehdyt havainnot käsiGPS-paikantimilla (Garmin GPSmap 66i, Garmin Montana 680 ja Garmin Montana 610, tarkkuus +/- 5–10 m).

4. Tulokset

Kankalonselän tuulivoimapuistoalueelta tunnettiin entuudestaan yksi muu kulttuuriperintökohde *Mustaisnevan kapulasilta* (raportin kohde 17). Suon laidalta turvekerroksen alta havaittiin kapulatiehen kuuluvia puurakenteita ja kohteelle tehtiin aluerajaus maastohavaintojen ja vanhojen karttojen perusteella. Hankealueelta tunnettiin myös yksi mahdollinen muinaisjäännös, tervahauta *Santeri-torpan korpi* (kohde 6), joka tarkastuksen myötä määriteltiin kiinteäksi muinaisjäännökseksi.

Inventoinnin aikana hankealueelta paikannettiin 14 uutta arkeologista kohdetta, joista kahdeksan on kiinteitä muinaisjäännöksiä; seitsemän tervahautaa (kohteet 4–5 ja 7–10) ja yksi ajoittamaton kuoppajäännös (kohde 11). Kuusi uusista kohteista on muita kulttuuriperintökohteita; viisi historiallisen ajan rajamerkkiä (kohteet 14–16 ja 18–20) sekä yksi käytöstä jäänyt historiallisen ajan tie/tielinjaus (raportin kohde 18).

Sähkönsiirtoreittivaihtoehtojen vaikutusalueelta tunnettiin entuudestaan kolme kiinteää muinaisjäännöstä ja yksi löytöpaikka (kohde 21). Kaksi kiinteistä muinaisjäännöksistä (kohteet 1 ja 3) ovat röykkiöitä ja yksi on tervahauta (kohde 13). Sähkönsiirtoreitin kohdalla sijainneen poistetun kiinteän muinaisjäännöksen *Timperoistenmäki* (kohde 2) kohdalla havaittiin röykkiö, mistä syystä kohdetta ehdotetaan palautettavaksi muinaisjäännösrekisteriin kiinteänä muinaisjäännöksenä. Sähkönsiirtoreittien alueelta havaittiin lisäksi yksi tervahauta (kohde 12), joka määriteltiin kiinteäksi muinaisjäännökseksi sekä yksi rajamerkki (kohde 14), joka on muu kulttuuriperintökohde.

Tuulivoimapuiston hankealueelta havaituista arkeologisista kohteista kiinteä muinaisjäännös *Kätinhäntä* (kohde 4) sijoittuu noin 95 metrin etäisyydelle suunnitellusta voimalan paikasta. Kiinteä muinaisjäännös *Santeri-torpan korpi* (kohde 6) sijoittuu noin 150 metrin etäisyydelle suunnitellusta voimalanpaikasta sekä sähkönsiirtoreittien VEA ja VEB vaikutusalueella. Kiinteä muinaisjäännös *Kankalonselkä* (kohde 7) sijoittuu noin 170 metrin etäisyydelle suunnitellusta voimalanpaikasta. Muut hankealueen arkeologisista kohteista sijoittuvat yli 200 metrin etäisyydelle suunnitelluista voimalanpaikoista.

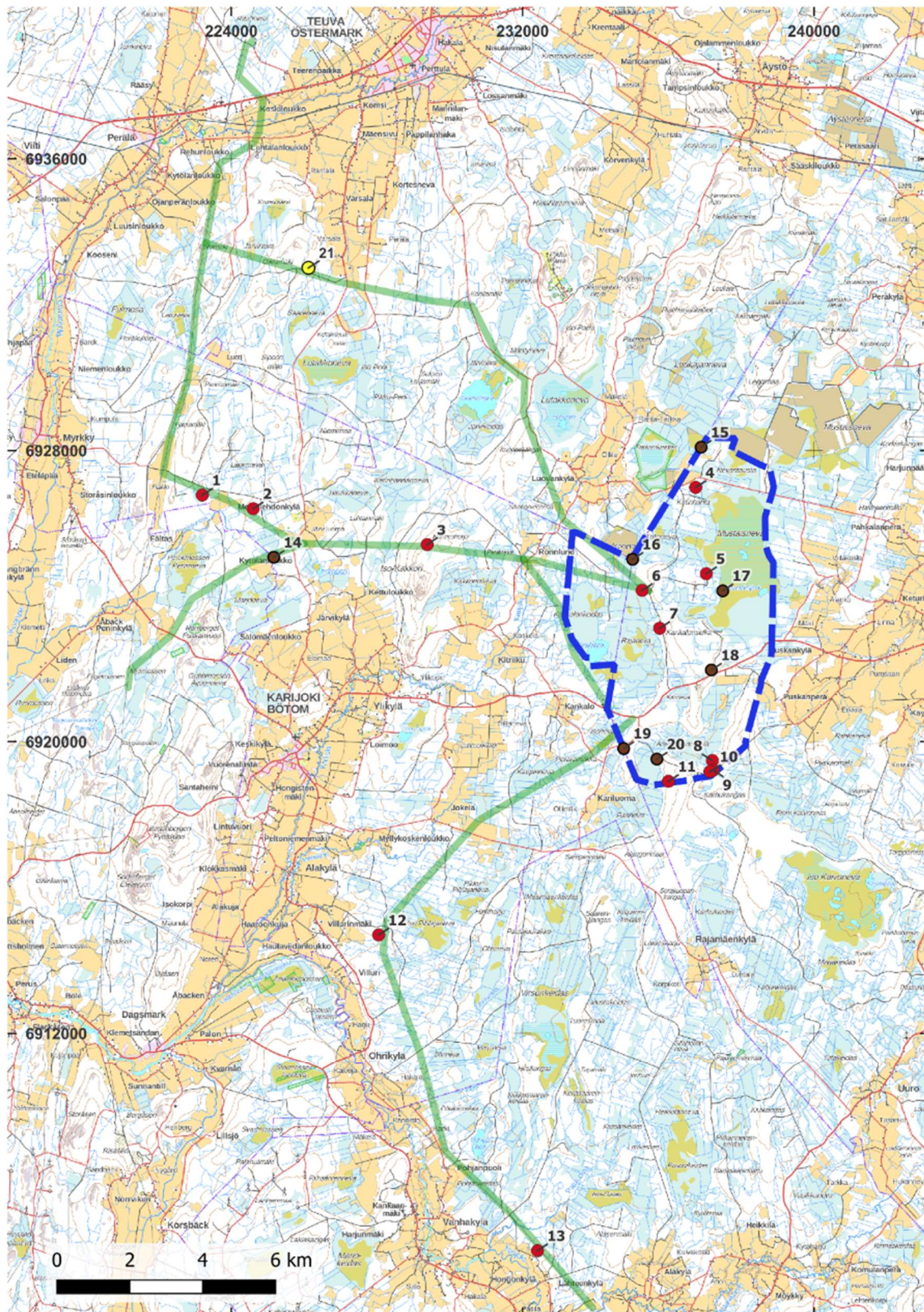
Maria Södö, Sinikka Kärkkäinen ja Teemu Tiainen

Heilu Oy

15.1.2025

5. Arkeologisen kulttuuriperinnön kohteet (uusi kohde *)

Numero	Nimi	Kunta	Tyyppi	Tarkenne	Ajoitus	Mj-tunnus
KIIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖKSET						
1	Lapinniityt	Karjajoki	kivirakenne	röykkiö	pronssikautinen	218010002
2	Timperoistenmäki (oli poistettu muinaisjäännös)	Karjajoki	hautapaikat	hautaröykkiöt	esihistoriallinen	1000043852
3	Kärmesharju	Karjajoki	kivirakenne	röykkiö	pronssikautinen/ rautakautinen	1000006865
4	Katinhätä	Kauhajoki	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
5	Mustaisneva	Kauhajoki	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
6	Santeri-torpan korpi	Kauhajoki	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	1000050258
7	Kankalonsekkä	Kauhajoki	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
8	Ämmänojanneva 1	Kauhajoki	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
9	Karhukangas 1	Kauhajoki	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
10	Karhunkangas 2	Kauhajoki	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
11	Karhunkangas 3	Kauhajoki	työ- ja valmistuspaikat	kuoppajäännös	ajoittamaton	uusi kohde
12	Luomanperä	Karjajoki	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
13	Kotoneva	Isojoki	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
MUUT KULTTUURIPERINTÖKOHEET						
14	Kytölänloukko	Karjajoki	kivirakenteet	rajamerkit	historiallinen	uusi kohde
15	Härkämäki	Kauhajoki	kivirakenteet	rajamerkit	historiallinen	uusi kohde
16	Isonneva	Kauhajoki	kivirakenteet	rajamerkit	historiallinen	uusi kohde
17	Mustaisnevan kapulasilta	Kauhajoki	kulkuväylät	kapulatiet	historiallinen, 1800-luku	1000050259
18	Lapväärtti-Kauhajoki Kankalonsekkä	Kauhajoki	kulkuväylät	tienpohjat	historiallinen	uusi kohde
19	Uusi-Koivula	Kauhajoki	kivirakenteet	rajamerkit	historiallinen	uusi kohde
20	Ämmänojanneva 2	Kauhajoki	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
LÖYTÖPAIKAT						
21	Paskoonkorpi	Teuva	löytöpaikat		kivikautinen, neoliittinen	1000046460

Kartta 10. Yleiskartta inventointialueiden muinaisjäännöksistä.

Tuulivoimapuiston hankealue on merkitty sinisellä katkoviivalla ja suunnitellut sähkönsiirtoreitit vihreällä viivalla. inventoinnissa havaitut kiinteät muinaisjäännökset on merkitty punaisilla, muut kulttuuriperintökohteet ruskeilla ja löytöpaikat keltaisilla pisteillä. Numerot viittaavat tämän raportin kohdenumeroihin.

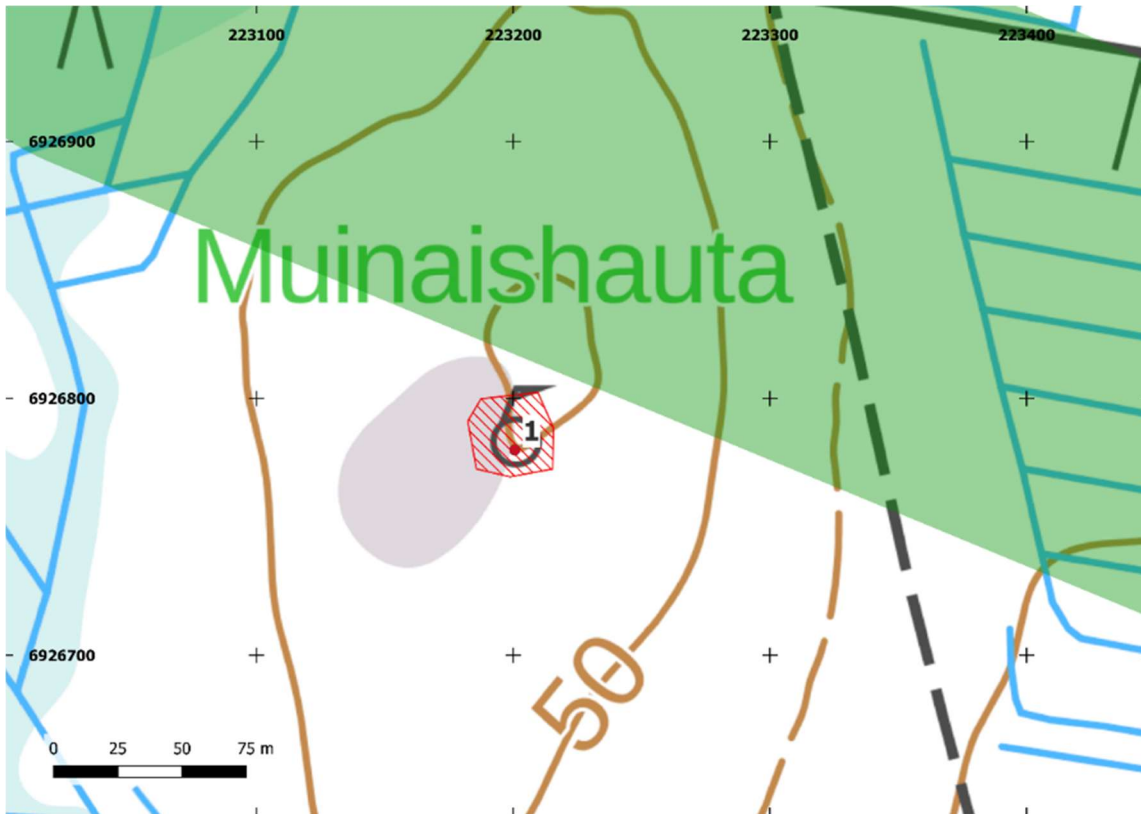
Kiinteät muinaisjäännökset

1. Lapinniityt

Kunta:	Karjajoki
Muinaisjäännöstunnus:	218010002
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	kivirakenteet, röykkiöt
Ajoitus:	pronssikautinen
Aiemmat tutkimukset:	Vesa Laulumaa inventointi 2006 Pentti Rislä tarkastus 2000 Markku Torvinen inventointi 1975
Koordinaatit:	N 6926780 E 223201 z alin 50 z ylin 55
Koordinaattiselite:	Kulttuuriympäristön palveluikkuna, GPS-paikannus

Muinaisjäännösrekisterin kuvaus: Kohde sijaitsee Myrkyn kylässä Lapinniityt -nimisen peltoalueen länsipuolella. Röykkiö on rakennettu kosteikkojen ympäröimän kallioisen mäen itälaitaan. Maasto mäellä on kuivaa mäntykangasta. Röykkiö on sammalen ja jäkälän peittämä, leveydeltään n. 5x7 m ja korkeudeltaan n. 0,5 m. Se on ilmeisesti osittain hajotettu.

Inventointihavainnot 2024: Kohde tarkastettiin vuoden 2024 inventoinnin yhteydessä ja se on aikaisemman kuvauksen mukainen. Röykkiö on rakennettu avokalliolle, jossa kasvaa harvennettua mäntymetsää. Röykkiö on osittain hajotettu, ja kivet ovat levinneet luoteeseen pois avokalliolta.

Kartta 11. Lapinniittyjen kohdekartta.

Kohde on merkitty punaisella vinorasterilla. Suunniteltu sähkönsiirtoreitti on merkitty vihreällä viivalla.

Kuva 3. Röykkiö on peittynyt sammalen ja jäkälän alle. Länteen.

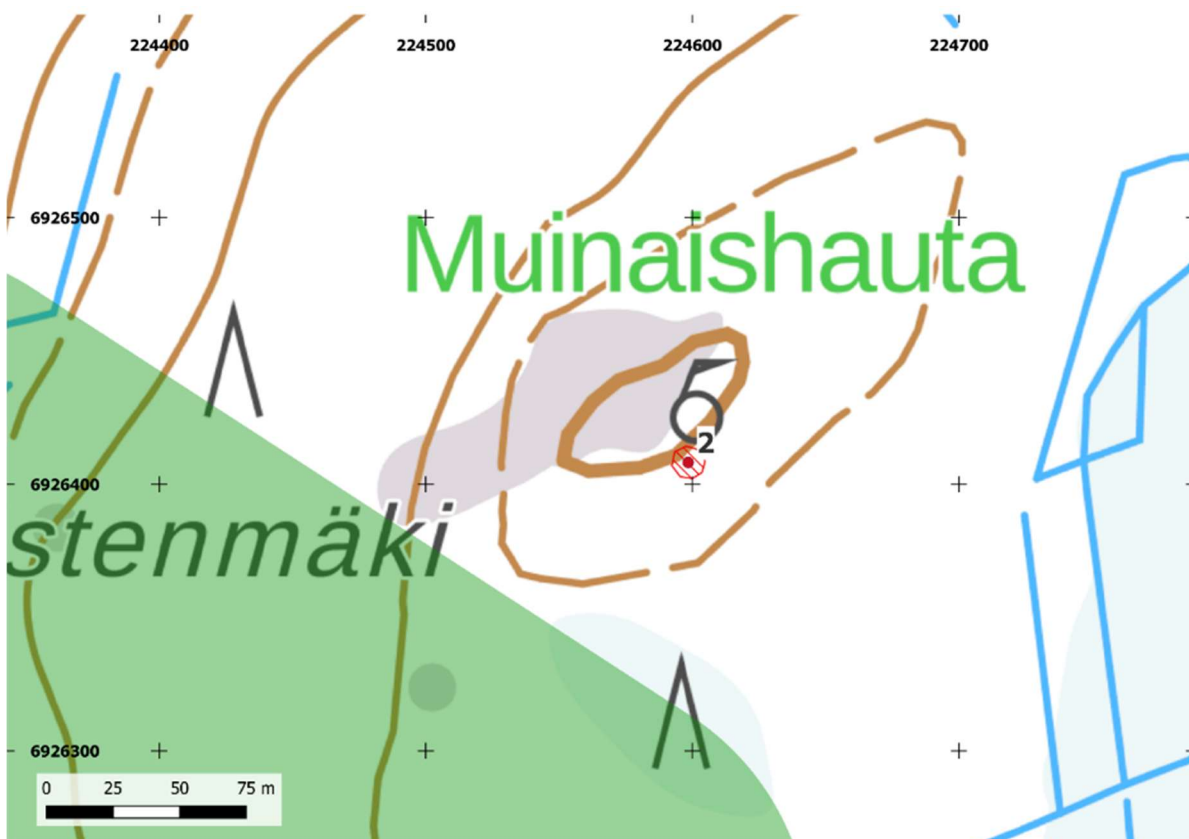
2. Timperoistenmäki

Kunta:	Karjajoki
Muinaisjäännöstunnus:	1000043852
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös (oli poistettu muinaisjäännös)
Muinaisjäännöstyyppi:	hautapaikat, hautaröykkiöt
Ajoitus:	esihistoriallinen
Aiemmat tutkimukset:	Vesa Laulumaa inventointi 2006
Koordinaatit:	N 6926408 E 224599 z 61 ± 2
Koordinaattiselite:	GPS-maastomittaus

Muinaisjäännösrekisterin kuvaus: Peruskartassa Muinaishauta-merkintä. Metsälehdon kylän ja Myrkyn välisen tien eteläpuolella sijaitsevalla Timperoisten mäellä ei ole muinaishautaa karttamerkinnästä huolimatta.

Inventointihavainnot 2024: Kohde tarkastettiin vuoden 2024 inventoinnin yhteydessä. Kallioisella alueella kasvaa harvennettua mäntymetsää. Paikalta löydettiin röykkiö, jonka halkaisija on noin 5,5 metriä. Korkeutta röykkiöllä on noin 0,4 metriä. Kivet ovat pääsääntöisesti sammaleen ja jäkälän peitossa. Kohteelle laadittiin aluerajaus maastohavaintojen perusteella.

Kohde ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi muinaisjäännökseksi.

Kartta 12. Timperoistenmäen kohdekartta.

Kohde on merkitty punaisella vinorasterilla. Suunniteltu sähkösiirtoreitti on merkitty vihreällä viivalla.

Kuva 4. Timperoistenmäen röykkiö. Itään.

3. Kärmesharju

Kunta:	Karjoki
Muinaisjäännöstunnus:	1000006865
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	hautapaikat, hautaröykkiöt
Ajoitus:	esihistoriallinen
Aiemmat tutkimukset:	Pentti Rislä tarkastus 2013 Vesa Laulumaa inventointi 2006
Koordinaatit:	N 6925403 E 229377 z alin 110
Koordinaattiselite:	Kulttuuriympäristön palveluikkuna, GPS-paikannus

Muinaisjäännösrekisterin kuvaus: Kohde sijaitsee Iso-Kakkori nimisen mäen pohjoisosassa. Mäen länsipuolitse, sen sivua myötäillen kulkee metsäautotie, jolta poikkeaa ura mitä pitkin pääsee röykkiöstä n. 400 m päähän. Kohde sijaitsee kuusikossa. Maaperä on moreenia, paikoin kivikkoista. Röykkiö on halkaisijaltaan n. 6 m, se on kehämäinen, sisäosa on leveydeltään n. 2–2,5 m. Korkeutta röykkiöllä on n. 0,5 m ja se on täysin sammalen peittämä, ilmeisesti ladottu n. pään kokoisista ja pienemmistä kivistä.

Inventointihavainnot 2024: Kohde tarkastettiin vuoden 2024 inventoinnin yhteydessä. Kohde vastaa muinaisjäännösrekisterin tietoja. Röykkiön päällä kasvaa harvaa kuusikkoa. Röykkiön ulkokehä erottuu etelä- ja lounaisosissa heikosti sammaleen ja aluskasvillisuuden vuoksi.

Kartta 13. Kärmesharjun kohdekartta.

Kohde on merkitty punaisella vinorasterilla. Suunniteltu sähkönsiirtoreitti on merkitty vihreällä viivalla.

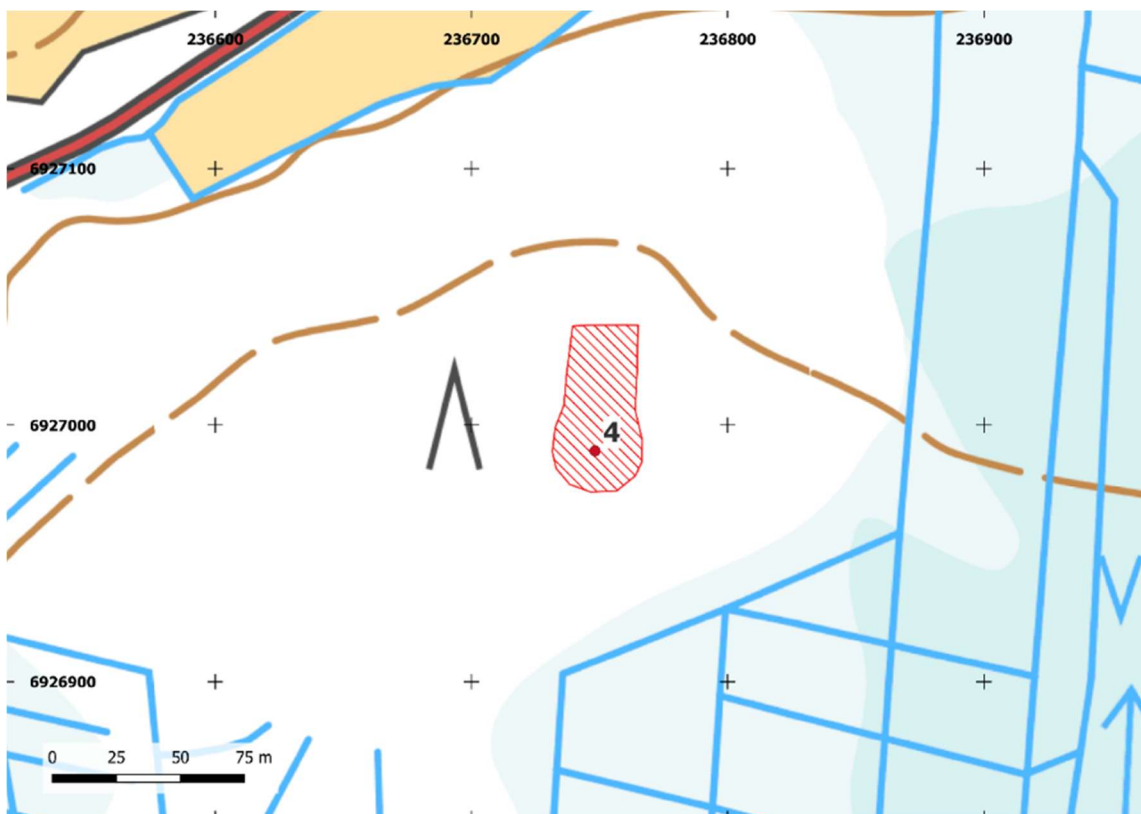
Kuva 5. Kehämäinen röykkiö on osittain kuusikon peittämä. Lounaaseen.

4. Katinhätä*

Kunta:	Kauhajoki
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 6926989 E 236748 z 118 ± 2
Koordinaattiselite:	GPS-maastomittaus/ 5 p laserkeilausaineisto

Inventointihavainnot 2024: Mustaisnevan suoalueen luoteispuolella, Katinhännän alueella sijaitsee pyöreä tervahauta. Hauta sijaitsee hakkuuaukean reunassa ja sen pinta on heinittynyt ja pusikoitunut. Haudan halkaisija on kokonaisuudessaan noin 17 metriä, ja vallin leveys on noin 6 metriä. Vallien korkeus on noin 0,8–1,1 metriä ja keskiosan kuopan syvyys on noin metrin. Pyöreähkö halssikuoppa sijaitsee haudan itäreunalla.

Tervahaudan vieressä on sijainnut torppa vuoden 1930 pitäjänkartalla. Vuoden 1971 peruskartalla paikalle vie polku, mutta alueella ei ole rakennuksia. Tervahaudan pohjoispuolella on havaittavissa tiilenpaloja ja kaksi pyöreää maakuoppaa (kauimmaisen kuopan koordinaatit N 6927031 E 236751). Kuoppiin tehtiin lapionpisto, jossa turpeen alla havaittiin noin 5 cm noensekaista hiekkaa, jonka jälkeen alkoi koskematon hiekkamoreeni. Kuopat on otettu mukaan kohteen aluerajaukseen.

Kartta 14. Katinhännän kohdekartta.
Kohde on merkitty punaisella vinorasterilla.

Kuva 6. Tervahauta sijaitsee hakkuuaukean reunalla. Lapio on pystyssä tervahaudan vallin alareunassa. Kuvattu pohjoiseen.

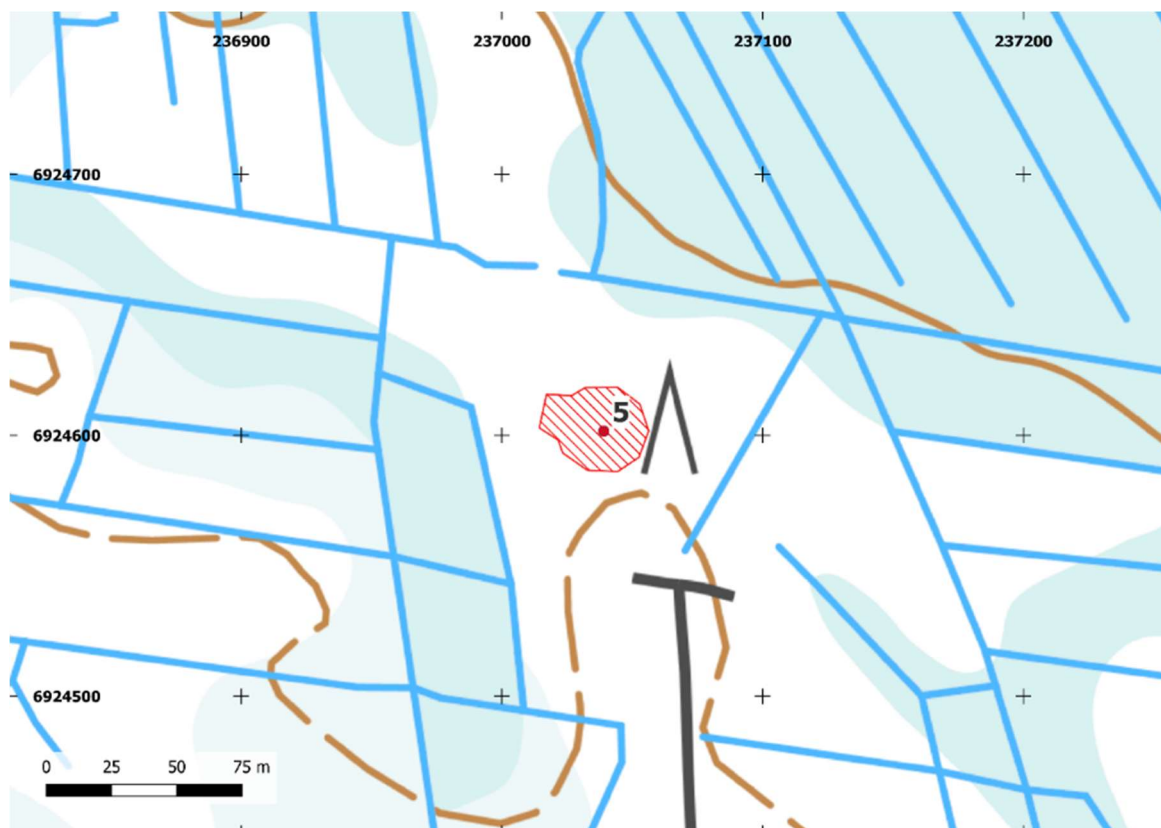
Kuva 7. Toinen tervahaudan pohjoispuolella havaituista kuopista. Kuvattu kaakkoon.

5. Mustaisneva*

Kunta:	Kauhajoki
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 6924601 E 237039 z 127 ± 2
Koordinaattiselite:	GPS-maastomittaus/5 p laserkeilausaineisto

Inventointihavainnot 2024: Tervahauta sijaitsee Kettukiventien päästä noin 60 metriä pohjoisluoteeseen. Halkaisija on 19 metriä ja syvyys pohjalta vallin reunalle 1,6 metriä. Valli on jyrkempi, leveydeltään nelisen metriä ja korkeudeltaan puoli metriä. Halssi ei erotu selkeästi, mutta on mahdollisesti sijainnut tervahaudan luoteisosassa, jossa vallin reunalla näkyy kaivannon jäänteet. Vallin päällä kasvaa muutama isohko kuusi ja pienempää puustoa. Kohteen ympäristö on melko tasaista, tiheään istutettua mäntykangasta. Tervahaudan pohjalta otettiin kairanäyte, jossa erottui selkeä hiiltynyt maakerros.

Tervahaudan ympärillä kiertää paikoin katkoviivamainen kaivanto. Tervahaudan länsipuolella sijaitsee viiden metrin päässä epämääräisen muotoinen kaivanto, halkaisijaltaan noin 5 metriä. Kaivannossa ei havaittu kiveystä tai muuta rakennukseen pohjaan viittaavaa, mutta kaivanto saattaa silti liittyä tervahaudan käyttöön. Kaivanto on otettu mukaan kohteen aluerajaukseen.

Kartta 15. Mustaisnevan kohdekartta.

Kohde on merkitty punaisella vinorasterilla.

Kuva 8. Kaira on pystyssä tervahaudan pohjalla. Länteen.

6. Santeri-torpan korpi

Kunta:	Kauhajoki
Muinaisjäännöstunnus:	1000050258
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös (oli mahdollinen muinaisjäännös)
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 6924144 E 235280 z 115
Koordinaattiselite:	GPS maastomittaus/5 p laserkeilausaineisto

Muinaisjäännösrekisterin kuvaus: Kotuksen nimiarkiston keruukorttiin (Kotus 2002: Santeri-torpan korpi) tallennetun tiedon mukaan Santeri-torpan korveksi kutsutulla metsäalueella on ollut Santeri-nimisen miehen mökki ja pieni peltoalue vielä 1900-luvun alkuvuosikymmeninä. Keruukortin mukaan Santeri-torpan korpi sijaitsee Rajanevan pohjoispuolella lähellä Kauhajoen, Karijoen ja Teuvan välistä rajaa. Paikannimi on merkitty keruukartalla lähelle korkeusmallissa erottuvaa tervahautaa. Vuoden 1933 Kauhajoen pitäjänkartassa tervahaudan kohdalla on niitty ja sille johtaa metsätie.

Inventointihavainnot 2024: Kohde tarkastettiin maastossa inventoinnin aikana. Paikalla sijaitsee kookas tervahauta, joka on halkaisijaltaan 20 metriä ja syvyydeltään 1,8 metriä. Tervahaudassa on tuplavalli, jonka leveys on noin 5 metriä. Vallin länsireunassa sijaitsee halssikaivanto (mitoiltaan 8 x 3 m), joka laskee loivaan alarinteeseen.

Tervahaudan ympäristöä on muokattu huomattavasti viime aikoina. Kohteen eteläpuoli on hakattua metsäaukeaa ja pohjoispuoli tiheään kasvavaa kuusimetsää. Tervahaudan läpi kulkee kiinteistönraja, jonka myötä haudan eteläinen puolisko on hakattu. Hakkuut eivät ole kuitenkaan näkyvästi vahingoittaneet kohdetta. Tervahaudan ympäristöstä ei löydetty karttalähteissä mainitun asutuksen merkkejä. Myös havaintojen tekeminen osin muokatussa ja tiheästi kasvavassa ympäristössä oli hankalaa.

Kohde ehdotetaan muutettavaksi mahdollisesta muinaisjäännöksestä kiinteäksi muinaisjäännökseksi.

Kartta 16. Santeri-torpan korven kohdekartta.

Tervahaudan aluerajaus on merkitty punaisella rasterilla. Suunnitellut sähkösiirtoreitit on merkitty vihreillä viivoilla.

Kuva 9. Tervahaudan kuoppa. Pohjoiseen.

7. Kankalonselkä*

Kunta:	Kauhajoki
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 6923108 E 235761 z 126 ± 2
Koordinaattiselite:	GPS maastomittaus/5 p laserkeilausaineisto

Inventointihavainnot 2024: Kankalonselän Rajanevalle laskevassa länsirinteessä, noin 50 metriä Hautatieltä länteen sijaitsee tervahauta. Tervahaudan halkaisija on noin 25 metriä ja syvyys on haudan pohjalta vallin yläreunaan mitattuna ylärinteessä noin 1,0 metriä ja alarinteessä noin 0,5 metriä. Tervahaudan vallin leveys on noin 5,0 metriä. Vallin korkeus ylärinteessä on noin 0,5–0,3 metriä ja alarinteessä noin 1,5 metriä. Halssiaukko suuntautuu lounaaseen ja se on kaivettu auki noin 2,0 x 2,0 metrin alueelta. Syvyyttä kaivannolla on noin 0,5 metriä. Tervahaudan pohjalle tehdyssä maaperäkairauksessa havaittiin paksusti hiiltä. Tervahaudan vallin päällä kasvaa katajaa ja tukevaa kuusimetsää, pohjalla nuorempaa puustoa.

Tervahaudan itä- ja eteläpuolella on hiekanottoalue, jonka alueella tapahtuva maanotto uhkaa vahingoittaa tervahautaa. Maanottokuopan ja tervahaudan näkyvien rakenteiden välinen etäisyys on kapeimmillaan noin 5 metriä.

Kartta 17. Kohteen 7 sijainti. Tervahaudan aluerajaus on merkitty punaisella rasterilla.

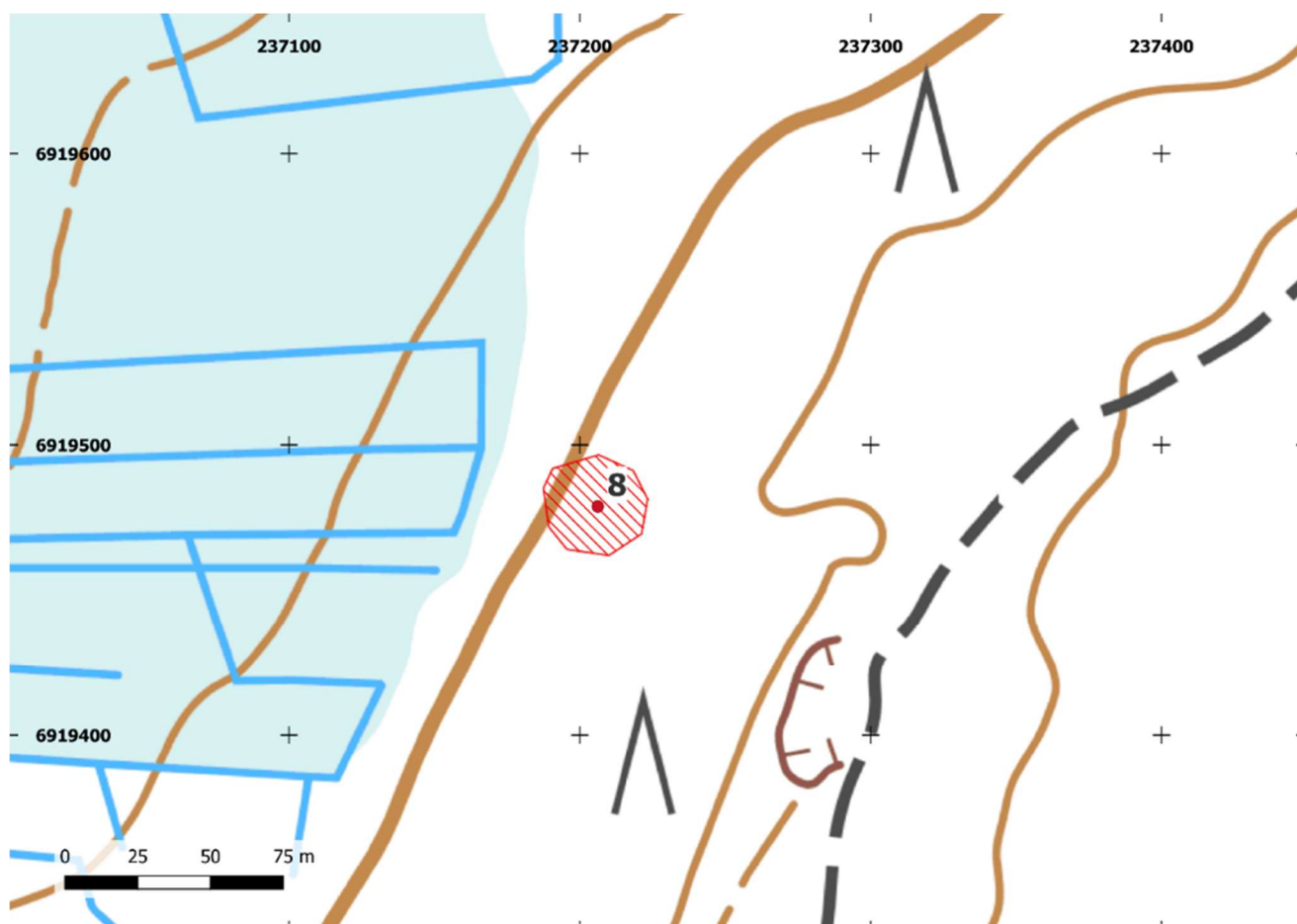

Kuva 10. Kaira on pystyssä tervahaudan pohjalla. Itään.

8. Ämmänojanneva 1*

Kunta: Kauhajoki
 Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde
 Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös
 Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
 Ajoitus: historiallinen
 Koordinaatit: N 6919468 E 237202 z 122 ± 2
 Koordinaattiselite: GPS maastomittaus/5 p laserkeilausaineisto

Inventointihavainnot 2024: Tervahauta sijaitsee Ämmänojannevan kaakkoislaidalla kuusivaltaisessa sekametsässä, loivasti kohti länsiluoteeseen laskevassa rinteessä. Tervahaudan halkaisija on noin 25 m, ja vallin leveys on noin 3–4 m. Tervahauta on loivapiirteinen ja sen syvyys keskeltä vallin laelle on noin metri. Halssiaukko aukeaa luoteeseen.

Kartta 18. Ämmänojanneva 1 kohdekartta.
 Tervahaudan aluerajaus on merkitty punaisella rasterilla.

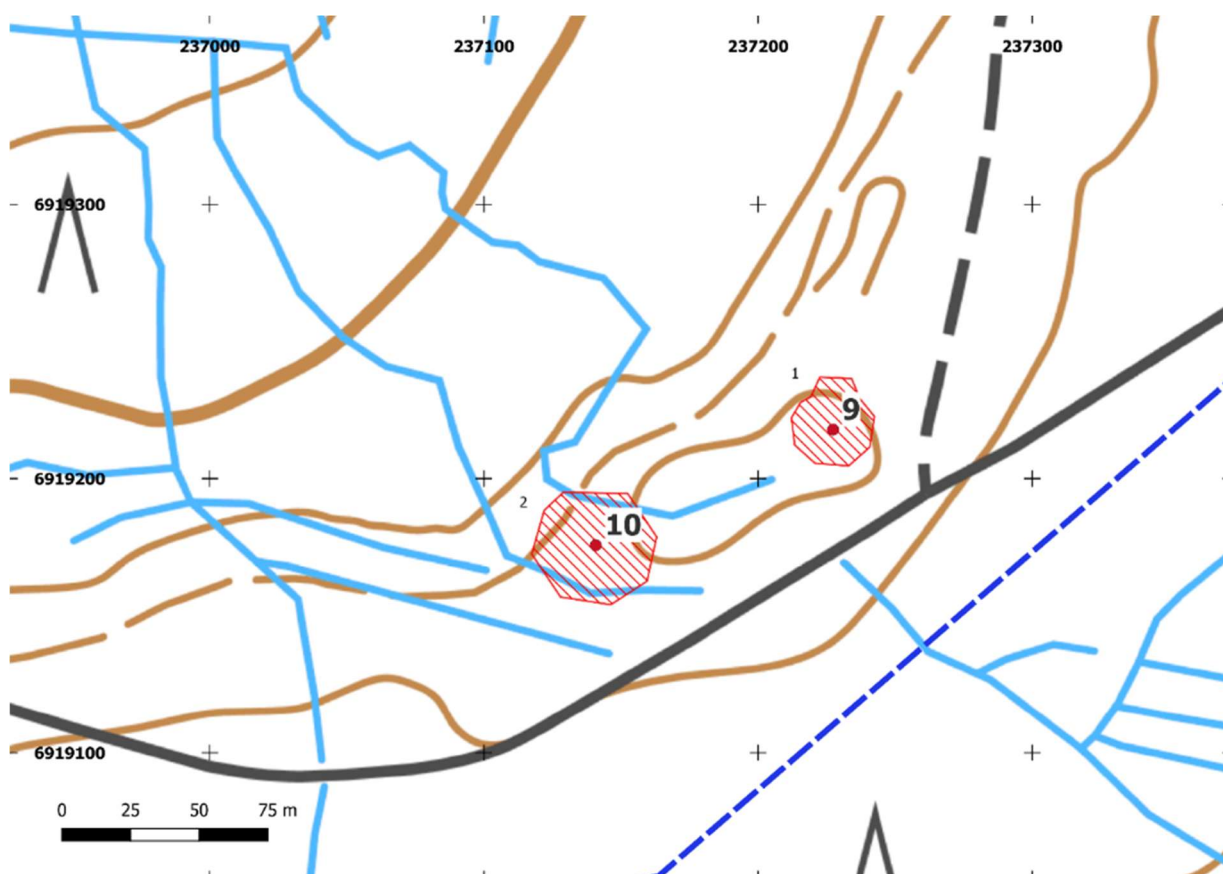
Kuva 11. Ämmänojannevan tervahauta sijaitsee kuusivaltaisessa talousmetsässä. Koilliseen.

9. Karhukangas 1*

Kunta:	Kauhajoki
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 6919218 E 237227 Z 131 ± 2
Koordinaattiselite:	GPS maastomittaus/5 p laserkeilausaineisto

Inventointihavainnot 2024: Tervahauta sijaitsee matalan kumpareen koillislaidalla, maanottokuopan eteläpuolella. Tervahaudan halkaisija on noin 19 m, josta vallin osuus on noin 5–7 m. Tervahaudan syvyys keskeltä vallin laelle on noin 1,4 m. Halssiaukko ja muutaman metrin pituinen juoksutusura suuntautuu pohjoiseen.

Paikalla jatkuva maanotto uhkaa vahingoittaa tervahautaa; maanottokuopan ja tervahaudan välistä, vastikään rikotulta maanpinnalta erottuu hiilen kappaleita. Maanottokuopan ja tervahaudan näkyvien rakenteiden välinen etäisyys on noin 7 metriä.

Kartta 19. Karhukangas 1 (numero 9) ja Karhukangas 2 (numero 10) kohdekartat. Tervahautojen aluerajaukset on merkitty punaisella rasterilla. Hankealueen rajausta on merkitty sinisellä katkoviivalla.

Kuva 12. Tervahauta kuvattuna kohti etelää.

10. Karhukangas 2*

Kunta:	Kauhajoki
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppe:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 6919176 E 237141 z 128 ± 2
Koordinaattiselite:	GPS maastomittaus/5 p laserkeilausaineisto

Kohteen 10 Karhukangas 2 kohdekartta on edellisen kohteen yhteydessä.

Inventointihavainnot 2024: Kahden puron väliin jäävällä kapealla kankaalla sijaitsee tervahauta, jonka halkaisija on noin 27 m. Loivapiirteisessä tervahaudassa vaikuttaa olevan kaksoisvalli, jonka leveys on jopa 9 m. Syvyys haudan keskeltä vallin laelle on hieman yli metri. Halssiaukko aukeaa lounaaseen. Tervahaudan kohdalla maasto on avointa kuusimetsää.

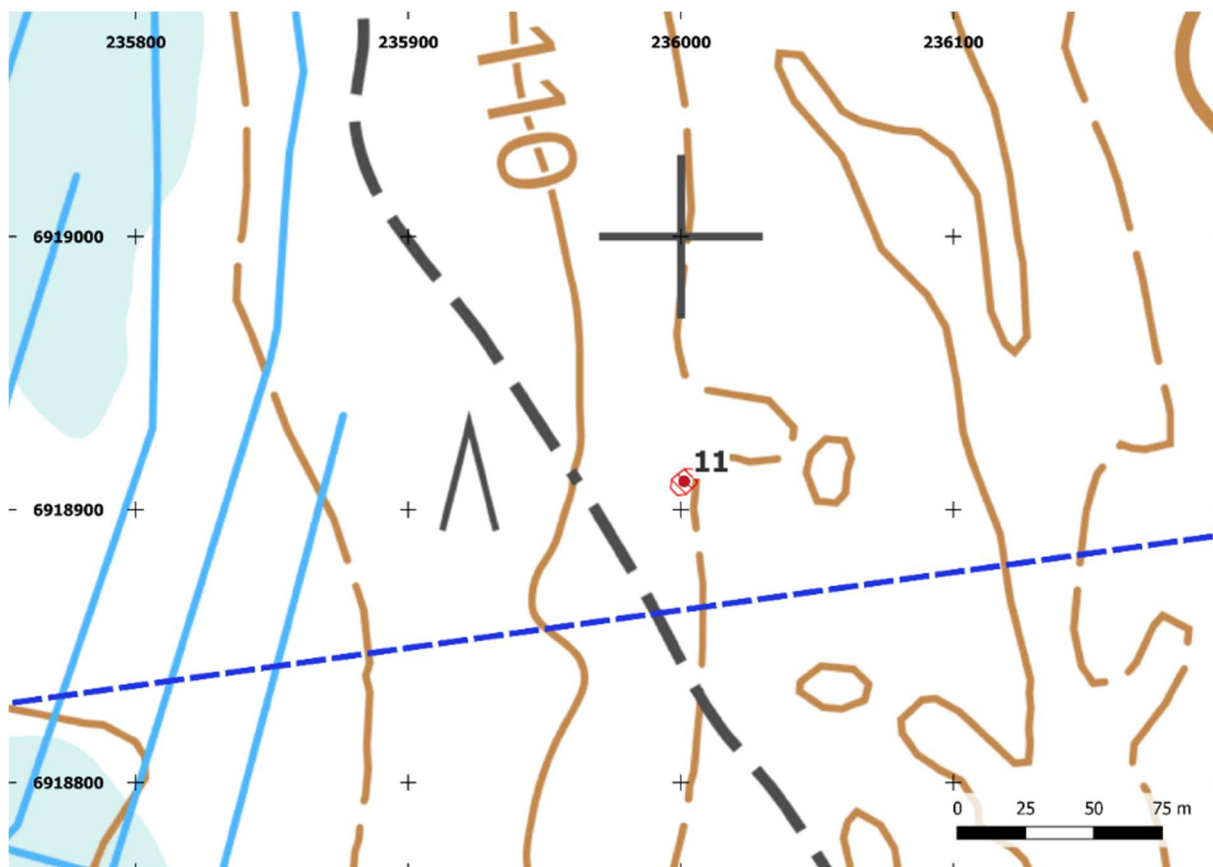
Kuva 13. Tervahauta kuvattuna kohti kaakkoa.

11. Karhukangas 3*

Kunta:	Kauhajoki
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, kuoppajäännökset
Ajoitus:	ajoittamaton
Koordinaatit:	N 6918910 E 236001 Z 112 ± 2
Koordinaattiselite:	GPS maastomittaus/5 p laserkeilausaineisto

Inventointihavainnot 2024: Karhukankaan luoteisosan hiekkakankaalla sijaitsee loivapiirteinen kuoppajäännös, jonka koko on noin 4,5 x 3 m. Kuopan syvyys on noin puoli metriä. Selkeää vallirakennetta kuopan ympäriltä ei havaittu. Kuoppaa ja sen ympäristöä peittää paksu sammal, joka hankaloitti kuopan muodon tulkintaa. Kuopan pohjalle tehtiin koekuoppa, josta todettiin noen ja hiilihippujen sekaista hiekkaa noin 25 cm syvyyteen saakka, jonka jälkeen hiekkamaa vaikutti olevan koskematonta.

Kuoppajäännös voisi periaatteessa olla historiallisen ajan hiilihaudan jäännös, joskin sellaiseksi se on pienehkö. Tavallisesti hiilihautoja on myös samalla alueella useita. Inventointihavaintojen perusteella kyseessä on ihmistekoinen kuoppa, jonka tarkempi ajoitus ja käyttötarkoitus jäävät avoimiksi.

Kartta 20. Karhukangas 3 kuoppajäännöksen kohdekartta.

Kohteen aluerajaus on merkitty punaisella rasterilla. Hankealue on merkitty sinisellä katkoviivalla.

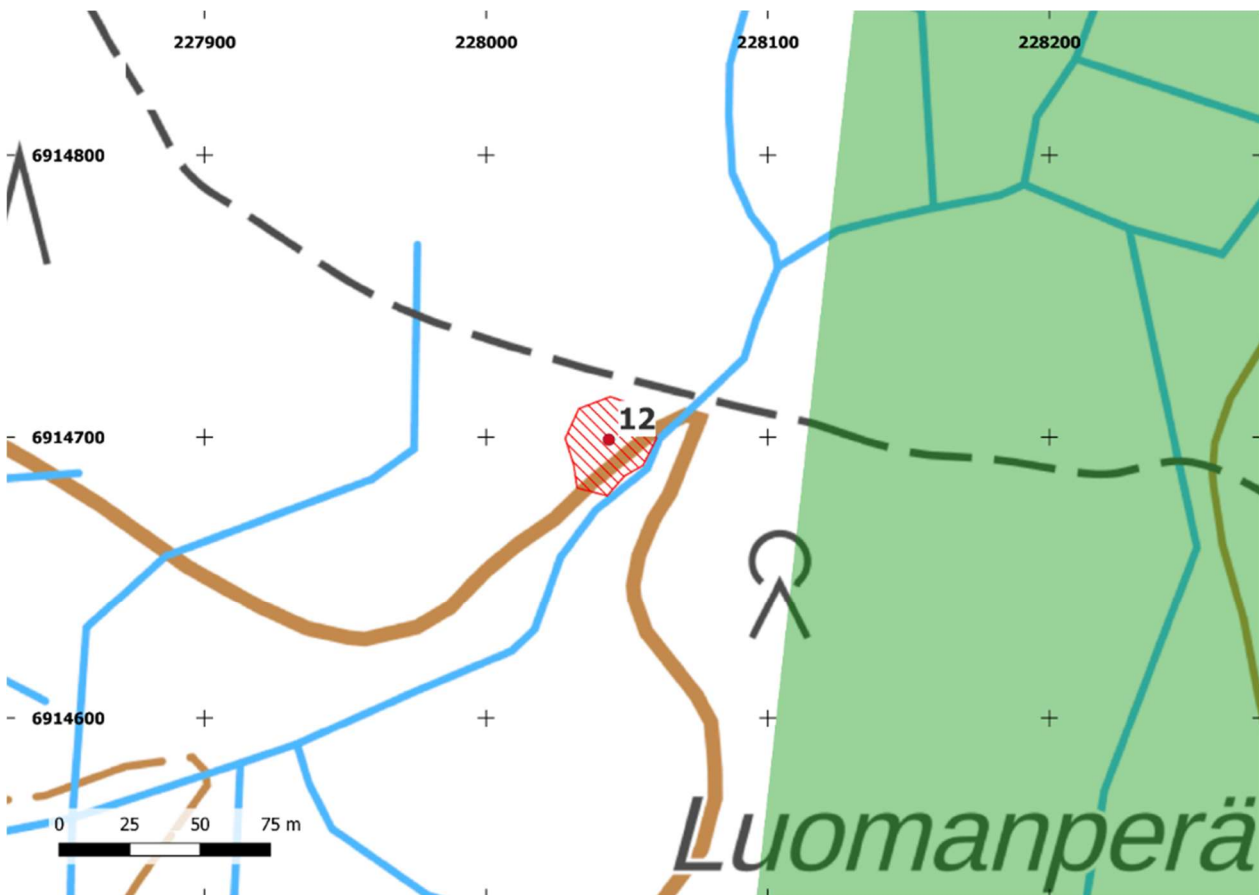

Kuva 14. Lapiro pystyssä kuoppajäänneksen keskellä. Etelään.

12. Luomanperä*

Kunta:	Karijoki
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 6914699 E 228043 z 61 ± 2
Koordinaattiselite:	GPS maastomittaus/5 p laserkeilausaineisto

Inventointihavainnot 2024: Tervahauta sijaitsee vanhaa kuusta kasvavalla metsäkankaalla noin 370 metriä Villurin metsätieltä länteen. Kohteen pohjoispuolella kulkee metsäkoneella ajettu polku. Tervahaudan halkaisija on 18 metriä ja pohjan syvyys noin metrin. Tervahaudan pohja on pieni ja suppilonmallinen. Pohjalla erottuu eläimen tekemiä kaivantoja. Pohjalta otetussa maakairanäyteessä havaittiin hiiltä. Valli on korkea ja leveydeltään 5 metriä ja korkeudeltaan metrin ympäröivää maanpintaa ylempänä. Vallin päällä kasvaa harvakeen kuusta ja koivua. Halssikaivanto sijaitsee vallin lounaisosassa ja jatkuu noin 10 metrin mittaisena ojamaisena kaivantona.

Kartta 21. Luomanperän kohdekartta.

Kohteen aluerajaus on merkitty punaisella vinorasterilla. Suunniteltu sähkösiirtoreitti on merkitty vihreällä viivalla.

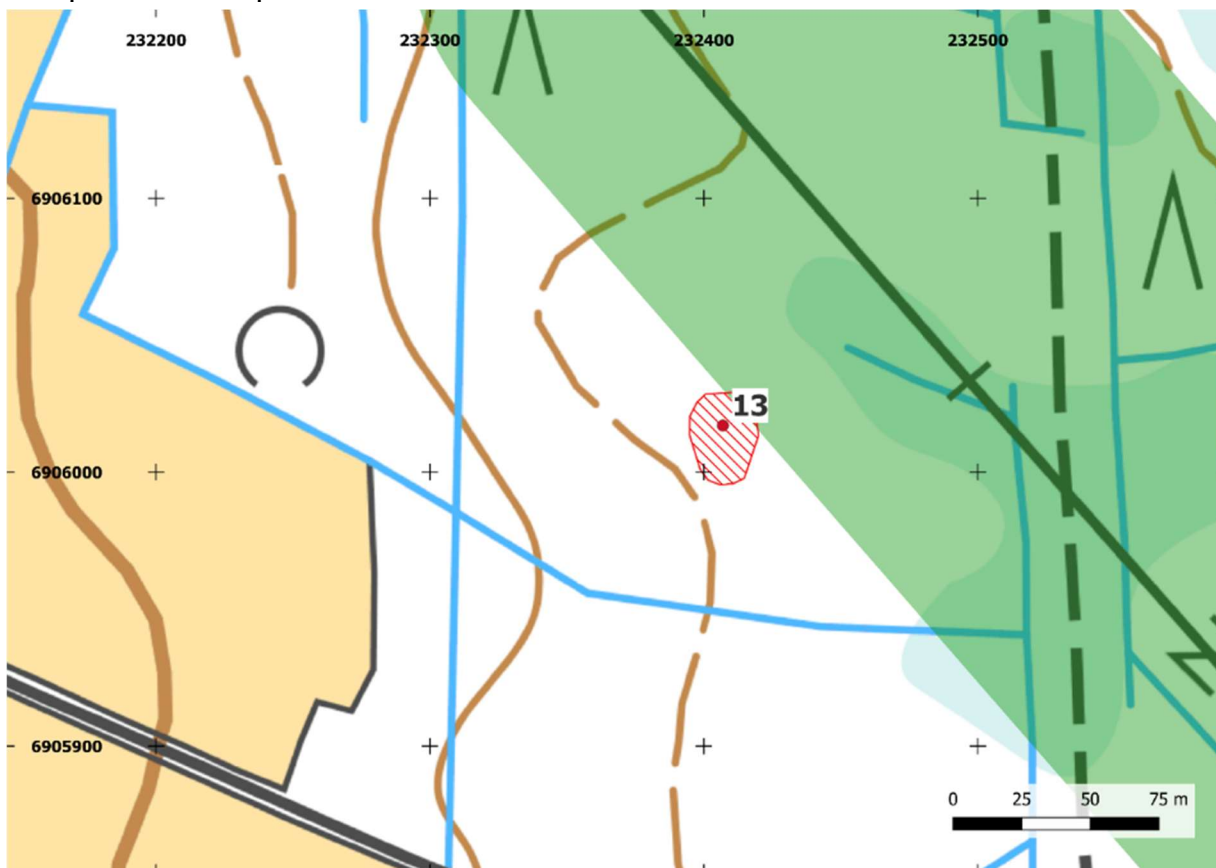
Kuva 15. Kaira on pystyssä loivapiirteisen tervahaudan pohjalla. Koilliseen.

13. Kotoneva

Kunta:	Isojoki
Muinaisjäännöstunnus:	1000047083
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	Ville Hemminki inventointi 2022
Koordinaatit:	N 6906017 E 232407 z 88 ± 2
Koordinaattiselite:	Kulttuuriympäristön palveluikkuna, Lidar-paikannus

Muinaisjäännösrekisterin kuvaus: Kohde on tyypillinen tervahauta laskukuoppineen. Hauta on halkaisijaltaan noin 19 metriä ja syvyydeltään noin metrin. Vallit ovat hyvin leveät, osin useita metrejä. Haudan eteläreunalla on selkeä laskukuoppa. Jokin maata kaivava eläin on kaivanut laajoja pesäkoloja tervahaudan alle ja ympärille. Kolojen suusta on havaittavissa paksu hiilikerros.

Inventointihavainnot 2024: Kohde tarkistettiin vuoden 2024 inventoinnin yhteydessä. Vallin leveys on noin 5,0 metriä. Alueella on tehty lähiaikoina metsähakkuita, ja tervahaudan ympärillä on metsäkoneen jättämiä jälkiä. Tervahaudan päälle on jätetty merkinnäksi muutamia tekopötkkelöitä eli puunrunko on katkaistu 2–4 metrin.

Kartta 22. Kotonevan kohdekartta.

Kohde on merkitty punaisella vinorasterilla. Suunniteltu sähkönsiirtoreitti on merkitty vihreällä viivalla.

Kuva 16. Tervahauta erottuu ympäristöstään helposti kulttuurikantojen avulla. Itään.

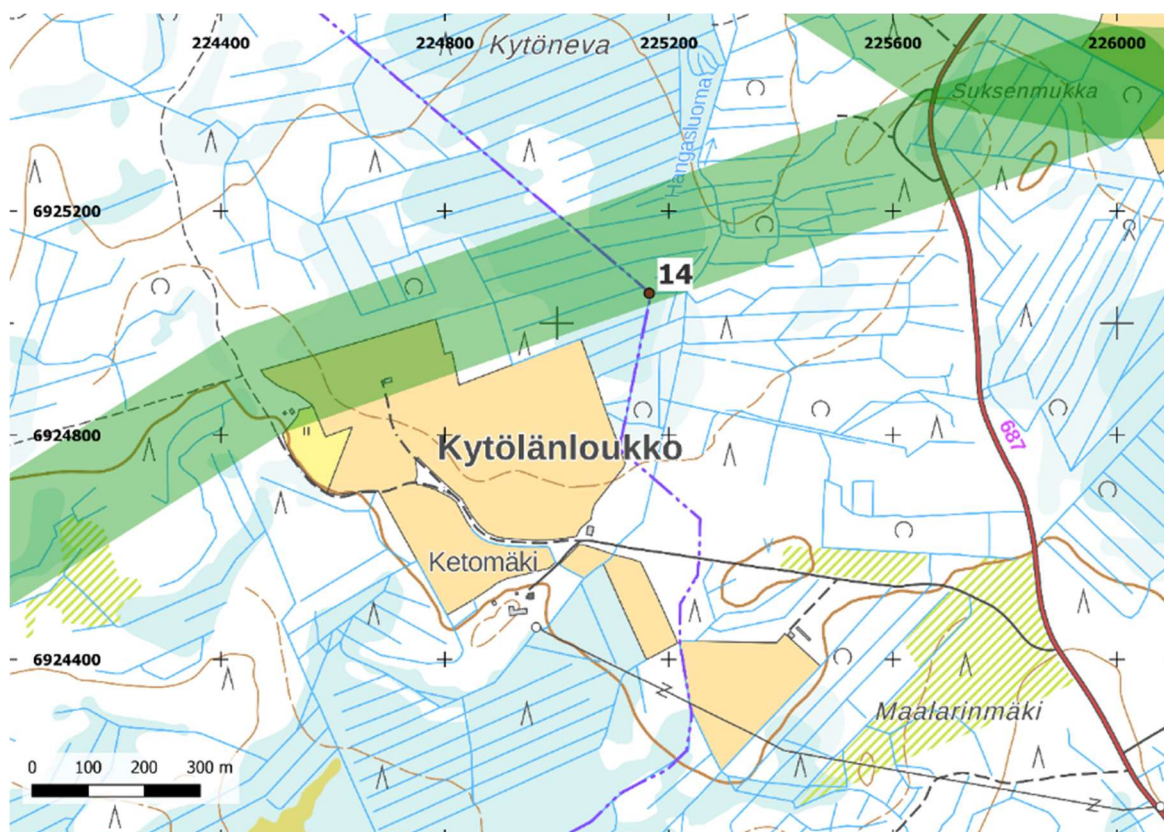
Muut kulttuuriperintökohteet

14. Kytönloukko*

Kunta:	Karjoki
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisjäännöstyyppe:	kivirakenteet, rajamerkit
Ajoitus:	historiallinen, 1800- luku
Koordinaatit:	N 6925053 E 225165 z 56 ± 2
Koordinaattiselite:	kiinteistörajojen taitepiste

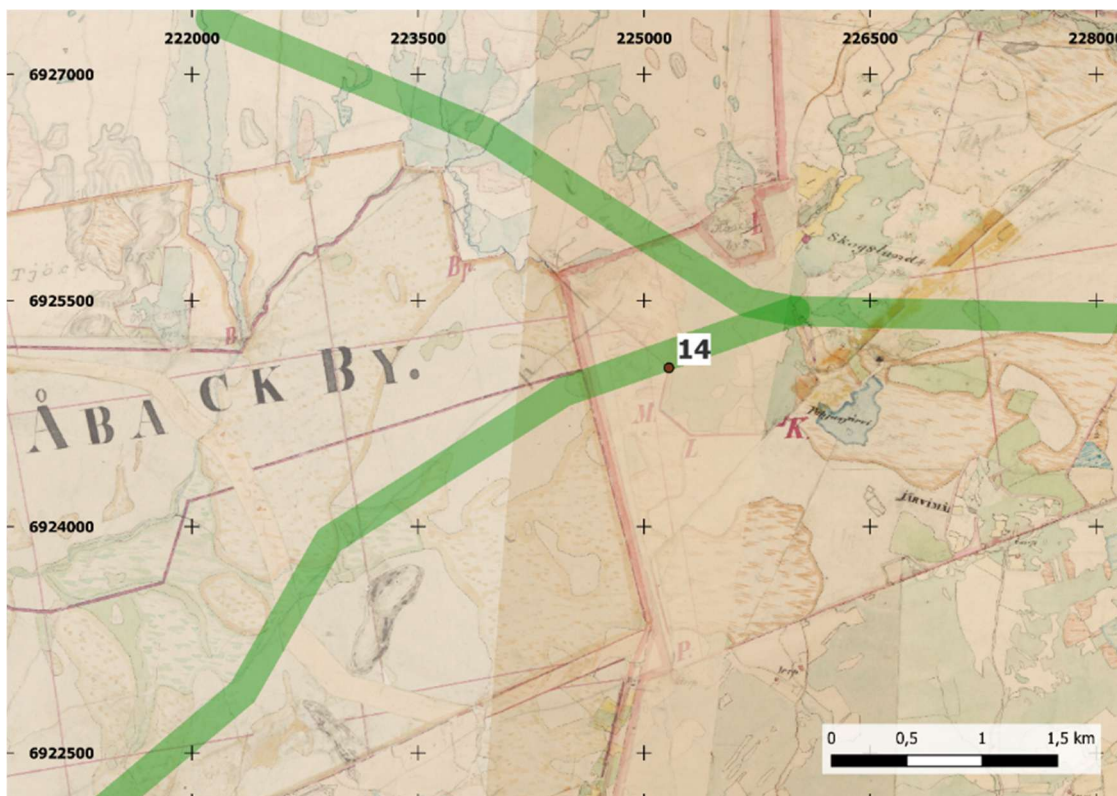
Inventointihavainnot 2024: Kytönevan ja Marjonevan kosteikkoalueiden välissä, Teuvantieltä noin 570 metriä länteen sijaitsee rajamerkki. Yksittäinen viisarikivi sijaitsee ojan lounaisreunalla ja sen koko noin 0,4 x 0,2 metriä. Kivessä ei ole merkintöjä.

Vuoden 1846 pitäjänkartoilla kohdalle on merkitty jokseenkin tulkinnanvaraisesti Lapväärtin, Kristiinankaupungin ja Karjoen pitäjien raja. Raja on merkittynä selvemmin Maanmittauksen ylihallituksen Vaasan läänin Ilmajoen kihlakunnan kartalle (1898–1904). Vuoden 1935 pitäjänkartalla ja vuoden 1971 peruskartalla rajamerkki sijaitsee Karjoen ja Kristiinankaupungin kuntarajalla aivan kuten nykyisinkin.

Kartta 23. Kytönloukon rajamerkin kohdekartta.

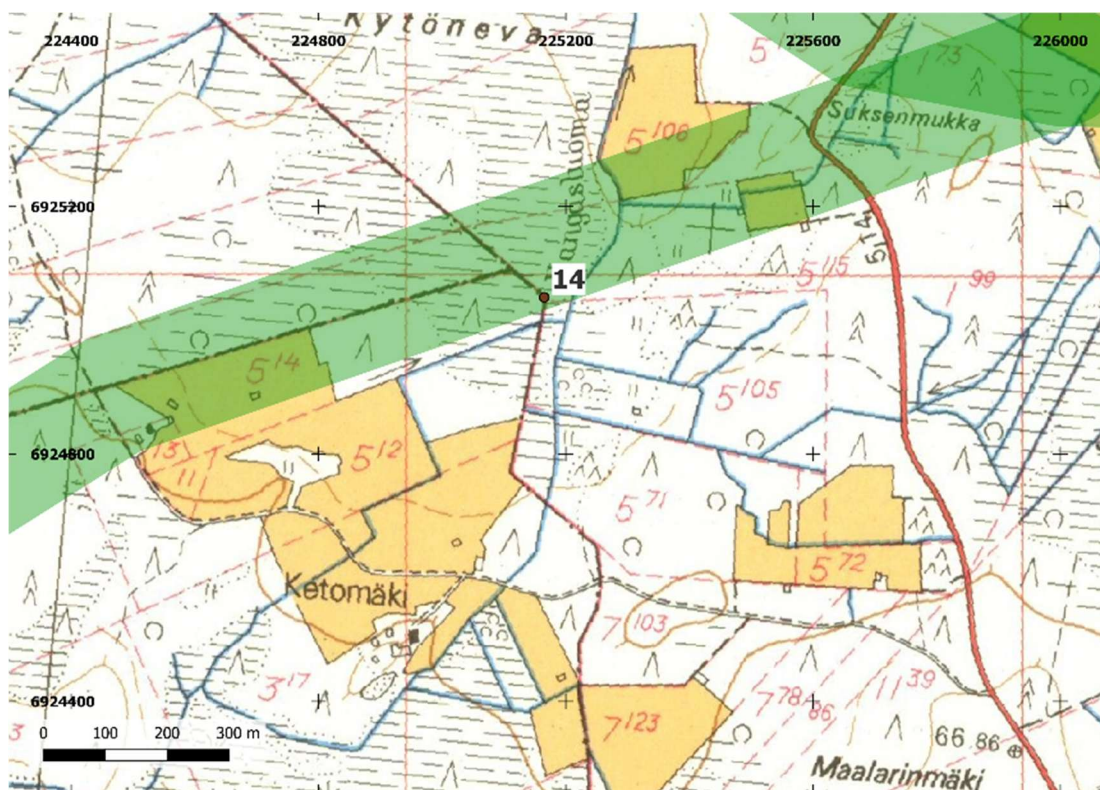
Kohde on merkitty ruskealla pisteellä. Suunniteltu sähkönsiirtoreitti on merkitty vihreällä viivalla.

Kartta 24. Rajamerkki vuoden 1846 pitäjänkartoilla.
Suunnitellut sähkösiirtoreitit on merkitty vihreillä viivoilla.

Kartta 25. Kytölänloukon rajamerkin kohta rajattu sinisellä Ilmajoen kihlakunnan karttaotteeseen (1809–1904).

Kartta 26. Rajamerkki vuonna 1971 laaditulla peruskartalla.
Suunnitellut sähkösiirtoreitti on merkitty vihreillä viivoilla.

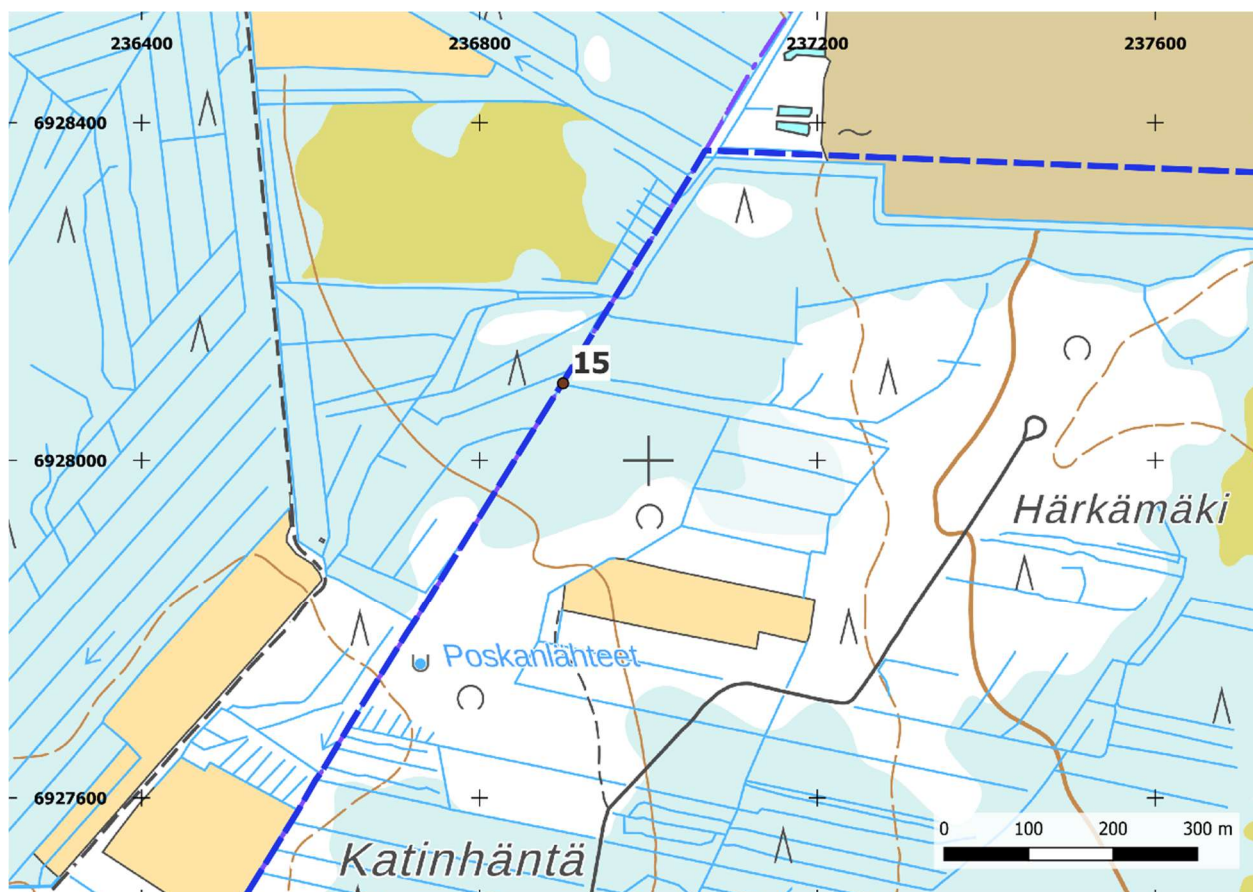

Kuva 17. Kytönloukon rajamerkki. Pohjoiseen.

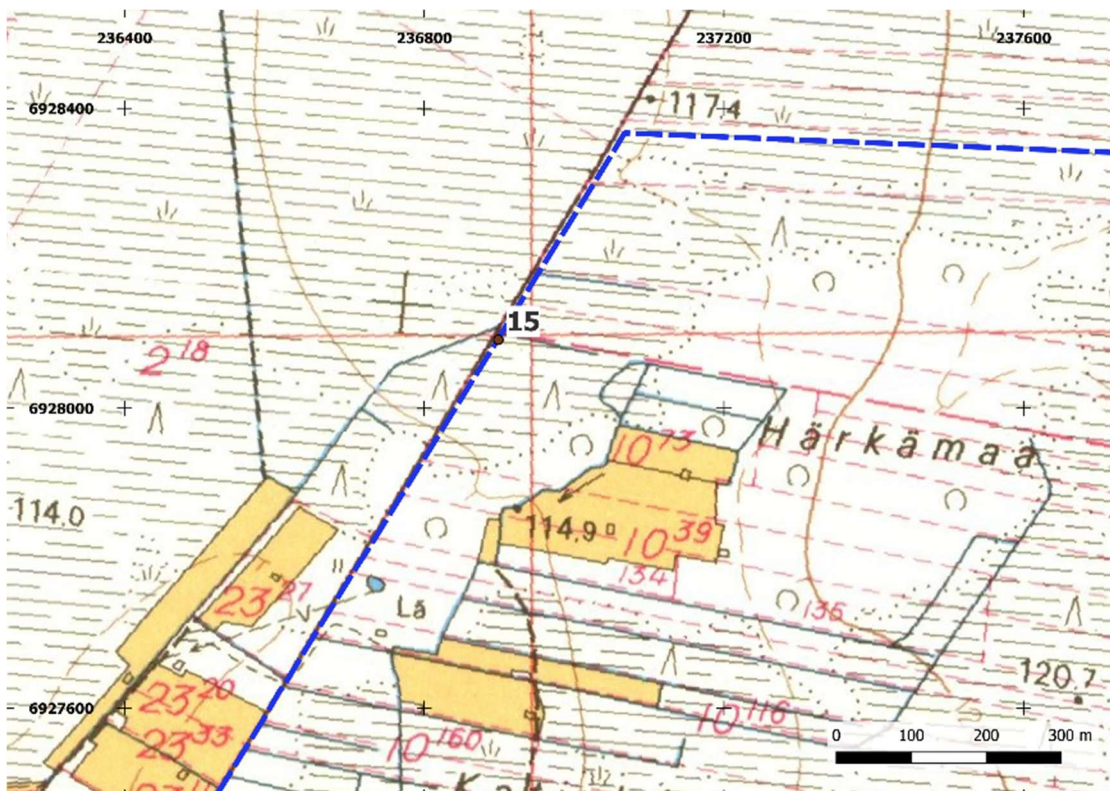
15. Härkämäki*

Kunta:	Kauhajoki
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisjäännöstyyppi:	kivirakenteet, rajamerkit
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 6928091 E 236898 z 117 ± 2
Koordinaattiselite:	kiinteistörajojen taitepiste

Inventointihavainnot 2024: Tarkankeitaan ja Nevantaustan kosteikkoalueiden välissä kulkee Kauhajoen ja Teuvan kuntaraja. Ojitusojan keskelle on jätetty pieni saareke, jossa sijaitsee kaksi noin metrin korkuista ja noin 40–50 cm leveä kiveä, jotka ovat kaatuneet. Kivissä on porausreikiä. Raja on sijainnut vuoden 1846 pitäjänkartan mukaan Kauhajoen ja Pöntäneen kylien rajalla. Kohde on yhä käytössä olevalla kiinteistörajalla.

Kartta 27. Härkämäen rajamerkin kohdekartta.
Hankealueen raja on merkitty sinisellä katkoviivalla.

Kartta 30. Rajamerkki vuoden 1971 peruskartalla.
Hankealueen raja on merkitty sinisellä katkoviivalla.

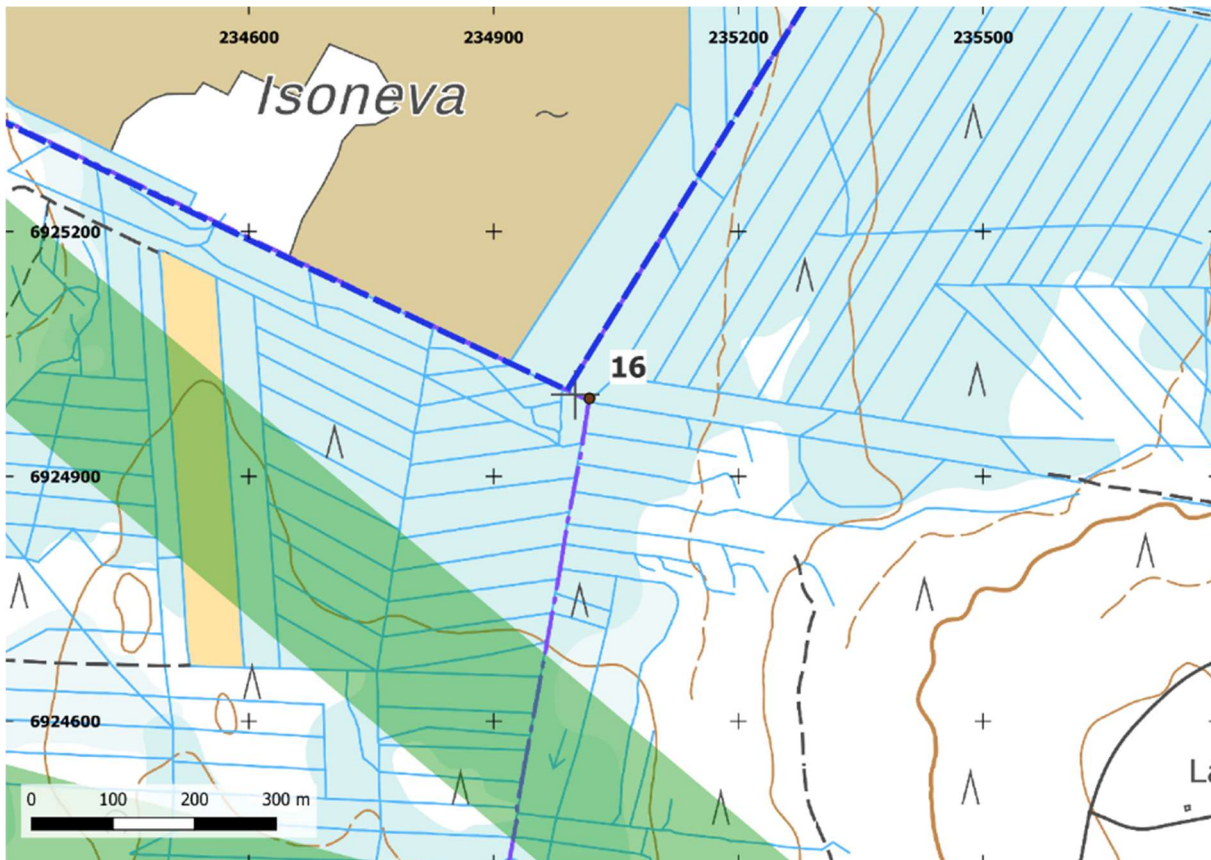
Kuva 18. Kaatuneet rajakivet ovat peittyneet osittain sammaleen alle. Pohjoiseen.

16. Isoneva*

Kunta:	Kauhajoki
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisjäännöstyyppi:	kivirakenteet, rajamerkit
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 6924995 E 235017 z 113 ± 2
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n korkeusmalli

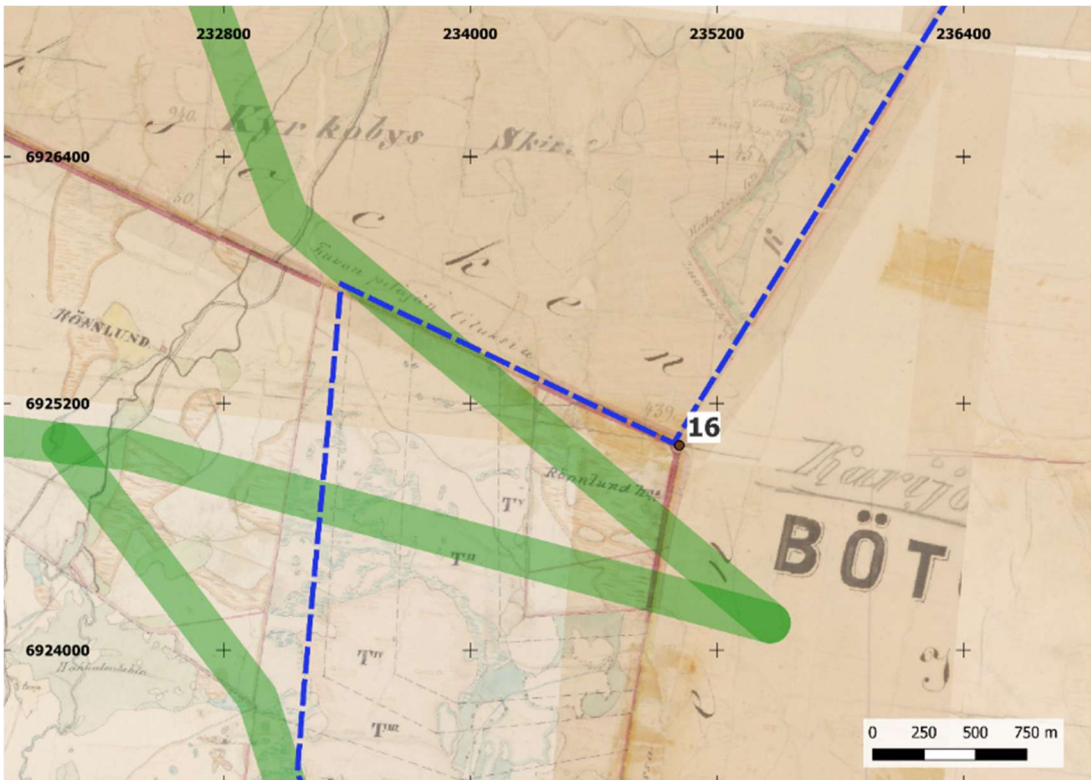
Inventointihavainnot 2024: Rajamerkki sijaitsee Kankalonselän kautta kulkevalta Hautatieltä noin 800 metriä luoteeseen kohti Isonevan turvetuotantoaluetta. Alue on ojitettua kosteikkoa, ja rajamerkki sijaitsee kolmen ojan risteyskohdassa. Paikalla erottuu pilarimainen viisarikivi, jonka korkeus on noin 1,3 metriä ja leveys 15 x 20 cm. Viisarikiven länsi- ja itäreunoille on tehty neljä porausjälkeä.

Paikalla on sijainnut Kauhajoen, Karijoen ja Teuvan kuntien rajojen taitepiste vuoden 1846 pitäjänkartan mukaan. Kuntien raja on siirtynyt noin 35 metriä luoteeseen 1940-luvun jälkeen. Rajamerkki on nykyisin yhä käytössä olevalla kiinteistörajalla.

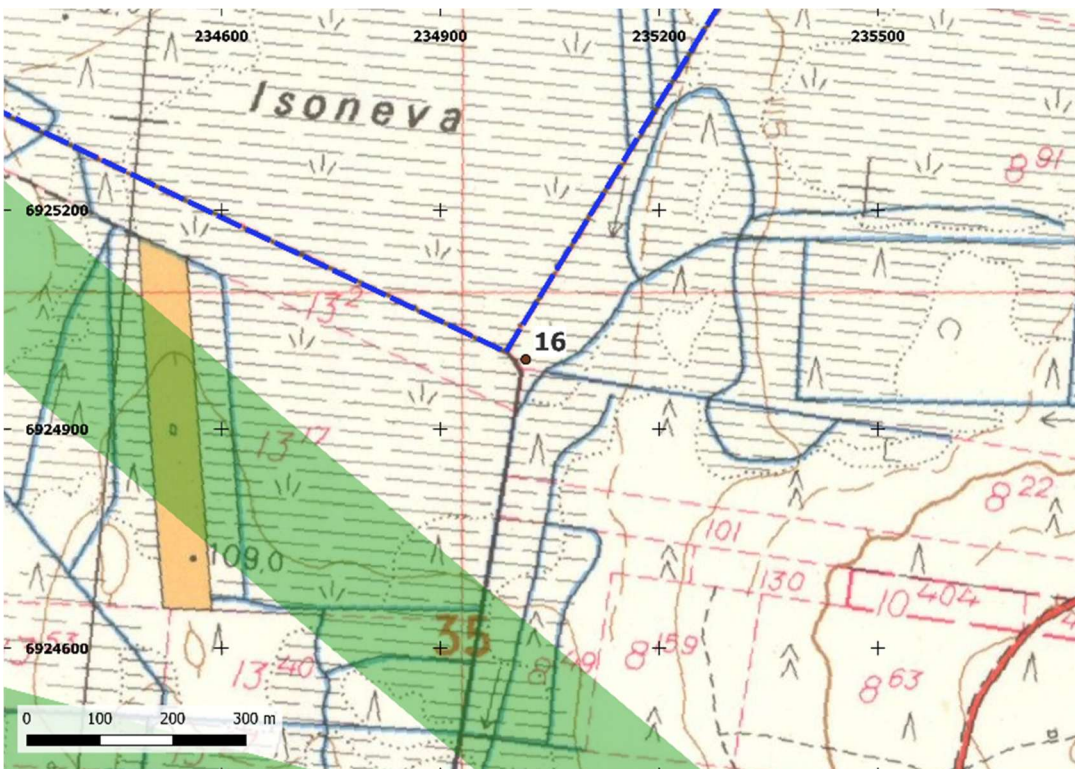
Kartta 31. Isonevan rajamerkin kohdekartta.

Hankealue on merkitty sinisellä katkoviivalla. Suunnitellut sähkösiirtoreitit on merkitty vihreillä viivoilla.

Kartta 32. Rajamerkki vuoden 1846 pitäjänkartalla.

Hankealueen raja on merkitty sinisellä katkoviivalla. Sähkösiirtoreitit on merkitty vihreillä viivoilla.

Kartta 33. Rajamerkki vuoden 1971 peruskartalla.

Kuva 19. Rajamerkki on helppo havaita puuttomassa ympäristössä. Luoteeseen.

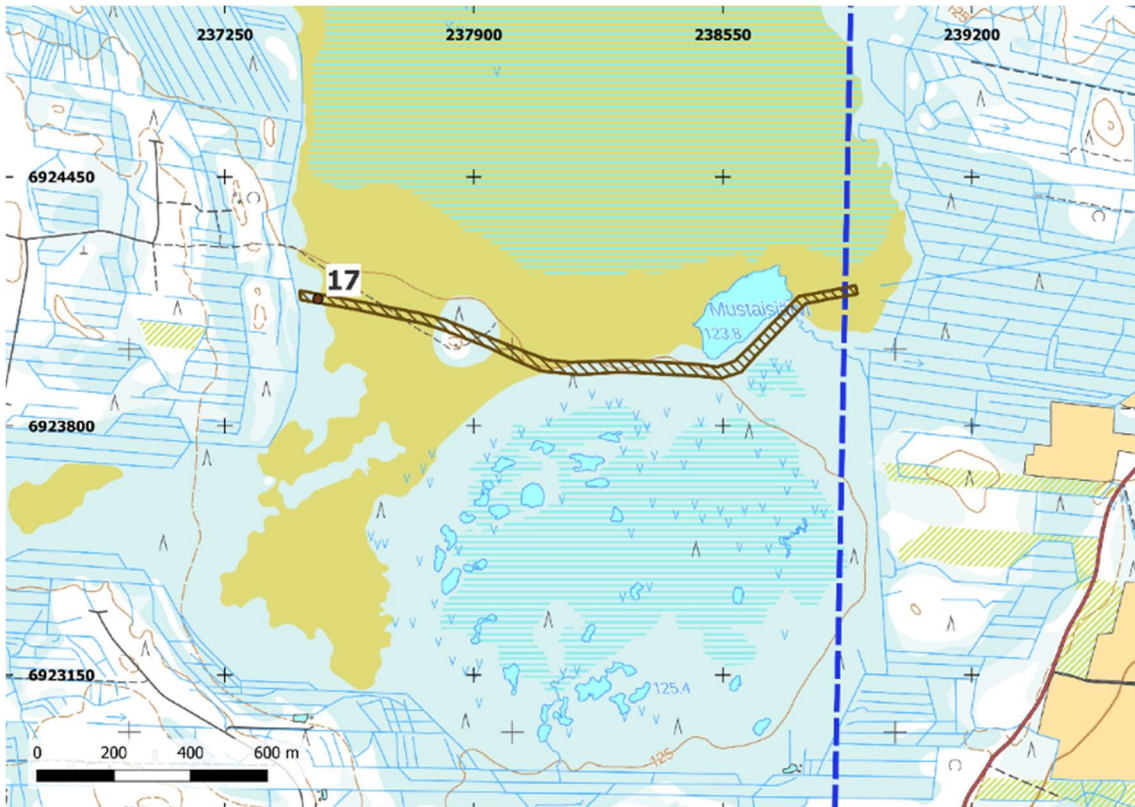
Kuva 20. Viisarikiven länsi- ja itäkulmissa on porajälkiä. Pohjoiseen.

17. Mustaisnevan kapulasilta

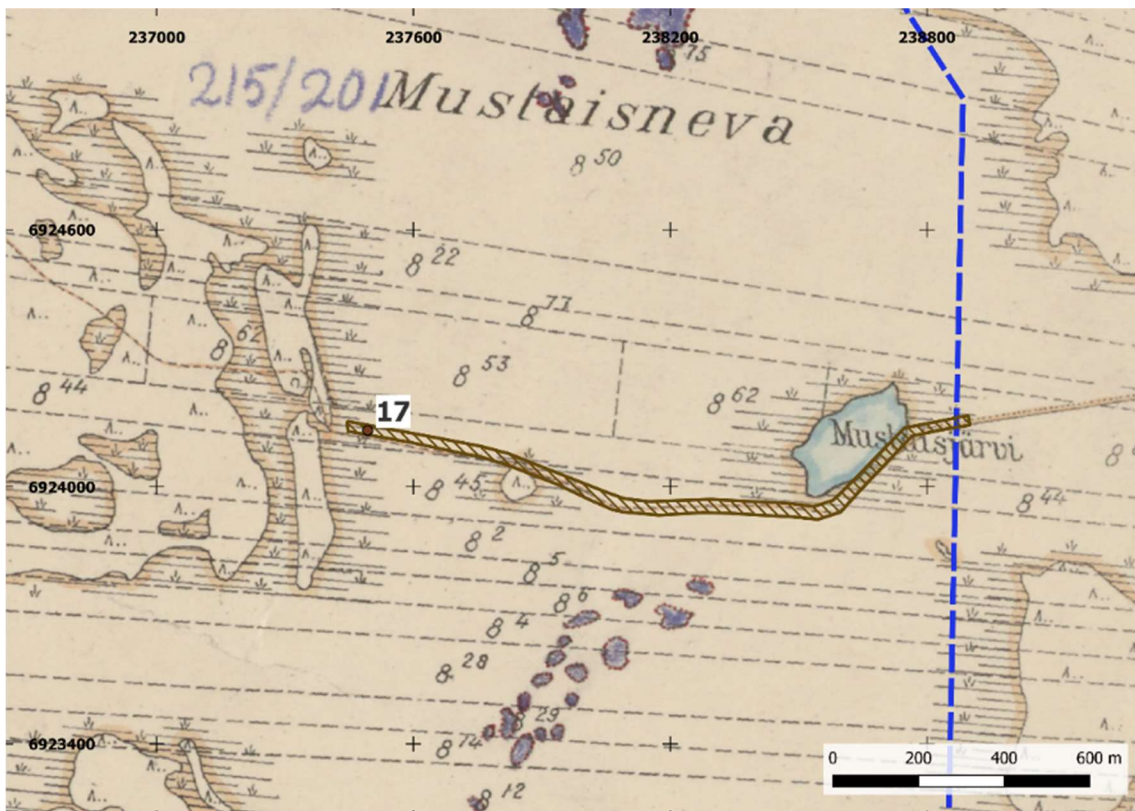
Kunta:	Kauhajoki
Muinaisjäännöstunnus:	1000050259
Muinaisjäännösstatus:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisjäännöstyyppi:	kulkuväylät, kapulatiet
Ajoitus:	historiallinen (1800–1900-luku)
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 6924132 E 237493 z 124–126 m
Koordinaattiselite:	inventoinnissa tehdyn koekuopan sijainti kapulatien länsiosassa

Aiemmat tiedot: Kotuksen nimiarkiston keruukorttiin (Kotus 1957: Kapulasilta) kirjatun tiedon mukaan Kapulasilta "on tehty vuoren 1870 vaiheilla niin jotta om pantu hirsä hirren vierehen, kariankulukutieksi meinattu, mutta karia om puronnu neवान, jotta se silta ei oo toiminu". Vanhoissa ilmakuvissa näkyy mahdollinen kapulatien jälki Nimiarkiston paikkatiedon osoittamassa paikassa.

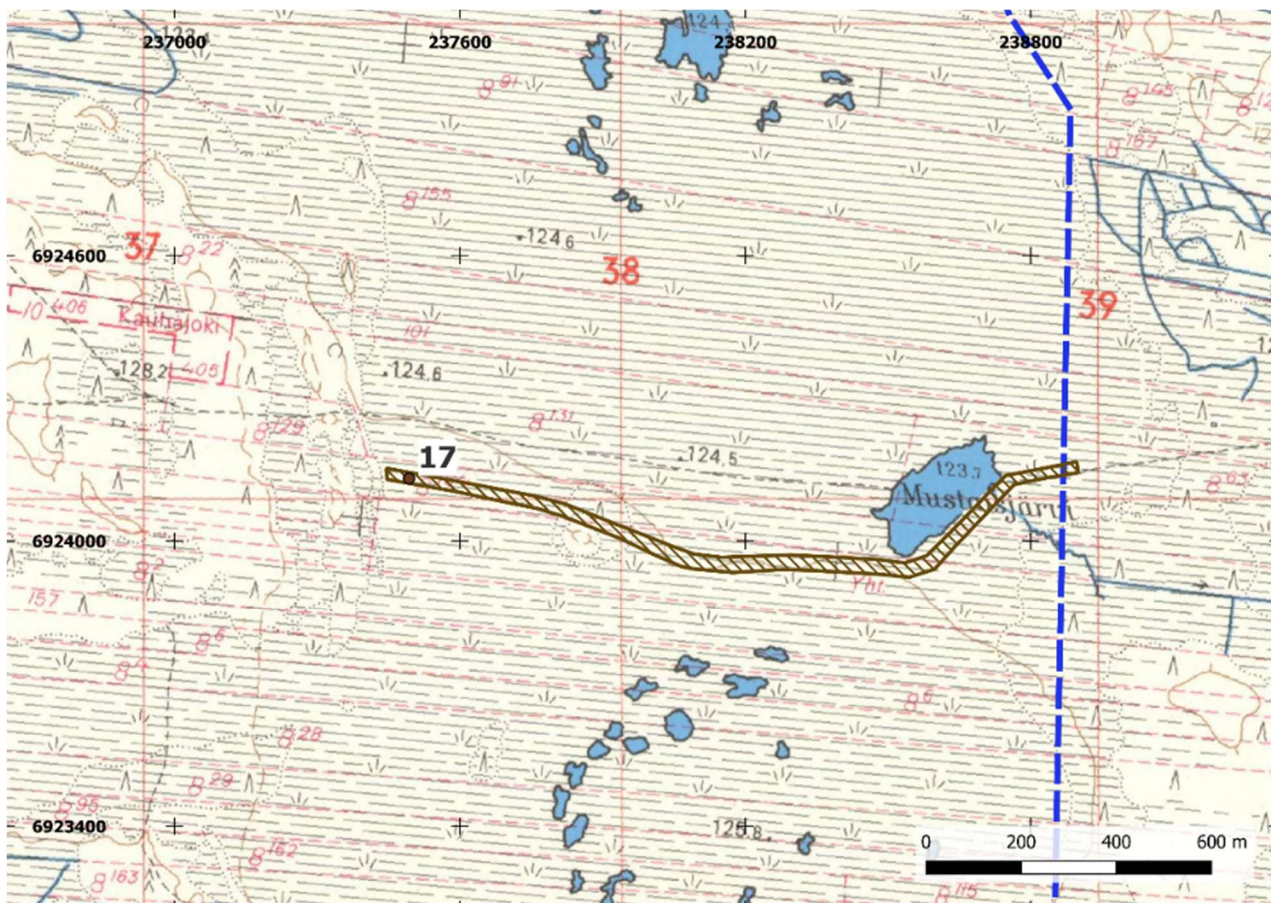
Inventointihavainnot 2024: Kapulatie alkaa Mustaisnevan suon länsilaidasta ja jatkuu todennäköisesti suon yli kohti Mustaisjärveä. Tien alkua seurattiin suon länsilaidalla maaperäkairan avulla noin 200 metrin matkalta. Tien kohdalle tehtiin pieni koekuoppa, josta puut otettiin esiin. Puiden päällä on noin 20–40 cm kosteaa turvetta. Koekuopassa näkyvien puiden paksuun on noin 15 cm. Olemassa olleen muinaisjäännöspisteen kohtaa ei tarkastettu, koska se sijaitisi kaukana upottavalla suolla. Kapulatien reitti näkyy polkuna vuoden 1931 pitäjänkartassa, jonka mukaan kohteen aluerajaus tehtiin. Ei ole täyttä varmuutta, jatkuuko kapulatie ehjänä koko matkalta, mutta se on todennäköistä. Paikalle osunut maanomistaja tiesi kertoa, että tie on ollut kuljettavissa vielä hänen nuoruudessaan 1960-luvulla, kun ovat isänsä kanssa menneet hevosella ”järven yli”.

Kartta 34. Mustaisnevan kapulasillan kohdekartta. Aluerajaus merkitty ruskealla rasterilla. Hankealueen rajaus on merkitty sinisellä katkoviivalla.

Kartta 35. Mustaisnevan kapulasilta vuoden 1932 yleiskartalla.

Kartta 36. Mustaisnevan kapulasilta vuoden 1971 peruskartalla.

18. Lapväärtti-Kauhajoki Kankalonselkä*

Kunta:	Kauhajoki
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisjäännöstyyppi:	kulkuväylät, tienpohjat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 6921963 E 237180 z ylin 128 ± 2 z alin 121 ± 2
Koordinaattiselite:	säilyneen tieosuuden arvioitu keskikohta Karijoentien pohjoispuolella

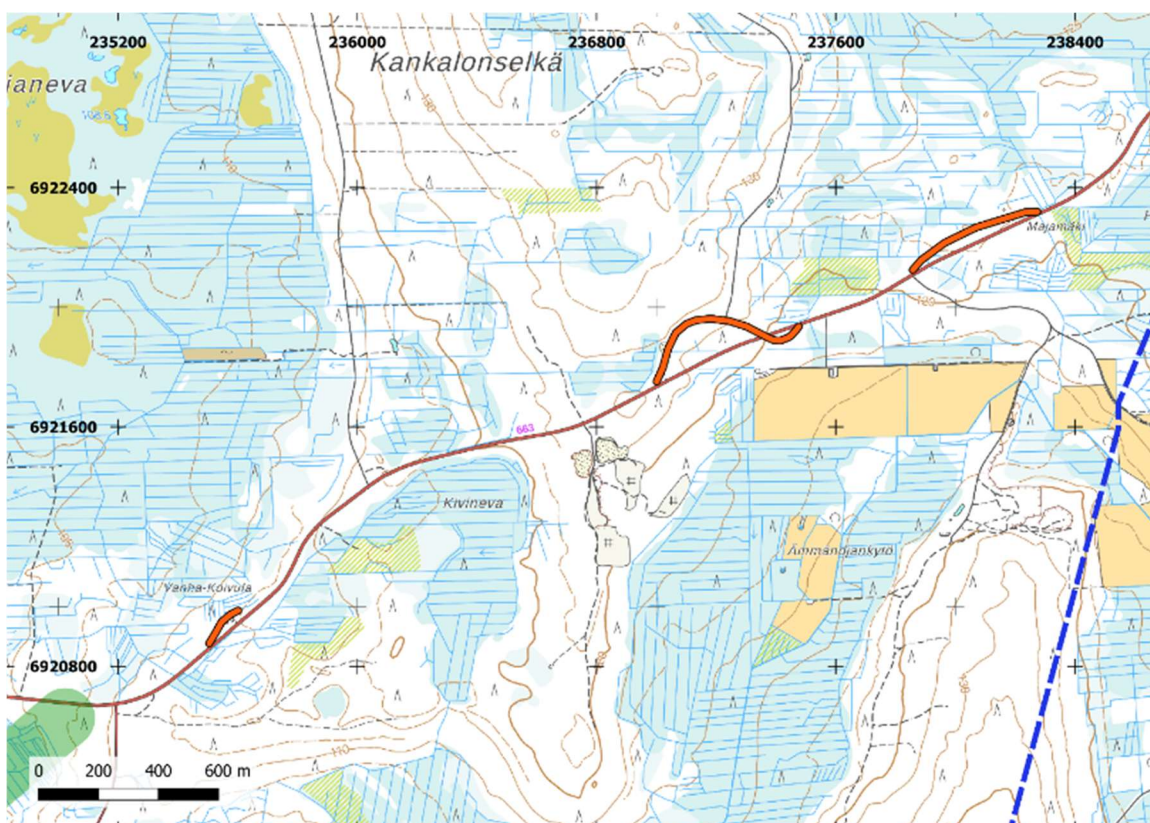
Inventointihavainnot 2024: Lapväärtin kirkon ja Kauhajoen kappelin välinen tie periytyy luultavasti jo keskiajalta. Vanha polkutie Pöntäneeltä rannikolle oli vakiintunut käyttöön Kristiinankaupungin perustamisen jälkeen 1650-luvulla. Tielinja rakennettiin 1660–1680-luvuilla kuningas Kaarle XI:n määräyksestä noudattamaan vanhaa polkutietä. Tielinja kulki Lapväärtin kaupunkitieltä Karhunkankaalle ja sieltä Kankalonselkää pitkin Mustaisnevan reunaa Mustaisluomalle joenylityspaikalle Keturiin, jonka jälkeen tie seuraili Pöntäneenjoen itärantaa Parjakannevaa pitkin Vuorenmäen reunaa päättyen Kauhajoen kappelikirkolle. Tie oli vilkkaasti liikennöity, ja tien varrelle tuotiin 1700-luvun lopulla kivisiä peninkulman ja neljännespeninkulman patsaita.³

Tielinja on osittain käytössä edelleen ja nykyinen seututie 663 kulkee tuulivoimapuistoalueen läpi Kankalonselän eteläpuolella länsi-itä-suuntaisesti. Vanhojen karttojen perusteella tietä on oikaistu vuoteen 1985 mennessä Vanha-Koivulan, Kankalonselän ja Majamäen kohdalla.

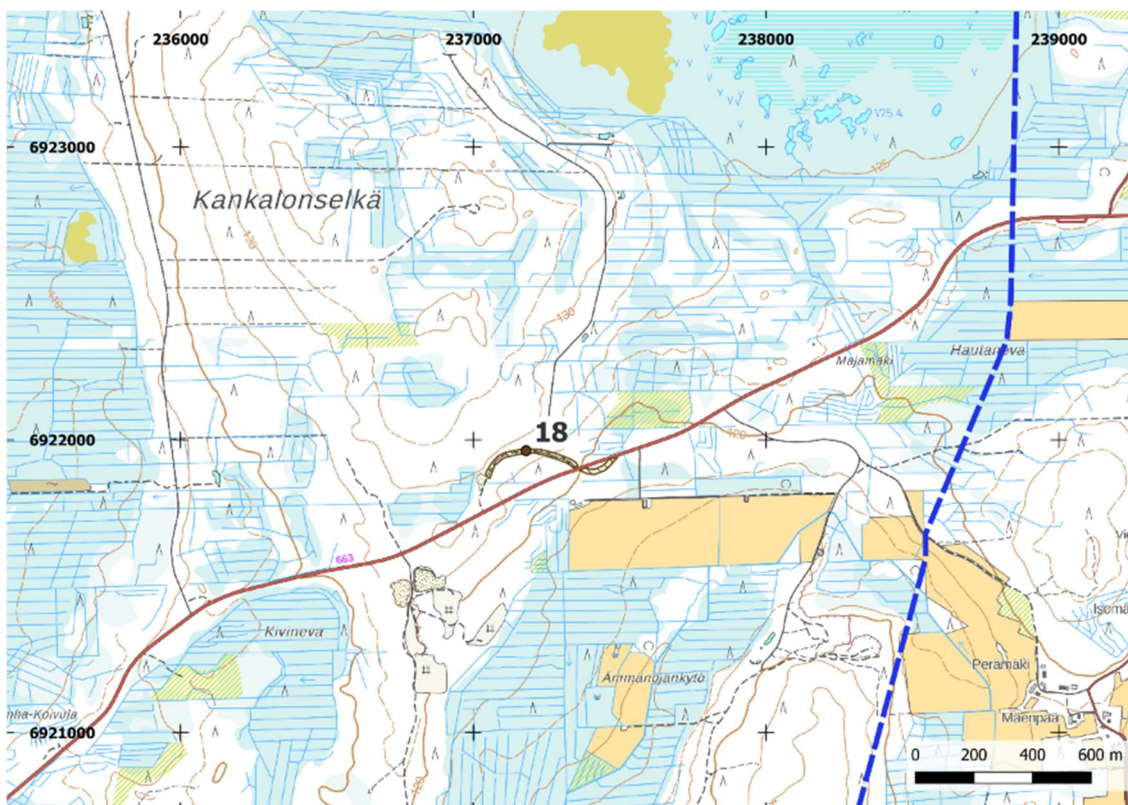
Tuulivoimapuiston hankealueelle sijoittuvat, käytöstä poisjääneet tieosuudet tarkastettiin inventoinnin yhteydessä. Vanha-Koivulan ja Majamäen kohdalla ei tehty havaintoja vanhasta tiestä, mutta Kankalonselän kohdalla vanha tielinja on edelleen havaittavissa. Karijoentieltä (seututie 663) luoteeseen erkaneva Kankalon alatie kulkee alkuosasta vanhan tien kohdalla. Vanha tie jatkuu länteen metsätienä, joka jatkuu maanottoalueelle. Paikalla on havaittavissa tasattu tienpohja, joka erottuu maastossa noin 10–12 metriä leveänä penkereenä, jonka korkeus noin 0,7 metriä. Tien pituus on noin 225 metriä.

Vanha tienpohja jatkuu nykyisen Karijoentien eteläpuolella noin 125 metrin pituudelta. Alue on pahasti pusikoitunut, mutta vanha tienpohja on yhä nähtävissä. Tien leveys on 10–12 metriä ja se on noin 0,7 metriä korkea. Vanhaa linjaa on osittain vaikea seurata, sillä tielinjan oikaisun seurauksena maata on muokattu. Aluerajauksessa on otettu huomioon vain tien säilyneet osat.

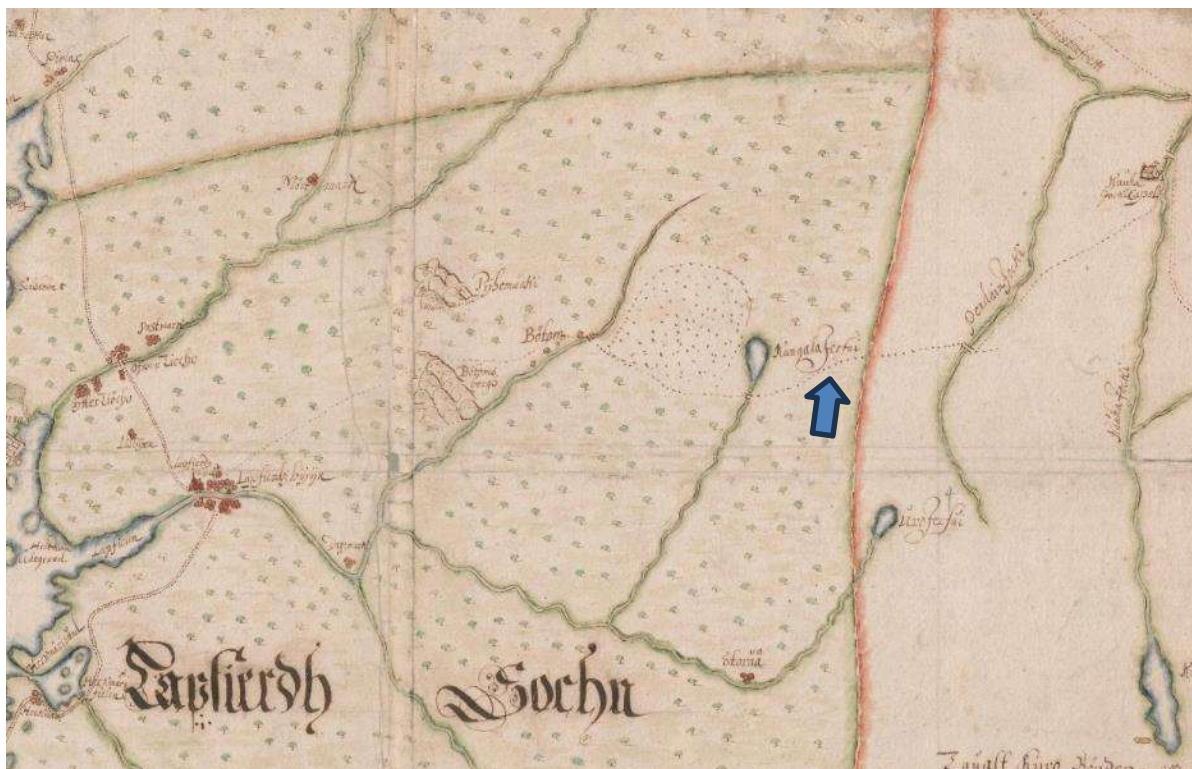
³ Ruismäki 1987: 240–241

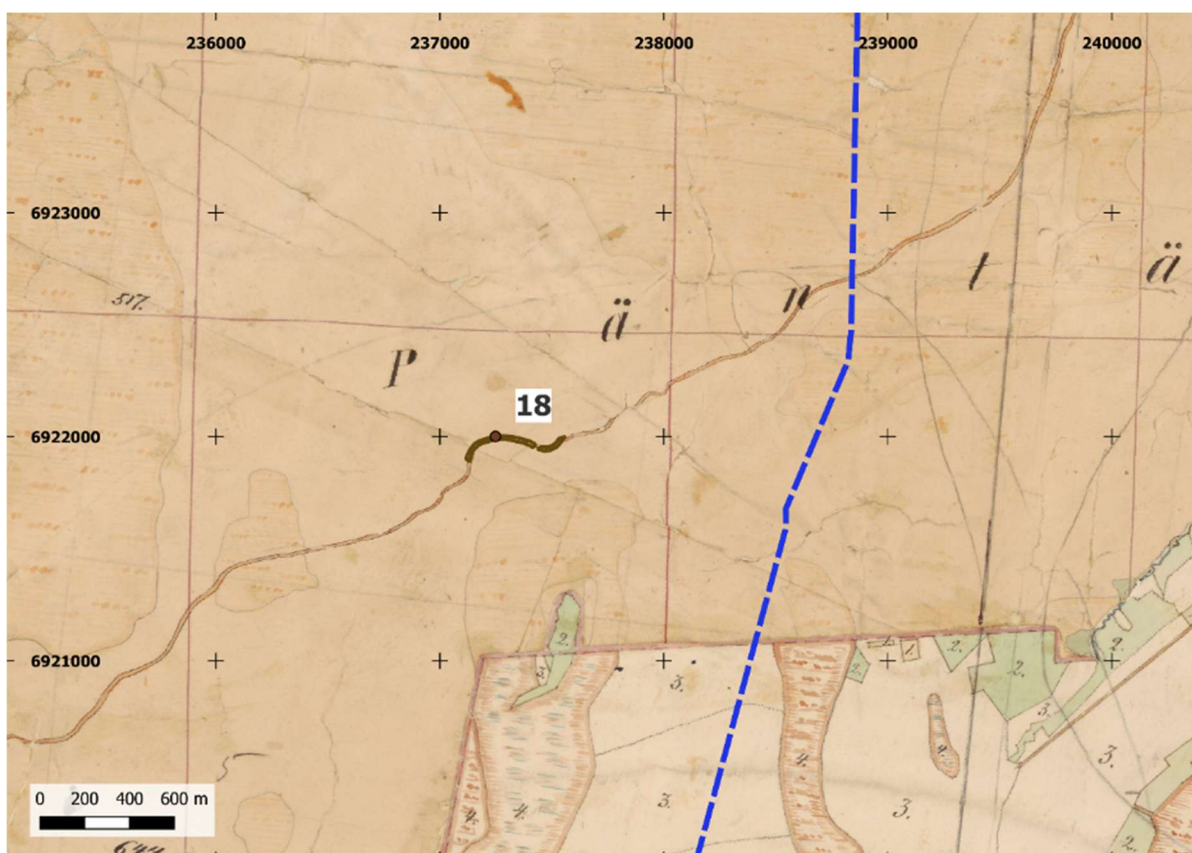
Kartta 37. Lapväärtti-Kauhajoki Kankalonselkä -tielinja asemoituna maastokartalle. Vanha tielinja on merkitty oranssilla värillä. Hankealueen rajausta on merkitty sinisellä katkoviivalla ja sähkönsiirtoreitti vihreällä viivalla.

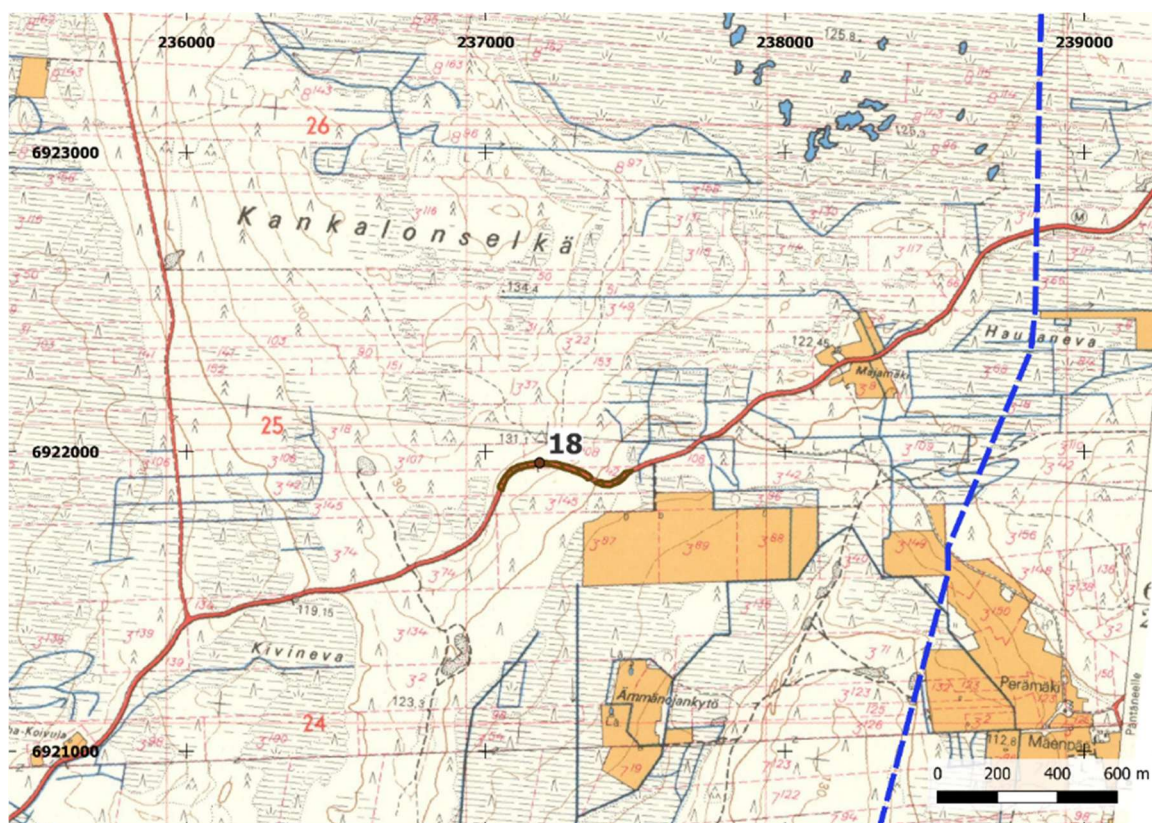
Kartta 38. Lapväärtti-Kauhajoki Kankalonselkä kohdekartta. Tielinjasta säilynyt osuus on rajattu ruskealla vinoviivalla.

Kartta 39. Tie Lapväärtti-Kauhajoki Kankalonselkä vuoden 1650 pitäjänkartalla. Nuoli osoittaa tien sijainnin. Nuolen vasemmalla puolella on Kankalojärvi.

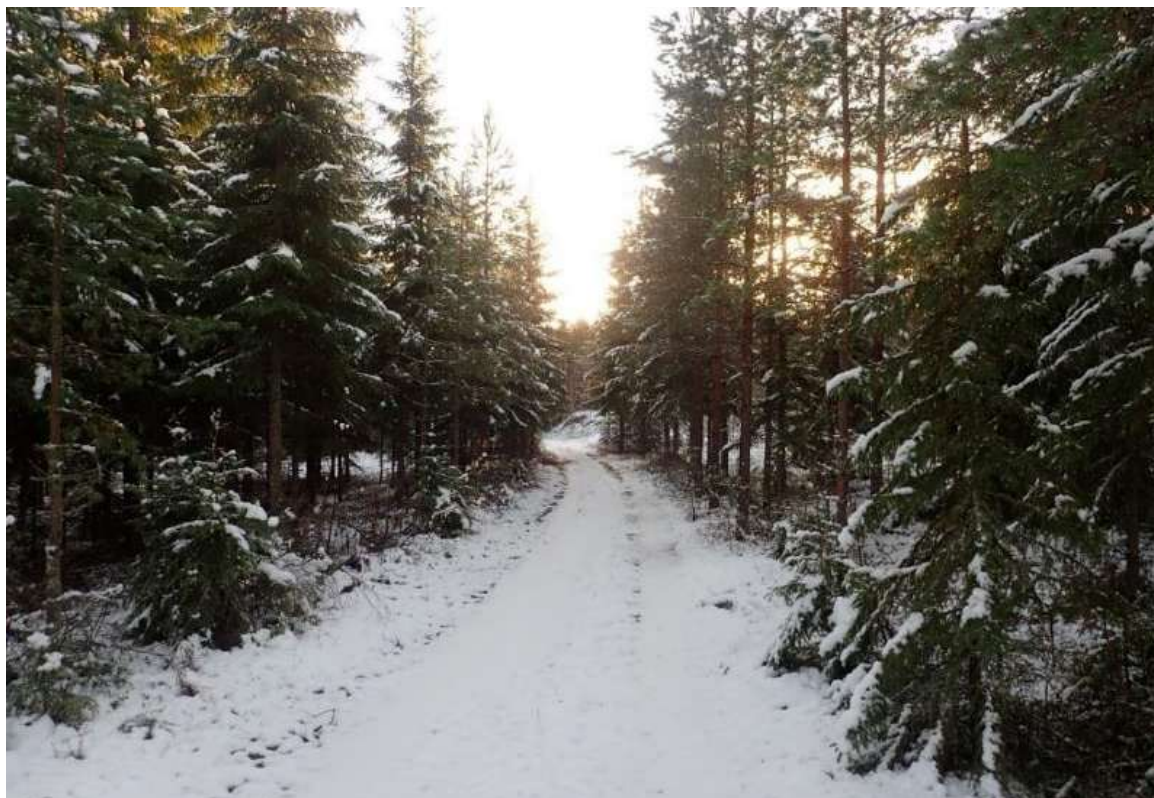

Kartta 40. Tie Lapväärtti-Kauhajoki Kankalonselkä vuoden 1847 pitäjänkartalla. Säilynyt tien paikka siirretty vastaamaan kartta-asemointia. Hankealue on merkitty sinisellä katkoviivalla.

Kartta 41. Tie Lapväärtti-Kauhajoki Kankalonselkä vuoden 1971 yleiskartalla.

Tie kulkee samalla paikalla vielä vuoden 1975 kartalla. Vuoden 1985 kartalla tieosuus on oikaistu. Hankealue on merkitty sinisellä katkoviivalla.

Kuva 21. Lapväärtti-Kauhajoki Kankalonselkä erottuu selvästi maastossa. Lounaaseen.

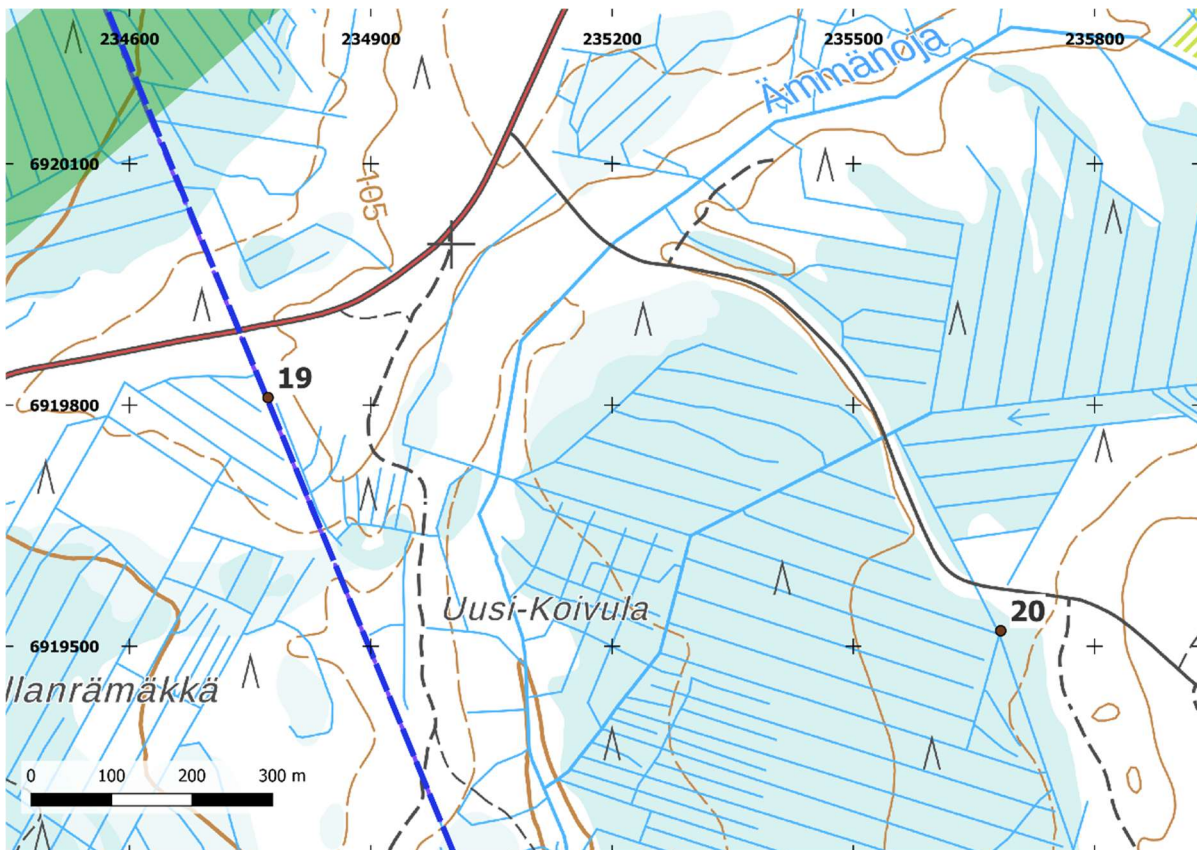

Kuva 22. Lapväärtti-Kauhajoki Kankalonselkä Karijoentien eteläpuolelle jäävä tieosuus. Koilliseen.

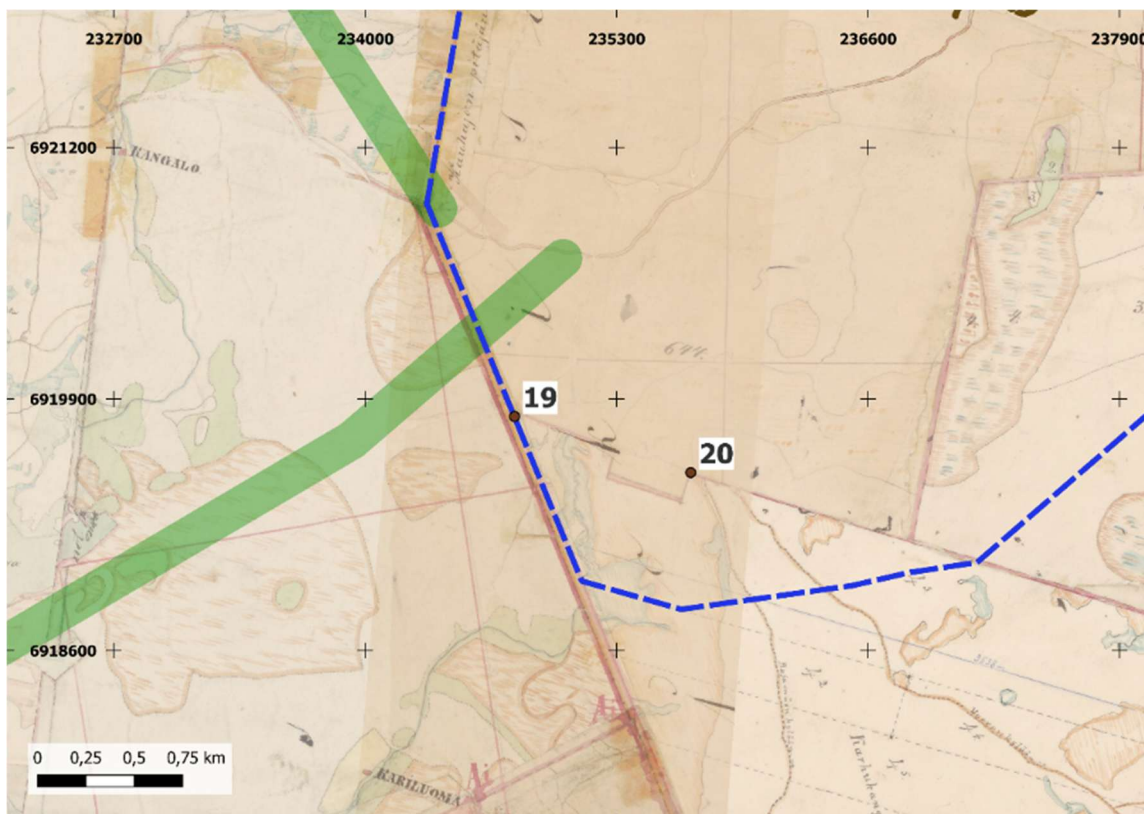
19. Uusi-Koivula*

Kunta:	Kauhajoki
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisjäännöstyyppi:	kivirakenteet, rajamerkit
Ajoitus:	historiallinen, 1800-luku
Koordinaatit:	N 6919809 E 234772 z 104 ± 2
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/kiinteistörajan taitepiste

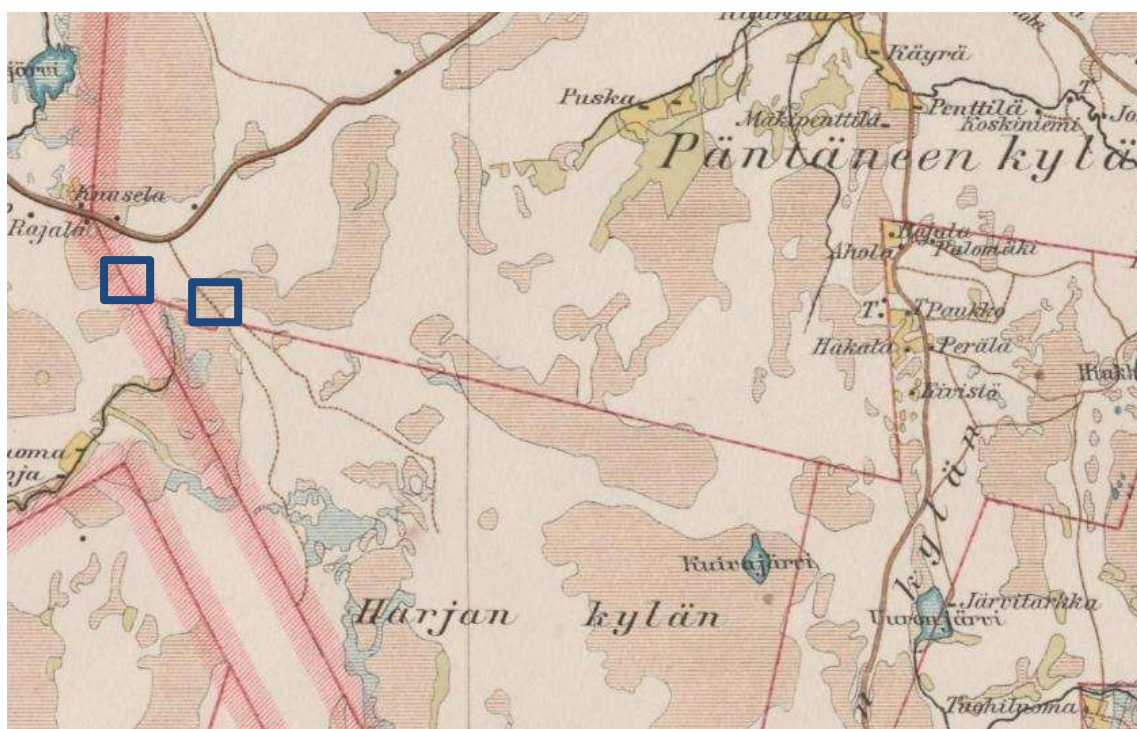
Inventointihavainnot 2024: Kauhajoen ja Karijoen nykyisellä kunnanrajalla sijaitsee vanha rajamerkki. Paikalla on näyttävä viisarikivi, joka on korkea ja teräväkärkinen. Viisarikivi on mitoiltaan noin 0,8 x 0,25 m. Viisarikiven ympärillä ei havaittu kivijalustaa. Alue on ojitettua suota, ja kunnanraja on ajettu metsäkoneella. Rajamerkin kohta on myös merkitty maastoon nauhalla. Vuoden 1847 Kauhajoen pitäjänkartalla alueelle on merkitty Kauhajoen Harjan ja Pöntäneen kylien raja.

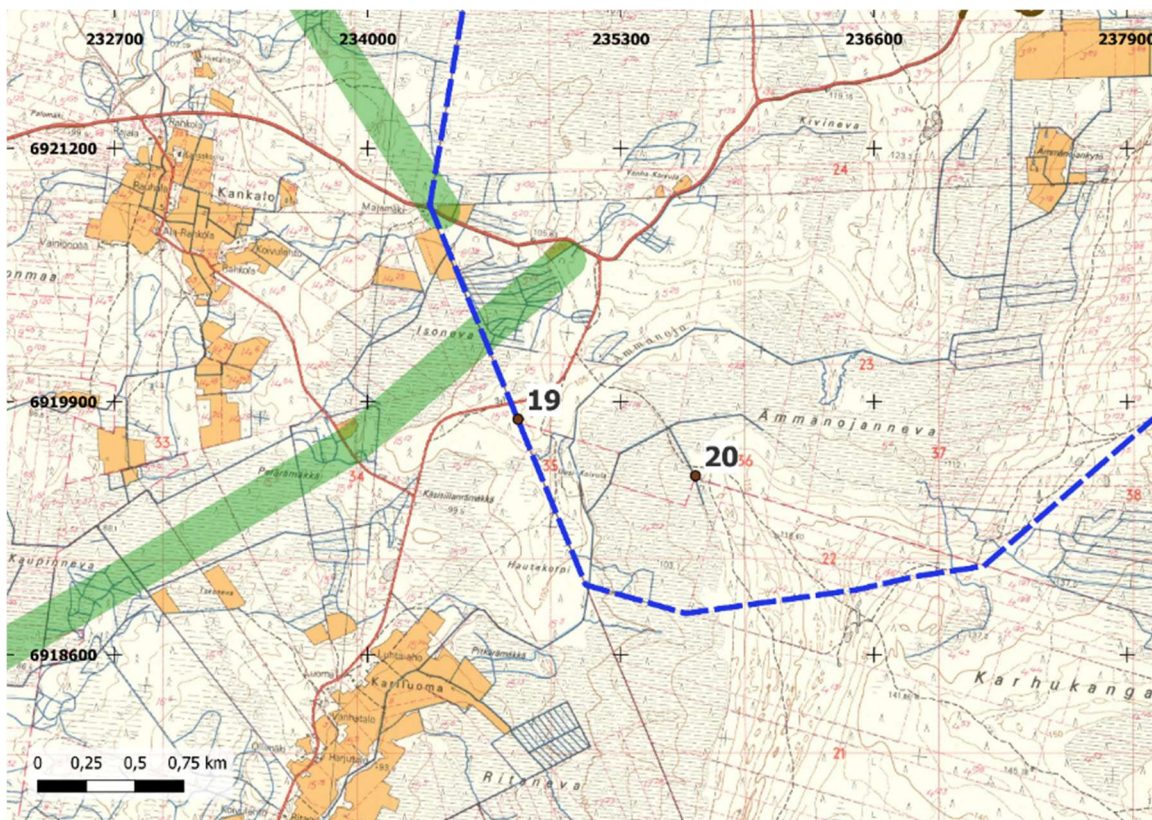
Kartta 42. Uusi-Koivulan (numero 19) ja Ämmänojanneva 2 (numero 20) kohdekartat. Hankealueen raja on merkitty sinisellä katkoviivalla. Suunnitellut sähkösiirtoreitti on merkitty vihreällä viivalla.

Kartta 43. Uusi-Koivula (numero 19) ja Ämmänojanneva 2 (numero 20) vuoden 1847 pitäjänkartalla. Hankealue on merkitty sinisellä katkoviivalla. Suunnitellut sähkösiirtoreitit on merkitty vihreillä viivoilla.

Kartta 44. Uusi-Koivulan ja Ämmänojanneva 2 rajamerkkien sijainnit rajattu sinisellä Ilmajoen kihlakunnan karttaotteeseen (1809–1904).

Kartta 45. Uusi-Koivulan (numero 19) ja Ämmänojanneva 2 (numero 20) rajamerkit vuoden 1971 yleiskartalla.

Hankealue on merkitty sinisellä katkoviivalla. Suunnitellut sähkösiirtolinjat on merkitty vihreillä viivoilla.

Kuva 23. Rajamerkki on merkitty maastoon punaisella merkintänauhalla. Lounaaseen.

20. Ämmänojanneva 2*

Kunta:	Kauhajoki
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisjäännöstyyppi:	kivirakenteet, rajamerkit
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 6919519 E 235683 z 107 ± 2
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/5 p laserkeilausaineisto

Kohteen 20 Ämmänojanneva 2 kohdekartta on edellisen kohteen yhteydessä.

Inventointihavainnot 2024: Rajamerkki sijaitsee ojitetun suoalueen laidalla, noin 50 metriä Puskan metsätieltä etelään. Rajamerkistä on jäljellä viisarikivi, joka on korkeudeltaan noin 0,5 metriä. Rajamerkki on saattanut hajota osittain suon ojituksen yhteydessä. Vuoden 1847 Kauhajoen pitäjänkartalla alueelle on merkitty Kauhajoen Harjan ja Pöntäneen kylien raja. Nykyisin paikalla risteävät kiinteistönrajat.

Kuva 24. Ämmänojanneva 2:n rajamerkki. Koilliseen.

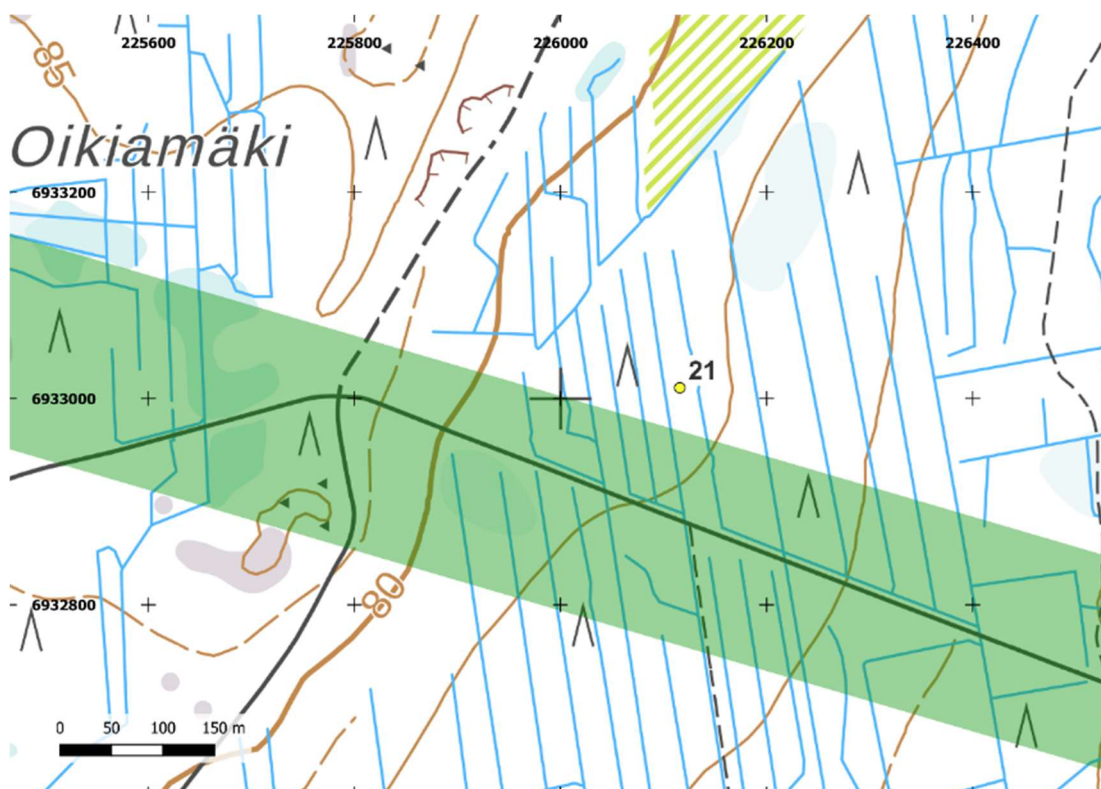
Löytöpaikat

21. Paskoonkorpi

Kunta:	Teuva
Muinaisjäännöstunnus:	1000046460
Muinaisjäännösstatus:	löytöpaikat
Muinaisjäännöstyyppi:	irtolöytöpaikat
Ajoitus:	kivikautinen, neoliittinen
Aiemmat tutkimukset:	Markku Torvinen, inventointi 1983
Koordinaatit:	N 6933005 E 226116 z alin 75
Koordinaattiselite:	Muinaisjäännösrekisteri

Muinaisjäännösrekisterin kuvaus: Kivikautisen liuskerenkaan (KM 13671: 86) löytöpaikka. Löytöpaikka sijaitsee Teuvan Varsalan kyläosassa Saarennevan pohjoispuolella olevassa Paskoonkorvessa. Löytökohta, n. 10 x 30 m kokoinen hiekkakuoppa, on osoitettu inventoijalle v. 1983. Tarkastuksessa kuoppa todettiin sammaloituneeksi ja sen pohjalla oli vettä. Kiinteää muinaisjäännöstä ei todettu, ehkä johtuen huonoista havaintomahdollisuuksista. Maaperä paikalla on soraa ja rinne viettää itään/kaakkoon.

Inventointihavainnot 2024: Löytöpaikalla käytiin vuoden 2024 inventoinnin yhteydessä. Löytöpaikan alueelta etsittiin muinaisjäännösrekisterin kuvauksen perusteella noin 10 x 30 m hiekkakuoppaa. Alueelta löydettiin kuoppa, jossa sammalpeite oli ohuempi ja maanpinnalla näkyi muutamia kiviä. Alueen maaperää on kuitenkin muokattu vahvasti metsätöiden yhteydessä, joten varmuutta oikean hiekkakuopan löytymisestä ei ole. Löytöpaikan alueella tehtiin muutamia koepistoja lapiolla ja kaksi koekuoppaa, mutta niistä ei havaittu mitään esihistorialliseen ihmistoimintaan viittaavia merkkejä.

Kartta 46. Paskoonkorven löytöpaikan kohdekartta.
Suunniteltu sähkönsiirtoreitti on merkitty vihreällä viivalla.

Kuva 25. Löytöpaikalla kasvaa tiheää männikköä. Kaakkoon.

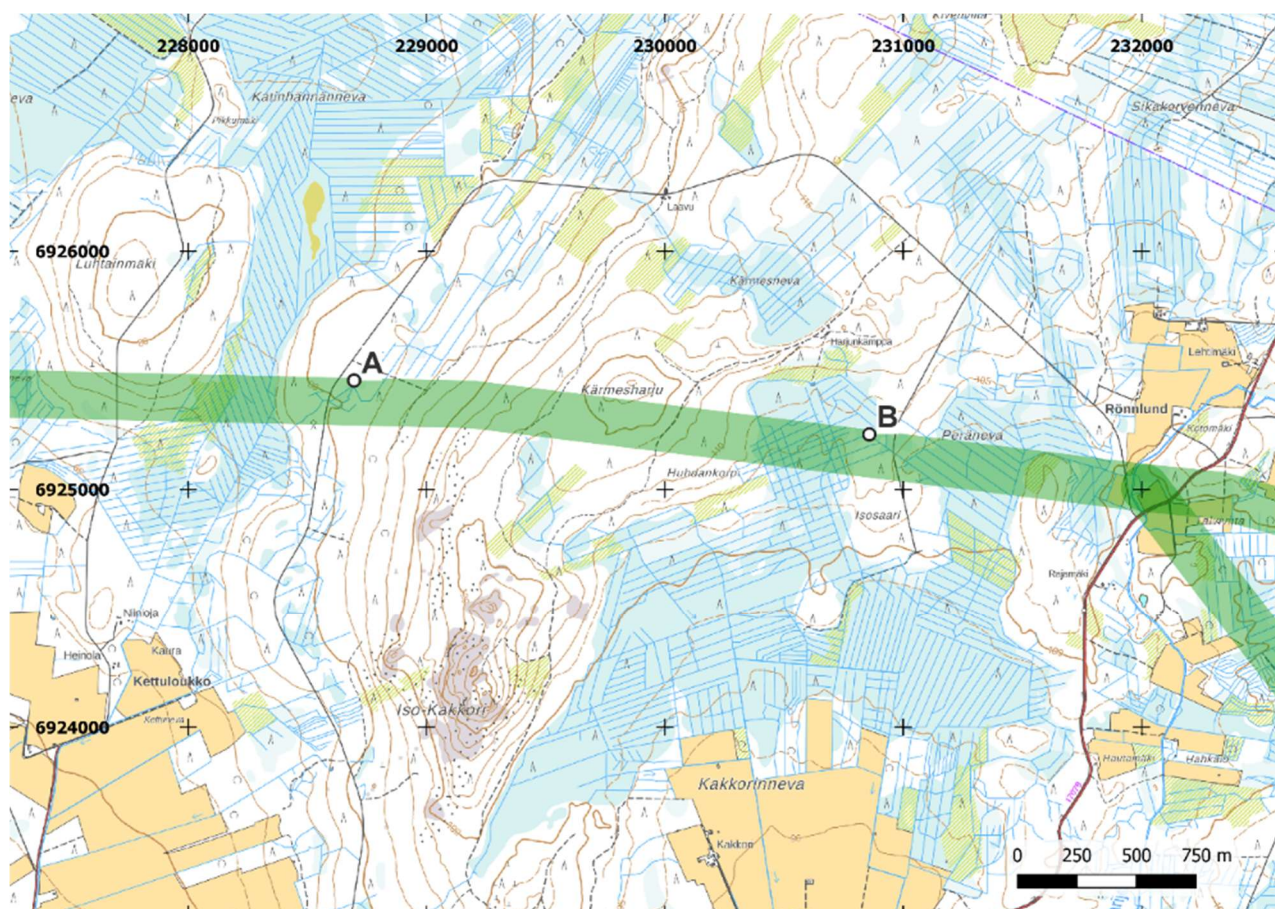
Muut havainnot

Kakkorinkorven ja Isosaaren tilusrajojen rajamerkit

Karijoen keskustan koillispuoliselta metsäalueelta havaittiin kaksi rajamerkkiä. Raja on piirretty vuoden 1846 pitäjänkartalle, mutta kyseessä on Karijoen (Lapväärtin?) pitäjään kuuluneiden tilusrajojen raja. Vuoden 1971 peruskartalle kohdalle on merkitty kiinteistöraja kuten nykyäänkin.

Kakkorinkorven rajamerkki (N 6925457 E 228696) sijaitsee Kärmesharjun länsirinteessä, Sivintieltä noin 55 metriä kaakkoon. Paasimaisen viisarikiven koko on noin 0,8 x 0,5 metriä. Viisarikivi on kallellaan sammalikossa. Viisarikiven ympärillä sammaleen alla tuntuu kiviä noin 1 x 1 kokoisella alueella, ja ilmeisesti rajamerkin jalustassa on vain yksi tai kaksi kivistä. Viisarikiveen ei ole tehty merkintöjä.

Isosaaren rajamerkki (N 6925232 E 230854) sijaitsee Isosaaren pohjoisrinteessä, metsäautotieltä noin 110 metriä länteen. Paikalla erottuu paasimainen viisarikivi, jonka korkeus on noin 1,2 metriä ja leveys 50 x 30 cm. Viisarikiven eteläpuolella olevaan sileään pintaan on hakattu numerot 595. Kiven ympärillä on noin 40 x 20 cm kokoiset kivet päällmansuuntien mukaisesti aseteltuna.

Kartta 47. Kakkorinkorven (A) ja Isosaaren (B) tilusrajojen rajamerkit.
Suunnitellut sähkösiirtoreitit on merkitty vihreillä viivoilla.

Kartta 48. Kakkorinkorven (A) ja Isosaaren (B) rajamerkkien sijainnit rajattu sinisellä vuoden 1846 pitäjänkartalle. Suunnitellut sähkönsiirtoreitit on merkitty vihreillä viivoilla.

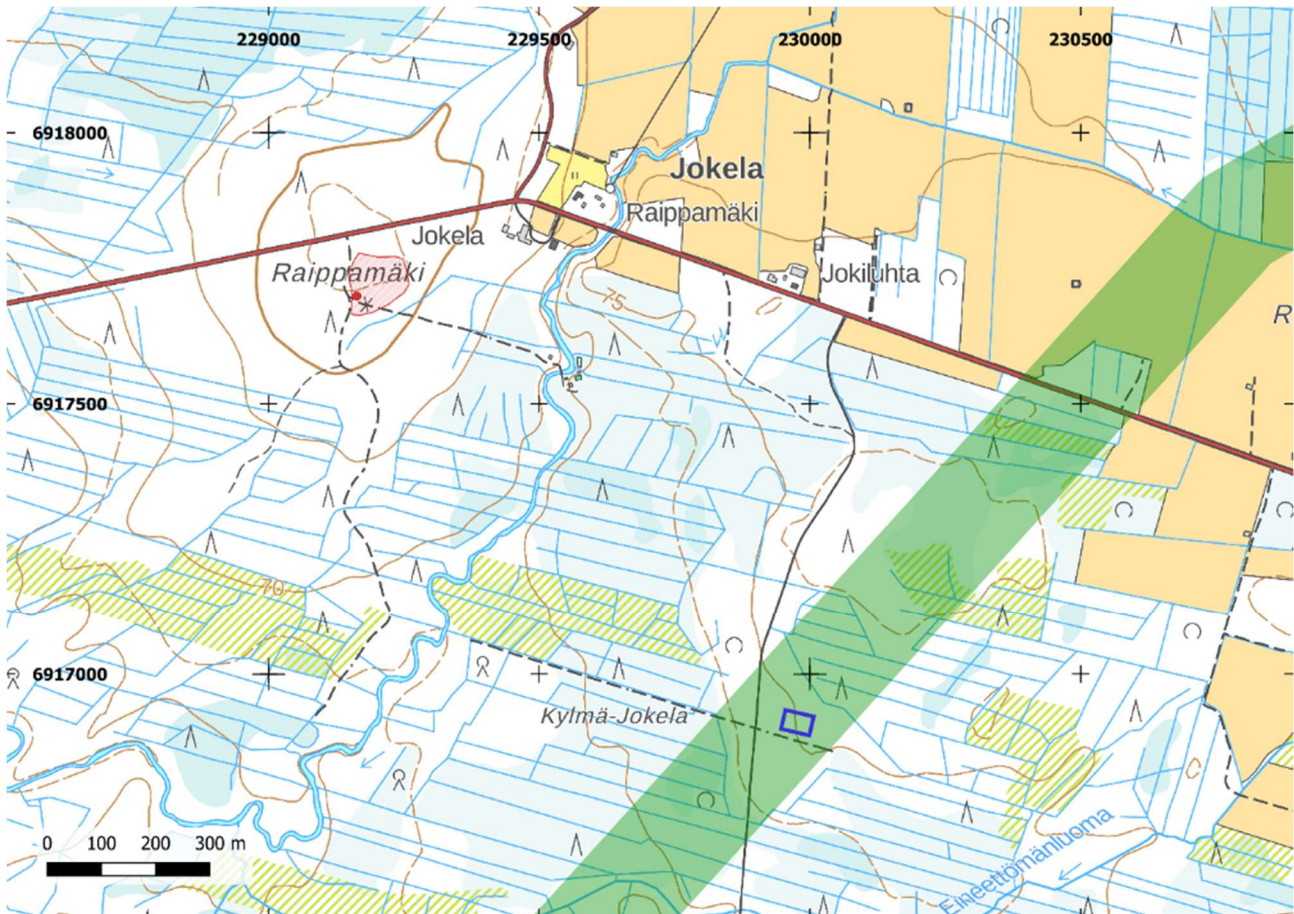
Kuva 26. Kakkorinkorven rajamerkki. Lounaaseen.

Kuva 27. Isosaaren rajamerkki. Pohjoiseen.

Kylmä-Jokela

Kylmä-Jokelan alueella kulkevan sähkönsiirtolinja VED:n reitin varrella on maastonkorkeuden ja topografian perusteella kivikautiselle asutukselle potentiaalista aluetta. Kylmä-Jokelan kuivemmalle kankaalle tehtiin koepistoja ja koekuoppia hiekkaiseen maahan (kartan sininen neliön kohdille), mutta viitteitä kivikaudesta ei saatu. Kylmä-Jokelan alueen luoteispuolella Alakylässä sijaitsee ennestään tunnettu kiinteä muinaisjäännös Raippamäki (muinaisjäännöstunnus 1000006863), joka on kivikautinen asuinpaikka.

Kartta 49. Kartta Karijoen Alakylän Kylmä-Jokelan alueesta.

Suunniteltu sähkönsiirtoreitti on merkitty vihreällä viivalla ja koekuopitettu arkeologisesti potentiaalinen alue rajattu sinisellä.

Kuva 28. Näkymä suunnitellun sähkönsiirtoreitin VEB alueesta hakkuuaukean lähetytyltä. Pohjoiseen.

Kuva 29. Kylmä-Jokelan alue, jonne tehtiin muutamia lapionpistoja ja koekuoppia. Pohjoiseen.

6. Lähteet

Painetut:

Ruismäki, Liisa 1987. Kauhajoen historia. Esihistoriasta vuoteen 1918. Esihistorian osan laatinut Ari Siiriäinen. Luvun Eräkausi ja asutusvaihe vuoteen 1627 kirjoittanut Antti Ranta-Knuuttila. Jyväskylä 1987.

Tutkimusraportit:

Bilund, Antti ja Karhapää, Joel 2020. Kristiinankaupunki Åback – Nokia Melo voimajohtolinjan ja sen suunnittelualueiden arkeologinen täydennysinventointi 2023. Mikroliitti Oy.

Bilund, Antti; Jussila, Timo; Sepänmaa, Timo ja Soisalo, Janne 2022. Kristiinankaupunki Åback – Nokia Melo voimajohtolinjan ja sen suunnittelualueiden arkeologinen inventointi 2022. Mikroliitti Oy.

Itäpalo, Jaana ja Schulz, Hans-Peter 2017. Ristiharjunkallioiden tuulivoimahanke – arkeologinen inventointi. Keski-Pohjanmaan ArkeologiaPalvelu Ay.

Itäpalo, Jaana 2012. Mustaisnevan tuulivoimapuiston osayleiskaavan arkeologinen inventointi. ArkeologiaPalvelut Ay.

Jussila, Timo ja Sepänmaa, Timo 2014. Isojoki – Karijoki Rajamäen kylän tuulipuiston muinaisjäännösinventointi 2014. Mikroliitti Oy.

Katiskoski, Kaarlo 1991. Kauhajoen esihistoriallisten muinaisjäännösten inventointi. Museovirasto.

Katiskoski, Kaarlo 1991. Isojoen esihistoriallisten kohteiden täydennysinventointi. Museovirasto.

Katiskoski, Kaarlo 1990. Isojoen esihistoriallisten kohteiden inventointi. Museovirasto.

Laulumaa, Vesa 2006. Karijoki. Kiinteiden muinaisjäännösten inventointi 2006. Museovirasto.

Laurén, Juha 1989. Teuvan Komsinjärven allasalueen inventointi 1989. Museovirasto.

Risla, Pentti 2013. Perkiön tuulivoimala-alueen tarkastus 2013. Pohjanmaan museo.

Risla, Pentti 2013. Kakkorin tuulivoimala-alueen tarkastus 2013. Pohjanmaan museo.

Torvinen, Anja 1975. Tiukka (Tjock) Inventointi. Museovirasto.

Torvinen, Markku 1983. Teuvan muinaisjäännökset – luettelo vuodelta 1983. Museovirasto.

Torvinen, Markku 1975. Karijoen inventointi 1975 – luettelo paikallistetuista irtolöydöistä. Museovirasto.

Digitaaliset lähteet:

Elements Suomi Oy, Kauhajoki Kankalonselkä

<https://www.elementsfinland.green/hankkeet-ja-laitokset/kankalonselka/>

Kauhajoki tutuksi, historialliset kartat:

<https://kauhajoki.net/historia/historialliset-kartat/>

SE_KrA_0411_A_06_4_001_1 Charta öfver Kauhaiocki capells ägör och marck uti Ilmola sokn och Wasa Län. Finska rekongnosceringsverket.

Kauhajoki 1:40 000, Maanmittaushallitus 1933.

Ilmajoen kihlakunnan kartta, MHA, lcb. 3 Waasan lääniä (1898–1904), Maanmittauksen ylihallitus.

Kulttuuriympäristö palveluikkuna:

<https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/portti/read/asp/default.aspx>

Paikkatietoikkuna, historialliset ilmakuvat:

<https://kartta.paikkatietoikkuna.fi/>

Vanhatkartat.fi-palveluikkuna:

Pitäjänpitää 1234 03 Rajaneva, vuosi 1932.

Pitäjänpitää 1232 12 Karijoki, vuosi 1935.

Yleiskartta 1:400 000 1863–1973 E2, vuosi 1952.

Kartat:

Jyväskylän yliopisto

JYX-julkaisuarkisto, Historialliset kartat.

Claesson, Claes 1650. Laihian, Maalahden, Närpiön ja Lapväärtin pitäjät.

Gylden, C. W. 1866. Karta öfver Finland. Sektion E2. Westra delarne af Åbo och Wasa län.

Hermelin S.G. 1798. Vaasan maakunta.

Kansallisarkisto

Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma).

Ia.* Pitäjänpitää

1232 11+1234 02 Ia.* -/- - Karijoki

1232 12+1241 10 la.* -/- - Lapväärtti
 1232 12 la.* -/- - Karijoki
 1234 01+1232 10 la.* -/- - Isojoki
 1234 02+1232 11 la.* -/- - Isojoki
 1234 03 la.* -/- - Teuva
 1234 06+03 la.* -/- - Kauhajoki
 1241 10 la.* -/- - Teuva
 1241 11 la.* -/- - Teuva
 1243 01+04 la.* -/- - Teuva
 1243 04+01 la.* -/- - Kauhajoki

Maanmittaushallituksen uudistusarkisto. MHA U Uudistuskartat ja -asiakirjat.
 E VAASAN LÄÄNI.

Isojoki E41a:1/1–119. Heikkilä; Heikkilä med flera: N:o 1–19 (Sarviluoma, Heikkilä och Möykky skifteslag), storkiskifteskarta öfver skifteslag och hemman med delningsbeskrifning (1839–1842).

Maanmittaushallituksen kartat. MH Alue- ja rajakartat.

MH MH 111/- - Geographisch Affrijtningh uppå Lappfierd, Nerpis, Laihela, Malax, Mustasaari, Lilla Kyro, Stora Kyro, Ilmohla, Lappo, Wöro och Ny Carleby sochnar sampt en del af Pedersöre sochn. Olof Lundhgren 1680.

MH MH 120/- - _1 * Geographisch afrijtningh öfwer Laiala, Malax, Närpis och Lapfierdz Socnar. Claes Claesson 1659.

Senaatin talousosaston KD-aktikartat ja piirustukset (1809–1918)
 sto kd 9/449 1845 1. Karta öfver Ilmola socken uti Wasa län.
 Gahmberg P.A.

Maanmittauslaitos

Vanhat peruskartat (Maanmittaushallitus)

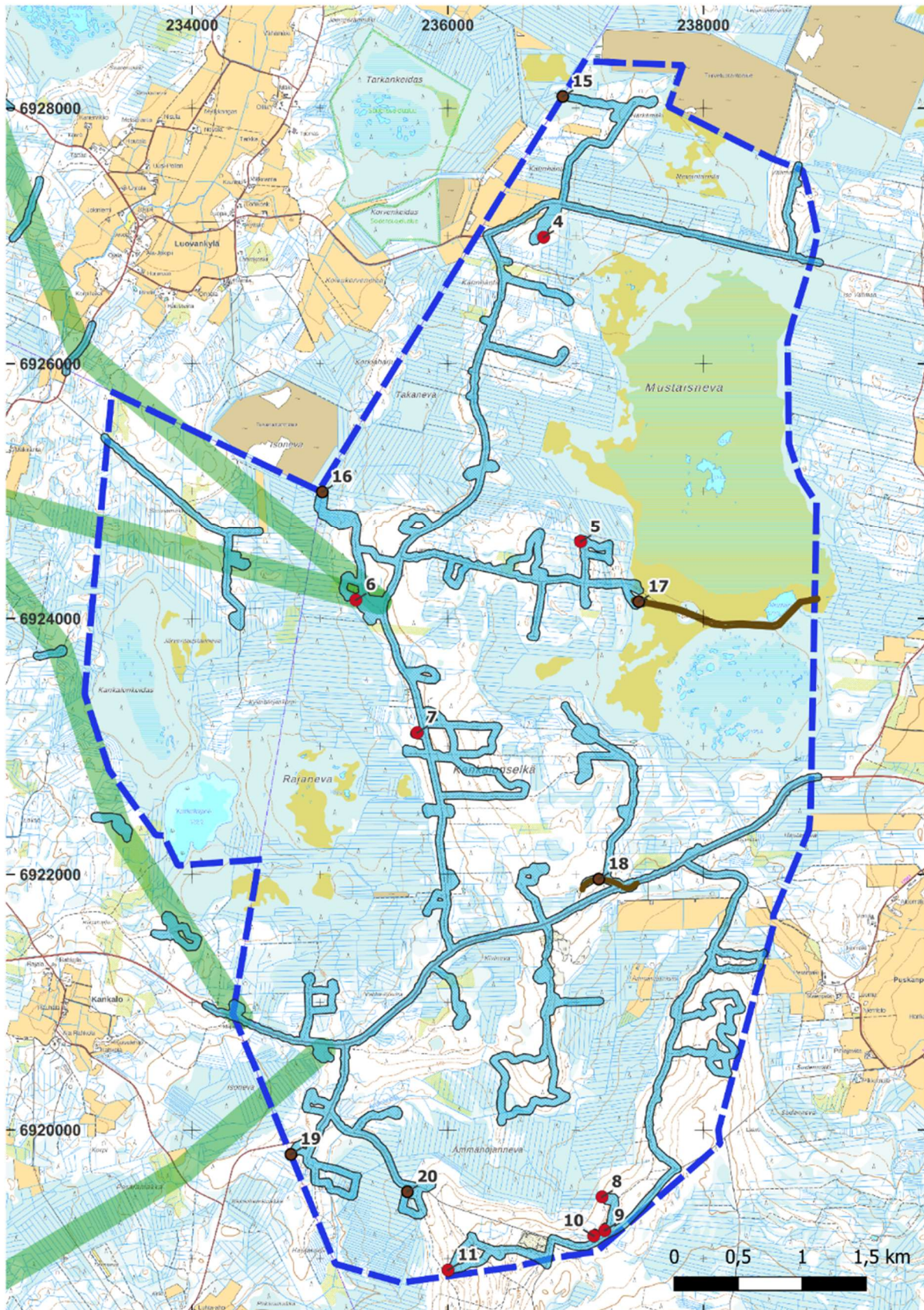
Karttalehti 1232 11 Dagsmark, vuosi 1971.
 Karttalehti 1232 12 Karijoki, vuosi 1971.
 Karttalehti 1234 01 Villamo, vuosi 1971.
 Karttalehti 1234 02 Paulajuurakko, vuosi 1971.
 Karttalehti 1234 03 Kankalo, vuosi 1971.
 Karttalehti 1241 10 Perälä, vuosi 1971.
 Karttalehti 1241 11 Teuva, vuosi 1971.
 Karttalehti 1243 01 Iso-Parra, vuosi 1968.

Maastossa tarkastetut alueet

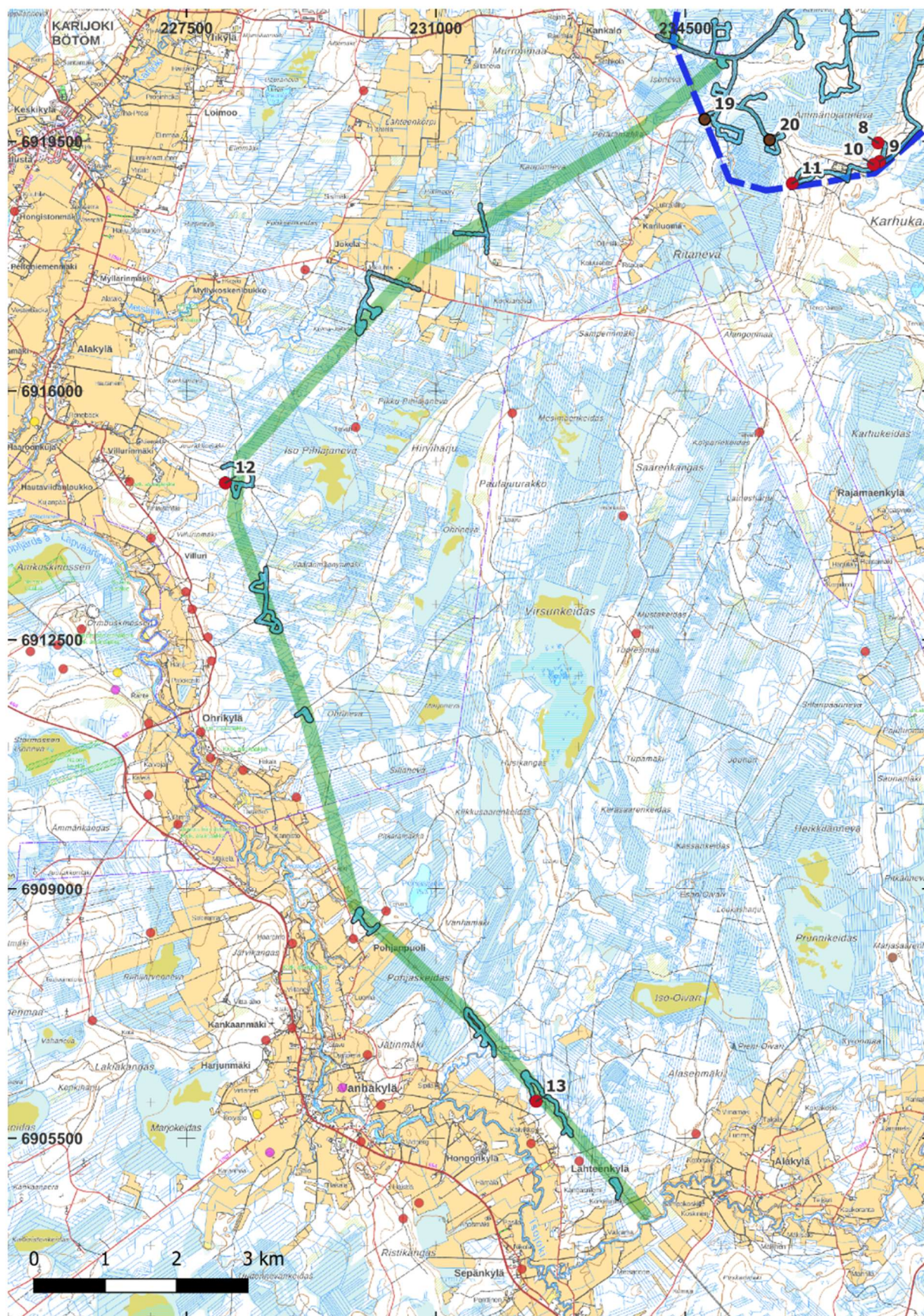

Kartta 50. Sähkönsiirtoreittien VEA, VEB ja VEC tarkastetut alueet.

Tarkastetut alueet on merkitty sinisellä rasterilla. Tuulivoimapaiston hankealue on merkitty sinisellä katkoviivalla ja suunnitellut sähkönsiirtoreitit vihreillä viivoilla. Kiinteät muinaisjäännökset on merkitty punaisilla, muut kulttuuriperintökohteet ruskeilla ja löytöpaikat keltaisilla pisteillä. Mahdolliset muinaisjäännökset on merkitty vaaleanpunaisilla pisteillä ja poistetut kiinteät muinaisjäännökset harmailla pisteillä.

Kartta 51. Tuulivoimapuistoalueella tarkastetut alueet.
Tarkastetut alueet on merkitty sinisellä rasterilla.

Kartta 52. Sähkönsiirtoreitin VED tarkastetut alueet.
Tarkastetut alueet on merkitty vaaleansinisellä rasterilla.

Kuvia

Kuva 31. Näkymä suunnitellun sähkönsiirtoreitin VEA ja VEB alueesta Vihtaharjulla. Lounaaseen.

Kuva 32. Näkymä suunnitellun sähkönsiirtoreitin VEB alueesta Oikiamäellä. Itään.

Kuva 33. Näkymä suunnitellun sähkönsiirtoreitin VEA ja VEC alueesta Luhtainmäellä. Länteen.

Kuva 34. Näkymä
Katinhännän alueelta
hankealueen
pohjoisosassa.
Luoteeseen.

Kuva 35. Näkymä
Kankalonselän alueelta
hankealueen
keskiosassa.
Luoteeseen.

Kuva 36. Näkymä
Ämmänojannevan
itäpuoleiselta harjulta
hankealueen
kaakkoisosassa. Itään.

Kuva 37. Näkymä
suunnitellun
sähkönsiirtoreitin VEC
alueesta Puskanvuoren
länsipuolella.
Lounaaseen.

Kuva 38. Näkymä
suunnitellun
sähkönsiirtoreitin VED
alueesta Hautamäellä.
Luoteeseen.

Kuva 39. Näkymä
suunnitellun
sähkönsiirtoreitin VED
alueesta
Lähteenkylässä.
Luoteeseen.

